

La Col·lecció "Eines per a la Inclusió" neix amb l'esperit de presentar bones pràctiques relacionades amb els principals àmbits d'actuació de la Fundació Un Sol Món, així com dels seus propis programes.

TÍTOLS PUBLICATS

1. "Emprenedoria i Immigració"
2. "Les empreses d'Inserció a Espanya"

Les empreses d'inserció permeten a persones en situació o en risc d'exclusió realitzar un aprenentatge en un entorn laboral real mitjançant activitats econòmiques. La Fundació Un Sol Món de l'Obra Social de Caixa Catalunya ha centrat part de la seva actuació '97 en la promoció '97 i millora d'aquest tipus d'empreses. Des de l'any 2000, s'ha donat suport a la creació de 30 noves empreses d'inserció i de 1.123 llocs de treball, així com a la formació i orientació laboral de més de 13.000 persones.

En aquesta publicació de la Fundació Un Sol Món trobareu una descripció de la situació actual de les empreses d'inserció a l'estat espanyol, així com una anàlisi del seu impacte social, estructura econòmica, evolució, i una comparació de certs indicadors facilitats per aquestes organitzacions en relació a les empreses lucratives.

Centre d'Informació de l'Obra Social de Caixa Catalunya

La Pedrera,
Provença 265, baixos
08008 Barcelona

Fundació UN SOL MÓN

La Pedrera,
Provença 261-265, 3r 1a
08008 Barcelona
Telèfon 902 400 973

www.unsolmon.org

Les Empreses d'Inserció a Espanya

OBSERVATORI DE LA INCLUSIÓ SOCIAL

2

2

OBSERVATORI DE LA INCLUSIÓ SOCIAL

Col·lecció Eines per a la Inclusió

Les Empreses d'Inserció a Espanya

2

PATRONAT DE LA FUNDACIÓ UN SOL MÓN

President

Narcís Serra i Serra
President de Caixa Catalunya

Vicepresident

Josep M. Loza
Director general de Caixa Catalunya

Secretari

Ramon M. Llevadot i Roig
Assessor institucional de Caixa Catalunya

Patró delegat

Miquel Perdiguier i Andrés
Director de l'Obra Social de Caixa Catalunya

Vocals

Joan Güell i Juan
Ignasi Garcia i Clavel
Genís Garriga i Bacardí
Margarita Rivièrè i Martí
Eulàlia Vintró i Castells
Maties Vives i March

Director-Gerent

Àngel Font i Vidal

Les Empreses d'Inserció a Espanya

Fundació **UN SOL MÓN**

CAIXA CATALUNYA

LES EMPRESES D'INSERCIÓ A ESPANYA

Edita:

Fundació Un Sol Món de Caixa de Catalunya
Antoni Maura 6 - 08003 Barcelona

Elaboració, anàlisi de dades i redacció dels textos:

Coordinació: Paula Veciana Botet

Equip de recerca: Mariona Fontanella Laguna, Helena Simón Terrado

Redacció de textos: Helena Simón Terrado

Recerca i redacció de l'annexe 1: Paula Veciana Botet

Coordinació de la publicació: Marta Gay Borrell, Paula Veciana Botet

Edició i correcció de textos: INK CATALUNYA, SA

Disseny i maquetació: SUBJECT màrqueting social, SCP

Impressió: GESTIÓ DIGITAL, SL

Agraïments: Volem agrair especialment a totes les empreses d'inserció que van complir el qüestionari i que ens van permetre recopilar les dades que es presenten, així com a aquelles entitats que ens van dedicar un temps per realitzar les entrevistes qualitatives. També volem agrair les aportacions realitzades per en Juli Silvestre i en Jaume Oller.

© Fundació Un Sol Món – Obra Social Caixa Catalunya
Número de registre editorial 1535/76
Novembre del 2007

Dipòsit legal: B-46740-2007
ISBN: 978-84-612-0321-5
Imprès en paper ecològic 75%

Aquesta obra està sota una llicència de Reconeixement-No comercial 2.5 Espanya de Creative Commons. La llicència es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/2.5/es/legalcode.ca>

S'autoritza la reproducció total o parcial d'aquest llibre sempre que se'n faci constar el títol, l'autoria i l'editor i no s'utilitzi per obtenir beneficis comercials.

LES EMPRESES D'INSERCIÓ A ESPANYA.

(Coordinació: Paula Veciana Botet Equip de recerca: Mariona Fontanella Laguna i Helena Simón Terrado)

139p.; 21 cm.

Títol al lloc: Les empreses d'inserció a Espanya

ISBN: 978-84-612-0321-5

I. Fundació Un Sol Món. II. Caixa Catalunya. III. Títol: Les empreses d'inserció a Espanya Espanya – Catalunya – empreses d'inserció – inserció laboral

ÍNDEX

PRESENTACIÓ

1. INTRODUCCIÓ	9
2. METODOLOGIA	11
2.1. Objecte d'estudi	11
2.2. Tècniques de recerca	11
2.3. Representativitat	13
2.4. Contingut de l'estudi	14
3. ORIGEN I DEFINICIÓ DE LES EMPRESES D'INSERCIÓ	15
3.1. L'exclusió social	15
3.2. Marc de referència de les empreses d'inserció	17
a) <i>Les EI i les polítiques actives d'ocupació</i>	
b) <i>Origen i definició de les EI</i>	
4. CARACTERÍSTIQUES GENERALS DE LES EMPRESES D'INSERCIÓ	21
4.1. Presència territorial de les empreses d'inserció	21
4.2. Distribució de les empreses segons la seva forma jurídica	23
4.3. Antiguitat i registre de les empreses d'inserció	24
4.4. Relació amb les xarxes d'empreses d'inserció	27
4.5. Distribució de les empreses d'inserció per activitat productiva	28
5. ESTRUCTURA DE LA PLANTILLA DE TREBALLADORS	33
5.1. Anàlisi agregat i evolució de la plantilla de treballadors	33
5.2. Distribució de la plantilla de treballadors per edat	39
5.3. Distribució de la plantilla de treballadors per gènere	40

5.4. Distribució de la plantilla de treballadors per tipus de contractació i jornada laboral	41	8. ANÀLISI COMPARATIVA: LES EMPRESES D'INSERCIÓ EN RELACIÓ AMB EL MERCAT DE PRODUCTES I SERVEIS	79
5.5. Distribució de la plantilla de treballadors segons la seva procedència	42	9. CONCLUSIONS	87
5.6. Personal voluntari	44	10. ANNEXOS	93
6. INDICADORS ECONOMICOFINANCERS	47	11. BIBLIOGRAFIA	133.
6.1. Indicadors de solvència econòmica	47		
<i>a) Capitalització de les EI</i>			
<i>b) Situació dels comptes de pèrdues i guanys</i>			
<i>c) Dependència econòmica: ajuts públics i privats</i>			
<i>d) Beneficis</i>			
6.2. Comercialització	56		
<i>a) Estructura de la cartera de clients</i>			
<i>b) Valor social del producte</i>			
6.3. Evolució de l'activitat econòmica	60		
7. INDICADORS D'IMPACTE SOCIAL DE LES EI	65		
7.1. Anàlisi de la inserció laboral	65		
<i>a) Empresa transitòria versus empresa finalista</i>			
<i>b) Col·lectius beneficiaris de la inserció</i>			
<i>c) Impacte social per inserció a la plantilla d'estructura</i>			
<i>d) Impacte social per inserció a l'empresa ordinària</i>			
<i>e) Treballadors d'inserció que han retornat a l'empresa d'inserció</i>			
<i>f) Abandonament del procés d'inserció</i>			
7.2. Anàlisi del sobrecost	72		
<i>a) Personal d'acompanyament de les persones en procés d'inserció</i>			
<i>b) Taxa d'absentisme</i>			
<i>c) Productivitat laboral</i>			

PRESENTACIÓ

La Fundació Un Sol Món de l'Obra Social de Caixa Catalunya té l'objectiu de promocionar econòmicament aquells col·lectius en situació d'exclusió social. Ho fa mitjançant diferents línies d'actuació: afavorint l'accés a un habitatge digne als col·lectius en situació d'exclusió social, donant suport a iniciatives d'inserció laboral i emprenedoria social, concedint microcrèdits a persones que no disposen d'aval per poder iniciar un projecte d'autoocupació, realitzant cooperació microfinancera internacional i editant una línia de recerca i publicacions sobre qüestions d'inclusió social.

La Fundació Un Sol Món de l'Obra Social de Caixa Catalunya ha treballat, des dels seus inicis l'any 2000, en l'àmbit de la inserció laboral, en què les intervencions es concreten en el suport a les empreses d'inserció. Aquestes organitzacions permeten a persones en situació o en risc d'exclusió realitzar un aprenentatge en un entorn laboral real, mitjançant una contractació laboral en el marc d'activitats productives o de serveis. Aquest aprenentatge se situa en el marc d'un itinerari d'inserció laboral que permet el desenvolupament personal i professional de la persona cap a la seva plena autonomia.

El suport de la Fundació Un Sol Món a les empreses d'inserció ha anat evolucionant per adequar-se cada vegada més a les seves necessitats. Així, s'ha passat d'un suport puntual, destinat a accions concretes i amb un seguiment determinat, a un tipus de suport a llarg termini, amb una visió més integral del projecte i de l'organització i amb un nivell d'implicació proper i intens. En conjunt, des de l'any 2000, s'ha donat suport a la creació de 30 noves empreses d'inserció i de 1.123 llocs de treball, així com a la formació i orientació laboral de més de 13.000 persones.

Aquesta publicació apareix en un moment especialment significatiu per a les empreses d'inserció, ja que es preveu que abans de finals de 2007 s'aprovi una llei que reguli les empreses d'inserció en l'àmbit estatal. Aquest serà un pas important per a les empreses d'inserció, perquè suposarà un reconeixement de la seva realitat, i pels suports que se'n puguin derivar.

En aquest context, la Fundació Un Sol Món ha cregut convenient aportar nous coneixements sobre les empreses d'inserció. Amb les dades que presentem en aquest estudi, volem contribuir a enriquir les discussions encara vigents entre aquestes organitzacions: l'orientació cap a un model finalista o transitori, el paper de l'Administració pública, la tensió entre l'impacte social i la rendibilitat econòmica, entre d'altres.

Desitgem que aquesta publicació sigui d'interès per a totes les persones, entitats socials i administracions públiques que treballen per a la inserció laboral de col·lectius en situació o en risc d'exclusió i que aportin noves dades per al debat sobre les empreses d'inserció.

Narcís Serra i Serra
President de la Fundació Un Sol Món

1. INTRODUCCIÓ

Els objectius del present estudi sorgeixen, d'una banda, de la necessitat d'elaborar un diagnòstic actualitzat de les empreses d'inserció (a partir d'ara EI) i per la voluntat que tenim els investigadors socials i particularment la Fundació Un Sol Món d'aprofundir en la creació d'eines d'anàlisi per al Tercer Sector.

La importància d'actualitzar i sistematitzar les dades sobre les EI ha estat el motor principal d'aquest estudi, especialment en un moment de canvis importants per al sector, que espera l'aprovació d'una legislació d'àmbit estatal.

En resum, els objectius específics de l'estudi són:

- Fer un estudi descriptiu de la situació de les EI a Espanya tenint en compte la seva dimensió econòmica i financera, la seva estructura de recursos humans, així com el seu impacte social.
- Comparar i contrastar la informació obtinguda amb la situació de les empreses lucratives mitjançant indicadors comuns.
- Conèixer l'evolució i inèrcia d'aquestes empreses al llarg dels últims anys, fent una comparativa entre la informació actualitzada i les dades produïdes en estudis anteriors.

Aquest informe s'ha realitzat a partir de l'elaboració de dades estadístiques pròpies, que ens han permès descriure i conèixer de primera mà la situació d'aquestes empreses i alhora diagnosticar la seva evolució al llarg del temps. La recerca i construcció de dades objectives no va deslligada, però, de la possibilitat de la seva utilització en accions aplicades; per això esperem que la informació presentada pugui ser d'utilitat per a aquelles institucions, EI o xarxes d'entitats que vulguin millorar les seves activitats i progressar en pro de la inclusió social.

2. METODOLOGIA

2.1. Objecte d'estudi

Definir l'objecte d'estudi —què s'entendria per EI— no era evident en aquest cas, atès que no hi ha una categoria administrativa d'àmbit estatal que identifiqui aquestes organitzacions. Una possibilitat hauria pogut ser cenyir-se als registres administratius en aquelles comunitats autònomes que existissin, però la majoria són de creació recent i, per tant, podia resultar un criteri massa restrictiu.

Així, per al present estudi, s'ha delimitat la definició d'EI de la següent manera: EI registrades com a tals, entitats que pertanyen a alguna xarxa d'EI.

2.2. Tècniques de recerca

Per tal d'abordar l'anàlisi de les EI s'ha utilitzat la metodologia quantitativa, que permet estructurar la investigació de manera acurada i possibilita l'obtenció d'indicadors numèrics i comparables. Tal com s'ha assenyalat anteriorment, l'estudi parteix de la necessitat d'obtenir una sèrie de dades actualitzades que ens aproximïn a la realitat d'aquestes organitzacions.

D'altra banda, s'ha cregut convenient utilitzar una metodologia de tipus qualitatiu que completés les variables estadístiques estudiades i que permetés aprofundir en aquells aspectes que són difícils de determinar a partir de l'òptica quantitativa. Així, el procés d'investigació s'ha basat en dues metodologies paral·leles: la recollida de dades provinents del qüestionari emplenat per les EI i la realització d'entrevistes en profunditat a gerents, inseridors i treballadors d'inserció. Aquesta metodologia d'investigació s'ha pensat per tal d'oferir un diagnòstic general de les EI procurant de fer-ne un abordatge integral.

Com a punt de partida i atès que no hi ha a Espanya cap directori unificat que reculli totes les EI, s'ha elaborat la Base de Dades a partir de diferents fonts, prèviament al disseny i enviament del qüestionari. Aquesta recull la

informació tècnica de cada entitat (nom de l'entitat promotora, adreça i contacte), així com dades generals de l'empresa (àmbit territorial, sectors d'activitat, any de creació, registre, forma jurídica i col·lectius beneficiaris). La selecció de les entitats que participarien de l'estudi segons la definició adoptada s'ha fet a partir de les pàgines web de les diverses xarxes d'EI,¹ el portal Comprasocial.net de la Fundació Un Sol Món,² el Directori de Proveïdors Socials de la Generalitat de Catalunya³ i el Catàleg Social de les Empreses d'Inserció i Solidàries de la Comunitat Autònoma del País Basc.⁴

D'altra banda, la recerca s'ha sistematitzat a partir de la revisió de dades estadístiques i documents provinents de fonts secundàries. Les fonts utilitzades han estat principalment, documentació legislativa, estudis realitzats per organitzacions privades i/o públiques, exploració de documents per Internet i documentació de la Fundació Un Sol Món. Aquesta primera fase ha servit per a operativitzar els indicadors emprats per a l'anàlisi de l'objecte d'estudi.

Els indicadors quantitatius es van definir segons una avaluació dels aspectes clau de les EI: els resultats de la seva activitat empresarial i la gestió dels recursos humans, especialment de les persones en procés d'inserció laboral. En aquells indicadors en què va ser possible, es van demanar les dades de 2004, 2005 i 2006, per tal de disposar de dades mínimament temporalitzades. La base de dades d'àmbit estatal anterior que hi havia sobre les EI és la de l'estudi de la FEEDEI,⁵ amb dades de 2001, però aquest estudi no s'ha tornat a repetir des de les xarxes d'empreses d'inserció ni per part de l'Administració pública (AP). Seria desitjable que aquest tipus de dades es vagin recollint periòdicament a fi de disposar de dades longitudinals.

1. Federación Española de Empresas de Inserción (FEEDEI), Associació Intersectorial de Recuparadors i Empreses Socials de Catalunya (AIRES), Coordinadora catalana d'empreses d'inserció (ACEI), Federación Castellano Leonesa de Empresas de Inserción (FECLEI), Asociación de empresas de inserción de Andalucía (EiDA) i Asociación Madrileña de Empresas de Inserción (AMEI).

2. <http://www.comprasocial.net/>

3. http://www.gencat.cat/treball/ambits/economia_social/compra_social/directori/index.html

4. <http://catalogosocial.net/pdf/catalogocastellano.pdf>

5. FEEDEI (2003). Identificación y diagnóstico integral de las empresas de inserción en España.

En darrer lloc, les entrevistes en profunditat ens han permès fer una anàlisi dels sistemes de gestió de l'empresa, possibilitats i riscos del col·lectiu beneficiari, metodologies d'intervenció emprades, la relació amb les administracions i agents locals, entre d'altres. Els criteris establerts per escollir les entitats entrevistades van ser els següents: grandària de l'entitat (nombre de treballadors i activitat econòmica), sector productiu, anys de recorregut i cultura organitzativa. Pel reduït nombre d'entrevistes i la seva limitada representativitat —l'estudi és d'àmbit estatal mentre que les entrevistes realitzades se cenyien a empreses catalanes amb qui resultava fàcil realitzar l'entrevista, per raons de proximitat i facilitat de contacte—, es va decidir no presentar aquesta anàlisi de manera separada, sinó a mode de complementació de la informació estadística recollida.

2.3. Representativitat

En la present recerca s'ha volgut comprendre la totalitat de l'univers d'estudi analitzat per aportar el màxim de fiabilitat i validesa a les dades, ja que minimitzaven l'error mostral.

El qüestionari elaborat per a l'estudi es va enviar a les 189 EI detectades en la Base de dades, 121 de les quals van respondre el qüestionari. La representativitat de l'estudi és, per tant, d'un 64% en les dades obtingudes del qüestionari. D'altra banda, la distribució territorial, forma jurídica, dades de registre, activitat productiva s'han extret de la base de dades de les 189 EI de l'estudi.

Analitzades les EI que no han participat en l'estudi, ens trobem que el 60% d'aquestes no hi han participat perquè no s'hi ha pogut contactar (canvi de correu electrònic i telèfon, personal encarregat de viatge o de baixa...); el 33% no hi han participat perquè no podien o no volien (en el primer cas la resposta principal era que no es disposava de prou temps i en el segon, que han estat una minoria de casos, no es volia donar la informació), i per últim, el 7% d'aquestes no podien donar la informació perquè o bé eren de creació recent o bé estaven en procés de tancament.

2.4. Contingut de l'estudi

Els resultats d'aquesta recerca s'han dividit en els següents blocs temàtics:

- El primer bloc s'estructura a partir de les dades generals de l'empresa: forma jurídica, la distribució territorial, el sector productiu, l'antiguitat de l'empresa, la inscripció en el registre i la pertinença a xarxes.
 - El segon bloc analitza la plantilla de treballadors a partir de l'estudi del perfil del personal d'estructura i del d'inserció, que s'ha realitzat mitjançant les variables de gènere, edat, procedència i tipus de contractació.
 - El tercer bloc tracta l'activitat econòmica de l'empresa a través d'indicadors economicofinancers que ens aproximaran al coneixement del grau de solvència econòmica de les EI, la seva capitalització i dependència econòmica, així com l'estructura de comercialització.
 - El quart bloc fa referència a l'impacte social de l'empresa. Aquest apartat es subdivideix en dos capítols: indicadors de la inserció laboral (col·lectiu beneficiari, l'èxit d'inserció a l'empresa ordinària, l'índex de retorn i d'abandonament i permanència a l'empresa) i indicadors de sobrecost (despeses del personal d'acompanyament, productivitat laboral i absentisme).
 - En el cinquè i últim bloc establirem una anàlisi comparativa amb les empreses lucratives, amb el qual podrem determinar la presència i impacte en el mercat de les EI a través d'indicadors comuns.
- Per últim, cal remarcar el caràcter temporal del qüestionari, ja que pràcticament en tots els apartats s'ha recollit informació dels anys 2004, 2005 i 2006. Aquesta visió temporal ens ha permès fer una anàlisi de l'evolució d'aquestes empreses al llarg del temps i alhora determinar factors de creixement o declivi en la seva situació econòmica i en l'estructura organitzativa i de recursos humans.

3. ORIGEN I DEFINICIÓ DE LES EMPRESES D'INSERCIÓ

Abans de començar amb l'informe pròpiament, volíem exposar encara que fos de manera sintètica, d'una banda el macrocontext on s'emmarca el nostre objecte d'estudi i, per l'altra, les característiques i particularitats que el defineixen.

S'ha de tenir en compte que no s'ha fet un estudi de la normativa que regula aquestes empreses, ja que d'una banda ja se n'han fet estudis rigorosos i de l'altra s'ha considerat que, atesa la freqüència dels canvis legislatius, la informació aportada no tindria prou validesa pel fet de no estar suficientment actualitzada.

3.1. L'exclusió social

Sense anar gaire lluny en la història, els canvis produïts per la crisi de l'estat del benestar i la globalització econòmica són l'inici d'un nou ordre socioeconòmic als països occidentals, que ha conduït a la desprotecció de capes socials cada vegada més àmplies. És a partir de la dècada dels setanta que es comencen a donar unes transformacions socials que actualment regeixen en el nostre sistema polític, social i econòmic. En aquesta etapa que podem anomenar postindustrial, emergeixen noves fractures socials que desemboquen en el que coneixem com una creixent polarització de les desigualtats socials.

Els canvis demogràfics (l'envelliment de la població, les migracions i les noves formes de convivència familiar, entre d'altres) conformen una societat cada vegada més complexa i diversificada que integra els uns i margina els altres. D'altra banda, la transformació de l'economia industrial en una economia globalitzada basada en la informació i el coneixement suposen el nou model econòmic fonamentat en la flexibilitat i la desregulació que tenen un impacte directe en el mercat de treball. Les noves dinàmiques laborals, afectades per les deslocalitzacions i els processos de flexibilització

del treball, operen en aquest sentit en detriment de la persona treballadora i els seus drets laborals.

En aquest context de creixent desprotecció social, les polítiques públiques solen ser deficitàries i no aconsegueixen cobrir totes les necessitats de la població. Les mesures polítiques de conjuntura esdevenen moltes vegades insuficients per evitar situacions de pobresa econòmica, i és per això que, com veurem més endavant, la lluita contra l'exclusió social s'ha abordat no només a partir de les instàncies públiques, sinó també de les mateixes organitzacions socials de base.

Els factors esmentats anteriorment són eixos de fractura que poden arribar a desembocar en el que coneixem com a procés d'exclusió social. Segons Beck *«l'exclusió social és una situació en què convergeixen, a través d'un procés acumulatiu, diversos dèficits vinculats a la renda i al treball, però també al reconeixement administratiu de ciutadania, a l'existència de dèficits formatius greus, a la manca d'un habitatge mínimament condicionat per a les necessitats, a la permanència de problemàtiques sociosanitàries escassament o gens ateses, a la inexistència de xarxes de protecció social o familiar, etc.»*⁶

Podem dir que l'exclusió es produeix a partir d'una acumulació i interrelació de factors de vulnerabilitat social que poden afectar persones o grups de persones que es troben amb dificultats per participar en els àmbits de la vida social en concordança amb l'esquema normatiu dominant.

Així doncs, el concepte d'exclusió social vol anar més enllà de la pobresa econòmica i financera que, tot i ser una variable amplificadora de les dificultats per tenir una vida digna i estable, no és l'únic factor causant de les desigualtats; una formació no adequada, una manca d'hàbits laborals o un entorn familiar i social desestructurat poden ser detonants de situacions de precarietat i, en resum, d'exclusió social.

Aquest és, doncs, el punt de partida de polítiques actives d'ocupació, així com de les iniciatives socials que tenen com a repte principal contenir

6. Citat a: J. Subirats (2005). *Perfils d'exclusió social urbana a Catalunya*. Universitat Autònoma de Barcelona, pàg 12.

i disminuir les dinàmiques de marginació per tal de permetre als sectors de la població amb més dificultats integrar-se en el mercat de treball.

3.2. Marc de referència de les empreses d'inserció

*“El desempleo actúa como causa de exclusión, pero asimismo el trabajo remunerado se configura como uno de los instrumentos más eficaces de inclusión, prueba de ello es la prioridad de las políticas de cohesión social a través del empleo que se realiza desde instancias locales, autonómicas, nacionales y europeas”.*⁷

a) Les EI i les polítiques actives per a la integració social

Les polítiques socials apareixen, doncs, en aquest context per contrarestar les desigualtats socials generades pel sistema econòmic i social. Com ja hem comentat, les transformacions produïdes per la incidència de les noves tecnologies, el canvi en la indústria productiva o la globalització, entre d'altres, produeixen una restricció de l'accés al mercat laboral per alguns col·lectius. Davant d'aquesta situació, les administracions públiques i els estats en general es troben amb el repte de fer front a les desigualtats creixents mitjançant el desenvolupament i aplicació de mesures i recursos que generin un sistema de protecció social.

En els seus inicis, les polítiques socials eren prestacions de tipus assistencial, és a dir, mesures passives com ara els subsidis d'atur o el pagament de jubilacions anticipades,⁸ però que no s'adreçaven a crear ocupació. És per això que a partir de finals de la dècada dels vuitanta i principis del noranta prenen importància les estratègies d'acció social, encarades a resoldre de manera activa els desajustos del mercat de treball. Aquestes mesures actives incrementaven la qualificació professional i subvencionaven algun tipus de contractacions, entre altres tipus de mesures.⁹

7. Veure: Fundación Gaztelan. Manual de Cláusulas Sociales, pàg. 12. http://gaztelan.org/archivos_pdf/Capitulo1.pdf

8. Veure: I. Vidal (1995). *Inserción social por el trabajo. Una visión internacional*. CIES, pàg. 12.

9. *Ibid.*, pàg. 12.

Cal afegir que aquestes noves estratègies se serveixen de l'experiència d'iniciatives i moviments socials com les associacions de veïns, moviments polítics de lluita contra la marginació, etc. per a elaborar un bastidor de polítiques d'acció social: noves legislacions en el marc nacional i autonòmic, ajudes a la formació i acompanyament a la integració social, entre d'altres.

En aquest marc general, les EI suposen una de les experiències més efectives per a dur a terme la inserció laboral de persones amb risc d'exclusió, partint del compromís amb el desenvolupament local i creant un «marc econòmic alternatiu i diferent».¹⁰

b) Origen i definició de les EI

Les primeres EI sorgeixen d'entitats promotores procedents d'organitzacions religioses de base, d'associacions de veïns i d'entitats d'inserció laboral i amb un gran component de voluntariat. La seva metodologia complementa l'itinerari personalitzat que pretén acompanyar la persona en el seu procés d'inserció amb la formació pràctica en un entorn de treball real. Aquest fet suposa la principal innovació de les EI en el camp de la inserció laboral. Tot i l'origen social d'aquestes organitzacions, pretenen ser cada vegada més competitives, oferint uns serveis i productes de qualitat en el mercat. Són, doncs, iniciatives que generen sinergies en la societat, integrant col·lectius vulnerables, però generant un impacte en l'àmbit econòmic, en la mesura que trenquen les pautes del model econòmic i empresarial vigent.

Al llarg de l'estudi anirem definint les EI de manera detallada, però aquí resumirem els seus trets més singulars:

- Són estructures productives: és a dir, són organitzacions sense ànim de lucre que treballen en el mercat produint béns i serveis amb l'objectiu d'integrar persones en risc d'exclusió, centrant la seva activitat econòmica en sectors intensius en mà d'obra i poc intensius en capital.

- Són instrumentals: les EI no són un fi per elles mateixes, sinó que suposen un instrument d'intervenció sociolaboral amb l'objectiu de preparar els seus treballadors per incorporar-los al mercat de treball ordinari. Aquest aprenentatge combina tant habilitats tècniques com competències relacionals bàsiques per a l'adquisició d'uns hàbits laborals adequats i suposa una etapa més de l'itinerari d'inserció que fa el treballador.

- Són transitòries: tenen una voluntat de preparar les persones per al trànsit al mercat laboral ordinari i, per tant, es defineixen com una eina transitòria per a la inclusió social.

- Treballen amb col·lectius en risc d'exclusió: els seus beneficiaris són persones que tenen dificultats per accedir al mercat de treball i que es troben en una situació d'exclusió social o en risc de trobar-s'hi. Aquestes persones realitzen un itinerari d'inserció laboral i són acompanyades per l'entitat, a través d'una intervenció psicosocial.

Per tal de proporcionar aquesta integració al mercat ordinari, les EI utilitzen una sèrie de dispositius que es coneixen com a "itinerari d'inserció laboral". Normalment aquest itinerari comença a l'entitat promotora, que s'encarrega d'oferir el suport en l'acollida, orientació, formació i intermediació laboral de la persona en procés d'inserció.

El rol reservat per l'EI és el d'intervenir en la fase de formació en el context laboral i d'ocupació, en què és l'encarregada de proporcionar a la persona en procés d'inserció una experiència laboral real. D'aquesta manera l'aprenentatge es fa in situ, a partir de pràctiques reals que, com anirem veient, suposen una estratègia molt eficaç per a la integració laboral de persones en risc d'exclusió i per a la seva inclusió social.

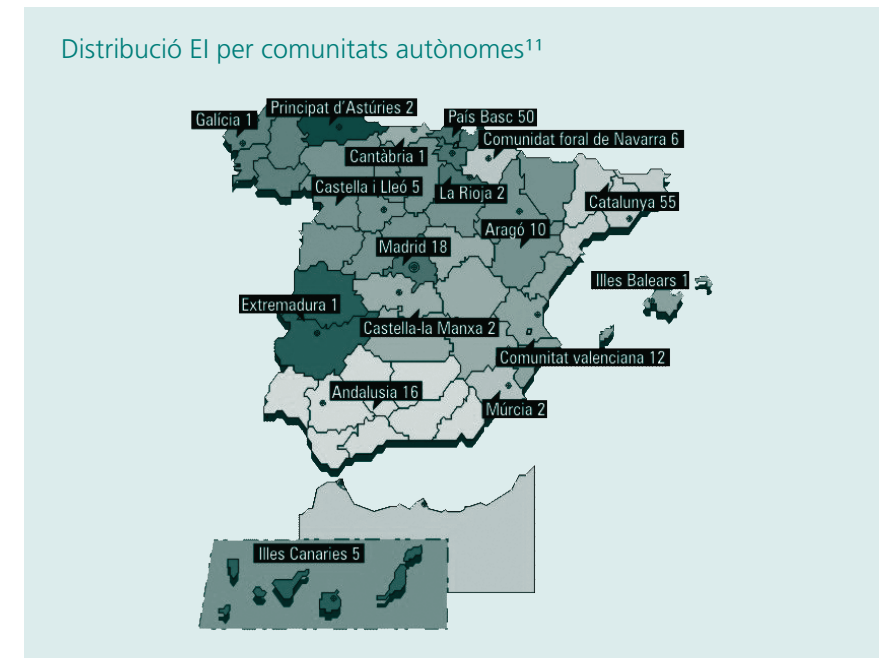
10. Veure: J.L Morales (2001). *La inserción sociolaboral: reflexiones sobre la práctica*, pàg. 169

4. CARACTERÍSTIQUES GENERALS DE LES EI

En aquest capítol determinarem les característiques generals de les EI mitjançant les dades recollides en el Qüestionari d'EI elaborat específicament per a aquesta investigació i la informació recollida a través de la Base de Dades d'EI, també elaborada en el marc d'aquest estudi.

4.1. Presència territorial de les empreses d'inserció

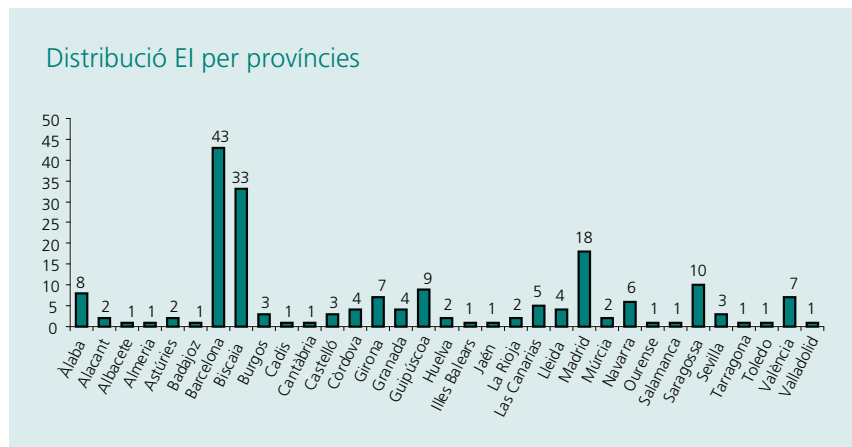
Per tal de determinar la distribució territorial de les EI, ens basem en primer lloc en la distribució per comunitats autònomes (CA) i posteriorment en la distribució per províncies.

11. Dades extretes de la Base de Dades d'EI.

El 73,5% de les EI es troben a Catalunya, País Basc, Madrid i Andalusia, les dues primeres de les quals són les que aglutinen un major nombre d'aquestes empreses. Seguidament València és la CA amb major nombre d'empreses després d'Andalusia; Aragó se situa en el sisè lloc del rànquing, amb un total de 10 empreses. En aquesta CA es posa en relleu Saragossa, que concentra la totalitat de les EI existents.

El cas del País Basc és remarcable si pensem que, en el diagnòstic d'EI realitzat per la FEEDEI,¹² aquesta CA només tenia el 6,08% del total d'empreses a Espanya. Aquest creixement es podria explicar per les dotacions i ajuts a EI desplegades en els últims cinc anys pel Govern basc.

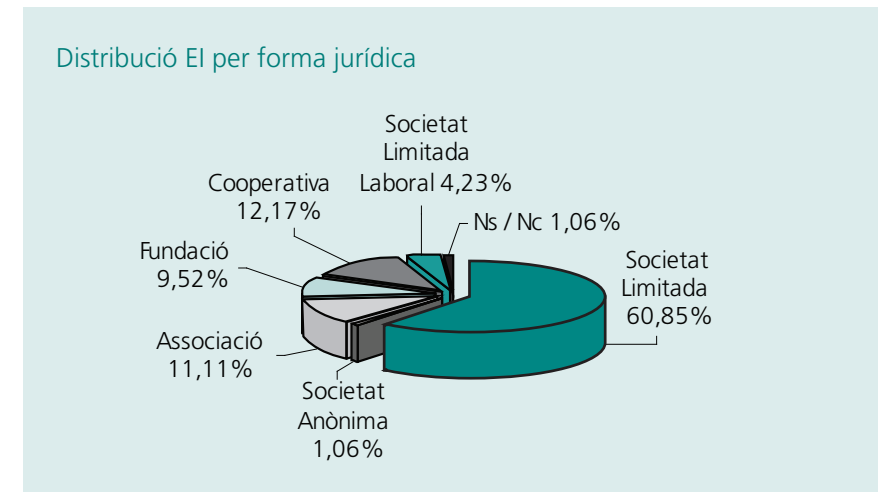

El gràfic per províncies ens mostra com les capitals espanyoles amb un pes econòmic important i un major nombre d'habitants són les que compten amb una major quantitat d'aquestes empreses. Barcelona és la ciutat amb més EI de tot l'Estat, amb un total de 43 EI, seguida per Biscaia, amb 33 i Madrid amb 18.

12. Veure: FEEDEI, *op. cit.*, pàg. 88.

La presència d'EI és determinada per diversos factors com la cultura social arrelada i un entorn urbà amb una forta presència de l'AP entre d'altres. Tanmateix, per a fer una anàlisi de les causes que porten a una major presència i implantació d'EI —i de l'economia social en general— en un territori, caldria buscar correlacions amb diverses variables que, pel temps i complexitat que demana, no hem pogut realitzar en el marc d'aquest estudi.

4.2. Distribució de les empreses segons la seva forma jurídica¹³

Com veiem en la taula de distribució per forma jurídica, gairebé el 80% d'aquestes opta per una forma jurídica mercantil. De les diverses formes mercantils, la societat limitada és la més usada, ja que ofereix certs avantatges respecte de la resta, com són un capital inicial exigut poc elevat o un control més fàcil de la gestió administrativa. És remarcable el fet que la segona forma jurídica més freqüent pertany a l'àmbit de l'economia social. Si comptabilitzem conjuntament

13. Aquest percentatge s'ha calculat sobre les 189 empreses identificades

les cooperatives i les societats laborals, tenim que el 16,4% de les EI tenen una forma d'economia social. Malgrat això, segueix essent un percentatge baix si considerem que l'organització cooperativista concorda amb els principis fundacionals de les EI. Però les formules d'economia social (cooperativa i societat laboral) resulten més complicades administrativament parlant per a aquestes empreses, a causa principalment de la transitorietat dels treballadors d'inserció.

El predomini de la forma mercantil és una realitat relativament recent, ja que històricament les EI, impulsades per associacions i fundacions, mantenien la seva forma originària no mercantil perquè els permetia realitzar una activitat productiva. És amb l'aparició de les normatives autonòmiques que aquesta pràctica es transforma i moltes d'aquestes entitats creen societats mercantils per poder registrar-se i accedir als ajuts específics de l'AP.

Aquest argument s'ha confirmat en les entrevistes amb els gerents d'algunes EI, que arrossegueu encara certa reticència a adoptar una forma de societat mercantil. De fet, la majoria d'EI s'han constituït com a S.L. perquè aquesta adequació jurídica s'ha entès com un requisit per ser registrada i poder accedir als ajuts, però no com una estructura que es considerés necessària i demandada pel sector.

Reprenent l'anàlisi anterior, si sumem les fundacions i associacions conjuntament, tenim que el 20,63% de les empreses adopten formes no mercantils. Aquests són els casos de les entitats que no han fet el pas de crear una nova forma jurídica sinó que han mantingut l'activitat productiva en el si de l'entitat promotora.

Tenint en compte que gairebé la totalitat d'aquestes organitzacions són petites empreses, cal remarcar l'existència de 2 societats anònimes, una de Barcelona i l'altra de Badajoz, fet excepcional que representa només l'1,06% del total.

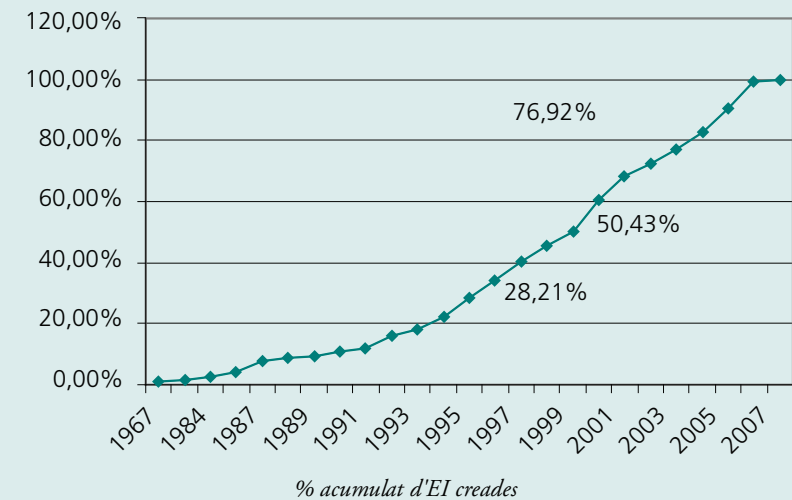
4.3. Antiguitat i registre de les empreses d'inserció

L'estudi de la història de l'actual Tercer Sector espanyol és una feina encara no realitzada. Les primeres EI apareixen a Espanya cap a mitjan anys 80, si bé és cert que moltes vegades es fa difícil determinar amb exactitud l'any exacte

d'inici de l'activitat. Les EI sorgeixen de l'evolució de les necessitats de l'itinerari d'inserció. Els professionals que treballen en aquest camp s'adonen que la inserció laboral dels col·lectius en els quals treballen demana una experiència de treball real en un entorn més protegit per tal d'adquirir determinades competències. Per aquest motiu, aquestes empreses sorgeixen habitualment com a proves en el marc d'una entitat més gran.

Un dels trets que caracteritzen les EI és que són empreses relativament joves en el mercat. Com podem observar en el gràfic, l'evolució de la creació d'EI és més ràpida a partir de mitjans dels anys 90 i és més lenta en els anys anteriors. Des de l'any 2004 s'han creat el 20% de les EI actualment identificades; el 50% són posteriors a 1999. Per tant, suposen un fenomen relativament recent, però que en els darrers 10 anys ha anat creixent en nombre substancialment. Es pot preveure que l'aprovació d'una llei d'àmbit estatal de regulació de les EI encara incentivarà més l'aparició de noves iniciatives.

Percentatge acumulat d'EI creades

D'altra banda, de les 189 EI espanyoles identificades en la Base de Dades, 66 estan registrades, és a dir, un 51,97% del total. Com és lògic, les CA amb més tradició d'empreses d'inserció han aconseguit amb el temps consensuar una normativa reguladora. De totes maneres, tal com es recull a l'Informe del CIES,¹⁴ encara hi ha 9 CA sense normativa. Si comptem la recent aprovació de la Llei de regulació de les empreses d'inserció de la Comunitat Valenciana (l'Avantprojecte de Llei a Galícia encara no ha passat per la Xunta) tenim un total de 9 CA¹⁵ amb normativa reguladora.

Catalunya és un cas interessant a remarcar que, tot i tenir una Llei reguladora d'empreses d'inserció sociolaboral des de desembre de 2002, segueix havent-hi un 40% d'empreses que no s'han registrat.

Distribució per registre

CA amb registre	Sí	NS/NC	Total	Percentatge (registrades)
Andalusia	8	5	16	50,00%
Aragó	7	0	10	70,00%
Catalunya	34	0	55	61,82%
Comunitat de Madrid	8	2	18	44,44%
Comunitat Foral de Navarra	4	2	6	67%
País Basc	11	39	50	22%
Illes Canàries	1	4	5	20%
La Rioja	0	1	2	0%
Total general	66	53	162	

Dades de 2007. Representativitat: 67,28%

14. Veure: Claver, Núria; Vidal, Isabel; "Las empresas sociales en el ámbito de la integración por el trabajo", CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa, núm. 46 (noviembre 2003), pàg. 39-62.

15. Les CA amb normativa són: Catalunya, País Basc, Andalusia, Aragó, Navarra, Illes Canàries, Madrid, La Rioja i la Comunitat Valenciana (aquesta última de recent aprovació i, per tant, no considerada en aquest estudi).

Si observem la taula de CA amb registre, veiem que la mitjana d'empreses registrades en aquestes comunitats és del 56,36%.¹⁶ Tot i que en els darrers anys un bon nombre d'empreses han decidit registrar-se i canviar a una forma mercantil, també és cert que les poques ajudes que s'han derivat de les normatives han tingut un efecte desmotivador per a moltes empreses a l'hora de tramitar el registre com a EI. Així, les expectatives del sector davant la posada en marxa d'un paquet de mesures de suport s'han vist truncades per una realitat ben diferent a l'esperada.

4.4. Relació amb les xarxes d'empreses d'inserció

Les dades mostren que un 77,69% d'aquestes empreses pertanyen a una xarxa d'empreses d'inserció. Cal dir que en el conjunt de l'Estat, Galícia, La Rioja, Múrcia, Illes Balears, Extremadura i Castella-la Manxa, Cantàbria i Navarra no tenen associació d'EI i el País Basc es troba en vies de creació d'una xarxa que aglutini i coordini aquestes empreses.

Pertinença a xarxes d'EI

Xarxa	Total general	Percentatge
No	27	22,31%
Sí	94	77,69%
Total	121	100

Dades de 2007. Representativitat: 100%

En el present estudi no hem analitzat la pertinença a xarxes o associacions sectorials d'empreses lucratives ni tampoc les que pertanyien a alguna xarxa o associació del Tercer Sector Social. Entenem que, tot i ser d'interès per obtenir un diagnòstic integral de les empreses d'inserció estudiar el seu capital relacional —s'entén per capital relacional aquells recursos fomentats

16. Sense incloure el resultat del País Basc ni La Rioja per la seva baixa representativitat.

en la capacitat de col·laboració i treball en xarxa amb altres organismes o entitats—, no era assumible en el marc de l'estudi.

D'altra banda, les xarxes suposen un canal important de visibilització d'aquestes organitzacions i una oportunitat per establir contactes estratègics i emprendre conjuntament accions de lobby. Els espais on es troben algunes de les empreses entrevistades són les xarxes sectorials o de promoció econòmica local, a més de les específiques per EI. Aquests espais representen un filó a explotar per millorar la qualitat empresarial d'aquestes empreses així com per donar a conèixer els seus productes i/o serveis.

4.5. Distribució de les empreses d'inserció per activitat productiva

Abans de començar l'anàlisi per sectors, cal dir que la definició de les categories d'activitats productives ha estat elaborada a partir de diverses fonts: el directori de Proveïdors Socials de la Generalitat, el directori de Compra Social de la Fundació Un Sol Món i el directori d'AIRES.¹⁷ D'altra banda, s'ha adequat el quadre final al nombre de respostes recollides; així s'han afegit dues categories, marcades per més d'una entitat, que no s'havien previst i que no s'han pogut ubicar en cap sector. Són les de “consultoria” i “oci i animació”.

17. <http://www.airescat.net/>

Distribució per tipus de sectors d'activitat productiva

Sectors d'activitat	Total	Percentatge ¹⁸
Agricultura	7	3,70%
Artesania	3	1,59%
Arts gràfiques	13	6,88%
Bugaderia	8	4,23%
Consultoria	2	1,06%
Construcció	56	29,63
Comerç	33	17,46
Fusteria	15	7,94%
Hostaleria	23	12,17%
Indústria	5	2,65%
Jardineria	28	14,81%
Manipulats	15	7,94%
Neteja i manteniment de boscos	10	5,29%
Reciclatge, recollida i recuperació	94	49,74%
Serveis a les empreses	41	21,69%
Serveis a les AP	5	2,65%
Serveis a les persones	43	22,75%
Oci i animació	4	2,12%
Tèxtil i confecció	17	8,99%
Transports i mudances	19	10,05%
Altres	2	1,06%
TOTAL	443	

Dades de 2007. Representativitat: 100%

Examinada la distribució per tipus d'activitat productiva, destaca com a primera activitat la de “Reciclatge, recollida i recuperació”. Aquesta és una activitat que permet a les EI tenir un doble impacte social: la inserció laboral i un impacte mediambiental en permetre la reutilització d'alguns residus. En aquesta s'inclouen el reciclatge de roba, de residus d'aparells elèctrics i electrònics (RAEE) i de mobles, entre d'altres. Cal dir que reciclatge de roba (13,76%) és el preferit per aquestes empreses, seguit pel de mobles (7,94%), que està molt ajustat al de RAEE (6,35%). Aquest fet no ens ha de sobtar, atès que el sector del reciclatge ha identificat històricament les EI. Bona part de les empreses promogudes per Càrites van començar el seu recorregut

18. Aquest percentatge s'ha calculat sobre les 189 empreses identificades.

ampliant l'activitat de recollida de roba de les parròquies, professionalitzant la seva feina i consolidant-se en el sector. De fet, aquesta experiència i recorregut en el sector ha permès que les EI poguessin competir i beneficiar-se dels concursos públics per a la gestió de deixalleries.

La segona activitat productiva realitzada per les EI és el sector de la “Construcció”, que moltes vegades també ha estat vinculat a l'atorgament de concursos públics. Seguidament trobem el sector de “Serveis a les persones” com a tercera activitat majoritària. Aquesta, a més ha estat catalogada com un dels nous filons d'ocupació, fet que suposa un dels serveis en expansió al nostre país i que les EI han sabut aprofitar per ampliar les seves oportunitats en el mercat. Els “serveis a les persones” aplega fonamentalment serveis de proximitat i neteja. En la mateixa línia de serveis, el quart sector d'activitat és el de “Serveis a les empreses”, que aplega serveis com el de neteja, consergeria, atenció telefònica, entre d'altres, i que també es troba en expansió.

L'activitat de “Comerç” també suposa una aposta per aquestes empreses, doncs n'hi ha moltes que treballen en l'àmbit del comerç just i/o productes ecològics, i compta amb un percentatge del 17,19%. Per últim, cal destacar que un 14,81% d'aquestes empreses treballen en el sector de “Jardineria”. Aquesta activitat aporta un valor afegit per als treballadors, ja que es treballa a l'aire lliure i això facilita el procés d'aprenentatge dels treballadors.

La majoria de les empreses es dediquen a diverses activitats simultàniament: per ser més precisos, les EI realitzen una mitjana de 2 activitats productives o de serveis. Això ens fa pensar que la seva evolució en el mercat va encaminada a ampliar sectors. Tal voluntat de diversificació és un indicador de l'etapa de creixement que estan vivint aquestes organitzacions i que, com anirem veient al llarg de l'estudi, caracteritza el seu moment actual.

Per concloure l'anàlisi per sectors d'activitat cal esmentar el fet que són empreses que es dediquen a sectors intensius en mà d'obra i no en capital, atès que el seu objectiu és generar el màxim de llocs de treball per fomentar la inclusió social dels col·lectius més desfavorits.

Característiques generals de les EI

- Hi ha un total de 189 empreses d'inserció a Espanya
- El 29,10% estan ubicades a Catalunya, el 26,46% al País Basc, el 9,53% a Madrid i el 8,47% a Andalusia
- Hi ha 43 EI a Barcelona, 33 a Biscaia i 18 a Madrid
- El 60,58% són SL i el 20,63 són associacions i fundacions
- El 51,97% estan registrades com a EI en la seva comunitat autònoma
- El 49,74% es dediquen a activitats de reciclatge i recuperació, el 44,44% al sector serveis i el 29,63% a construcció
- El 77,69% pertanyen a una xarxa d'EI
- En el últims tres anys s'han creat 37 EI

5. ESTRUCTURA DE LA PLANTILLA DE TREBALLADORS

En aquest capítol analitzarem la composició de la plantilla de treballadors de les EI a partir de diverses variables, que s'analitzaran separatament tant per la plantilla d'estructura com per la plantilla d'inserció. Les variables escollides per fer el diagnòstic de l'estructura de recursos humans han estat les següents: gènere, edat, procedència, tipus de contractació (en el cas dels treballadors d'inserció també s'ha previst el tipus de jornada laboral). Abans de començar amb l'anàlisi d'aquestes variables, mostrarem algunes dades significatives de la plantilla global.

5.1. Anàlisi agregat i evolució de la plantilla de treballadors

Abans de començar amb l'anàlisi, cal definir el que entenem per treballadors o plantilla d'estructura. Quan parlem de les EI podem fer una classificació bàsica entre aquells treballadors que estan en procés d'inserció i per tant són els beneficiaris directes de les activitats exercides per l'entitat d'inserció, i els que formen part de la direcció, gerència, administració i supervisió de la producció de l'empresa i que, per tant, ocupen un lloc "d'estructura".

Com hem pogut veure fins ara, les EI es caracteritzen per realitzar una activitat econòmica a fi d'inserir persones que no tenen un fàcil accés al mercat laboral. Per tal de mesurar la seva presència en el mercat, utilitzarem, entre d'altres indicadors que analitzarem més endavant, la seva grandària segons el nombre total de treballadors.

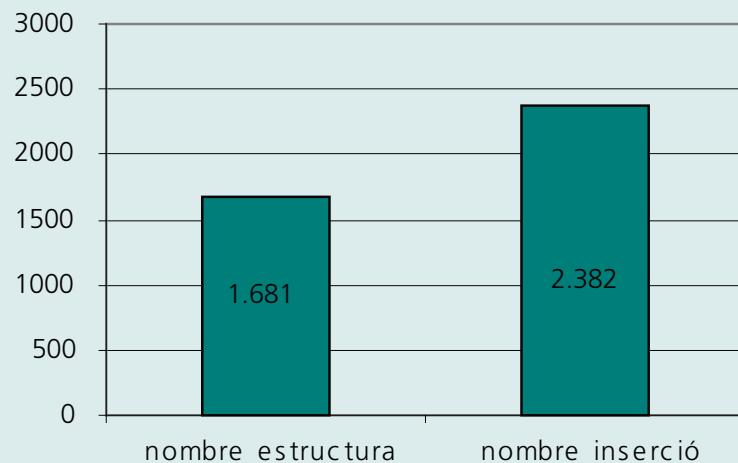
Grandària EI per total plantilla

Grandària de la plantilla	<10	10-19	20-29	30-39	40-49	>50	Total general
Nombre	30	40	17	6	5	11	109
Percentatge	27,52%	36,70%	15,60%	5,50%	4,59%	10,09%	100%
Percentatge acumulat		64,22%	79,82%	85,32%	89,91%	100%	

Estudiada la taula trobem que el perfil d'EI majoritari (36,70%) té entre 10 i 19 treballadors en total. En termes de freqüència acumulada veiem que més de la meitat de les EI (64,22%) tenen menys de 19 treballadors. És interessant comparar l'evolució de la grandària de les EI amb les dades recollides l'any 2001 per la FEEDEI¹⁹: en aquest informe el percentatge d'EI amb menys de 10 treballadors era superior (31,25%) i en canvi les que tenien més de 50 treballadors era inferior a l'actual (7,5%). Així doncs, els extrems es fan més pronunciats, però també guanya en pes el nombre d'EI que tenen de 10 a 19 treballadors (27,5% a l'estudi de la FEEDEI).

Fent una estimació a partir de les dades recollides per al 2006, les EI aquest mateix any han emprat un total de 4.063 treballadors. Amb una mitjana de 21 treballadors per empresa, gairebé el 60% d'aquests són treballadors d'inserció.

Distribució total estimat de treballadors

19. Veure: FEEDEI, *op. cit.* pàg. 94

Com veurem en els següents apartats més detingudament, les EI són organitzacions bastant equitatives pel que fa a la participació de dones. El nombre de dones en la plantilla de les EI ha crescut un 33,67% entre els anys 2004 i 2006. En canvi el creixement del total de la plantilla ha estat del 25%. Per tant, la presència de dones a les EI és important i la tendència és que ho sigui encara més en els anys que vénen.

Continuant amb l'anàlisi de l'evolució de la plantilla, és encara més notable el creixement del nombre de treballadors d'origen immigrant. De l'any 2004 al 2006, la seva presència s'ha incrementat en un 46,95%. Aquesta evolució contrasta clarament amb la taxa de creixement del total de la plantilla.

A tall de conclusió, aquesta anàlisi ens reporta una informació interessant pel que fa a l'impacte social d'aquestes empreses. La seva plantilla, tant d'estructura com d'inserció, té quotes elevades de presència de dones i persones immigrades; per tant, podem avançar que la seva tasca contribueix eficaçment a la millora del benestar i la inclusió socials.

Despesa de personal

L'estructura de treballadors és un dels elements més importants de les EI. Perquè la inserció laboral de col·lectius en situació de risc és la seva missió principal, però també perquè treballen en sectors d'activitat intensius en mà d'obra. La seva producció depèn en gran mesura dels treballadors. Prova de la seva rellevància és el pes de les despeses de personal en el compte de resultats d'aquestes organitzacions. La despesa de personal és, per a les EI, la principal partida de despesa, que representa un 63% del pressupost de despesa global de l'empresa.

La distribució segons el percentatge de la despesa de personal és la següent:

Distribució de la despesa de personal

Despeses de personal	Nombre	%
0 - 50%	16	20,51%
50 - 70%	32	41,03%
Més de 70%	30	38,46%
Total	78	100,00%

Dades del 2006. Representativitat: 66,94%

Si es destina com a promig un 63% de despeses de personal sobre el total de despeses, això significa 44 milions d'euros sobre els 70 milions d'euros de despeses totals per les 189 empreses.

Distribució nombre de treballadors d'estructura

Interval	Total	Percentatge	Percentatge acumulat
1 - 5	53	48,18%	48,18%
6 - 10	32	29,09%	77,27%
11 - 20	15	13,64%	90,91%
> 21	10	9,09%	100%
Total	110	100%	

Dades de 2006. Representativitat: 92%

La taula següent mostra la distribució del nombre de treballadors d'estructura de les empreses. Examinada la taula, si acumulem els dos primers intervals veiem com gairebé el 80% de les empreses tenen entre 1 i 20 treballadors d'estructura. La mitjana de treballadors d'estructura l'any 2006 és de 8,5. Aquest valor és un estadístic que expressa el valor aritmètic mitjà, però només ens dona una part de

la informació real que es completa amb la informació aportada per altres estadístics que evitaran la dispersió de la dada. La "moda" ens dona el valor més repetit en la distribució, que en aquest cas és de 3 treballadors per entitat. Com veiem, la moda es troba al mig de l'interval amb més percentatge respecte del total.

Per a conèixer l'evolució de la plantilla quant a nombre de treballadors d'estructura, observem el creixement bianual (2004-2006) i que és del 38,37%.

Distribució per nombre de treballadors d'inserció

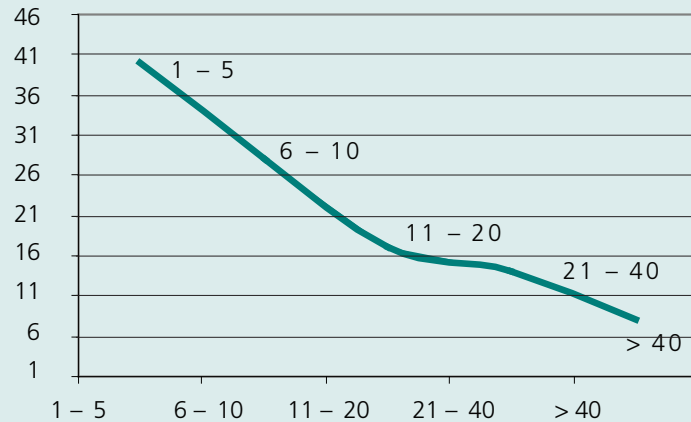
Interval	Total	Percentatge	Percentatge Acumulat
1 - 5	40	37,38%	37,88%
6 - 10	28	26,17%	63,55%
11 - 20	17	15,89%	79,94%
21 - 40	14	13,08%	93,02%
> 40	8	7,48%	100%
Total	107	100,00%	

Dades de 2006. Representativitat: 92%

Els treballadors d'inserció són, a més dels principals destinataris de la tasca d'inserció sociolaboral de les EI, la raó de ser d'aquestes empreses. Concretament són persones que tenen dificultats per integrar-se en el mercat ordinari i, per tant, es beneficien de mesures d'acompanyament establertes per l'EI, el que s'anomena itinerari d'inserció, a fi de possibilitar la seva integració social i laboral.

Amb dades de l'any 2006 la mitjana de treballadors d'inserció és de 12,47 treballadors per empresa. Atès que aquesta mitjana presenta una dispersió considerable, cal apuntar que la moda és de 3 treballadors per empresa.

Distribució per nombre de treballadors d'inserció

A través del gràfic podem observar que hi ha moltes empreses amb pocs treballadors (d'entre 1 a 5) i poques que en tenen molts (més de 21). Per tant, es detecta una polarització en les EI. Aquestes diferències entre les EI grans i les petites es poden deure a múltiples factors: l'entitat promotora i el suport que proporciona, la capacitat de gestió dels professionals de l'EI, el sector d'activitat i el col·lectiu amb el qual es treballa, la tipologia de clients que té l'empresa, entre d'altres.

La taxa de creixement de la plantilla d'inserció, que ha estat del 31,36%, és menor que el creixement de la plantilla d'estructura (38,37%). Efectivament ens adonem que les EI es troben en una fase d'enfortiment de la seva estructura directiva, de gestió i administrativa. Això es deu tant a les mateixes necessitats de creixement de l'empresa com al fet que una part dels treballadors d'inserció s'integra a la plantilla d'estructura, habitualment com a encarregats de producció.

5.2. Distribució de la plantilla de treballadors per edat

Distribució per edat de la plantilla d'estructura

Edat	Total	Percentatge	Percentatge Acumulat
Menys de 25 anys	49	5,56%	5,56%
Entre 26 i 45 anys	602	68,25%	73,81
Entre 46 i 60 anys	220	24,94%	98,75%
Més de 60 anys	11	1,25%	100
Total general	882	100,00	

Dades de 2006. Representativitat: 88,43%

Examinada la taula de distribució per edat, veiem que el 68,25% dels treballadors d'estructura tenen entre 26 i 45 anys. Cal pensar que són empreses de recent creació i per això en la seva composició per edat predominen els treballadors menors de 45 anys.

Distribució per edat de la plantilla d'inserció

	Total	Percentatge	Percentatge acumulat
Menys de 25 anys	741	57,98%	57,98%
Entre 26 i 45 anys	303	23,71%	81,69%
Entre 45 i 60 anys	219	17,14%	98,83%
Més de 60 anys	15	1,17%	100%
Total	1278	100,00%	

Dades de 2006. Representativitat: 90,50%

Si observem la taula veiem que el 57,99% dels treballadors d'inserció tenen menys de 25 anys. Podem concloure que, tenint en compte una distribució per edat, els joves són els principals usuaris de les EI. Si a més observem el percentatge acumulat, veiem que un 81,69% de la plantilla d'inserció es troba per sota dels 45 anys d'edat.

5.3. Distribució de la plantilla de treballadors per gènere

Si tenim en compte la distribució per gènere, el 2006 les EI tenen una mitjana de 4 dones en la seva plantilla d'estructura, és a dir, un 45,67%. Com ja havíem apuntat, les EI són igualitàries quant a la distribució de gènere. Cal dir que el sector social aplega un major nombre de dones que el sector lucratiu, ja que tradicionalment aquestes han estat més vinculades a un tipus de tasques relacionades amb l'atenció i cura dels altres, i és per això que hi ha sectors "feminitzats" com podria ser el cas de l'educació o el sector no lucratiu. Moltes de les EI treballen en sectors habitualment masculinitzats; per tant, podríem haver trobat que la presència de dones fos menor. Així i tot, la seva representació en la plantilla d'estructura de les EI és una mica inferior a la d'homes. No obstant això, caldria analitzar indicadors de tipus qualitatiu que complementessin aquesta anàlisi, per detectar per exemple la distribució segons càrrecs ocupats a l'empresa.

En el cas de la plantilla d'inserció, si observem les dades sobre distribució per gènere, el 2006 hi havia una mitjana de 6 dones per entitat, és a dir, constitueixen el 47,99% de la plantilla d'inserció, percentatge similar al de la plantilla d'estructura. Si analitzem la taxa de creixement, la mitjana de dones en inserció ha crescut un 33,53% del 2004 al 2006, mentre que el creixement de la mitjana de treballadors d'inserció ha crescut un 31,36%. És a dir, que la proporció de dones va evolucionant d'acord amb el creixement de la plantilla total.

5.4. Distribució de la plantilla de treballadors segons la seva procedència

El 23,28% del personal d'estructura són d'origen immigrant. Aquest elevat percentatge fa pensar que, considerant que les persones immigrants són un dels col·lectius beneficiaris més presents en aquestes entitats, en molts casos hi ha treballadors d'inserció que passat un temps s'integren en la plantilla d'estructura. Cal remarcar que el 50% d'aquests treballadors provenen d'Amèrica Llatina, un 27% del Magrib i un 15,5% de l'Àfrica subsahariana.

D'altra banda, és força interessant comprovar com les EI són capaces d'acollir en les seves estructures organitzatives persones d'origen immigrant. Com veiem, el sector social permet a la població immigrada aconseguir unes quotes de participació en el mercat laboral importants, fet que hauríem de tenir en compte a l'hora de fer un balanç social de l'impacte que generen les EI en la societat.

Distribució segons procedència de la plantilla d'inserció

Procedència	Total	Percentatge
Àfrica subsahariana	62	17,87%
Amèrica llatina	159	45,82%
Àsia	1	0,29%
Europa de l'Est	13	3,75%
Magrib	109	31,41%
Altres	7	2,02%
Total	347	100%

Dades de 2006. Representativitat: 87,60%

El percentatge d'immigrants a la plantilla d'inserció és del 25%. Sembla un percentatge poc elevat si pensem que és un dels col·lectius amb més presència a les EI. Per explicar això hem de pensar que, pel fet de ser un col·lectiu amb una millor ocupabilitat i una major productivitat que d'altres col·lectius, poden tenir opcions laborals alternatives. Sabent que el 23% del personal d'estructura és d'origen immigrant, podem deduir que el pes dels immigrants en les EI és important. Així, part dels treballadors d'inserció immigrants podrien passar a formar part de la plantilla d'estructura, precisament per les característiques esmentades anteriorment. Més endavant en el capítol on s'exposen els indicadors d'impacte social veurem en quina mesura es dona aquest tipus de normalització dels treballadors d'inserció en el si de l'empresa.

5.5. Distribució de la plantilla de treballadors per tipus de contractació i jornada laboral

Acabarem de completar l'anàlisi de la plantilla d'estructura tenint en compte la seva situació laboral. Examinant la taula per tipus de contracte podem comprovar que la situació laboral dels treballadors no és massa estable. El 51,18% dels treballadors tenen un contracte indefinit i el 46,15% tenen un contracte temporal o per obra i servei.

Distribució segons contracte de la plantilla d'estructura

	Indefinit	Obra i servei	Temporal	Altres
Total	498	337	112	26
Percentatge	51,18%	34,64%	11,51%	2,67%

Dades de 2006. Representativitat: 88,43%

Aquesta temporalitat en la contractació pot venir donada per la debilitat financera de les EI, ja que sovint la contractació està vinculada a l'obtenció d'un ajut. D'altra banda, els sectors d'activitat on treballen principalment aquestes empreses, com són el de Reciclatge, Jardineria o Construcció, depenen moltes vegades de concursos o convenis amb l'AP. Sovint aquesta dinàmica constreny la tipologia de contractació: es fa difícil contractar els treballadors de manera indefinida fins que no es tanca un conveni a llarg termini.

Distribució segons contracte de la plantilla d'inserció

Tipus de contracte	Percentatge
Contracte indefinit	14,22%
Contracte per obra i servei	43,13%
Contracte temporal	34,22%
Contracte de pràctiques/beca	2,19%
Contracte d'inserció	6,09%
Contracte substitució	0,16%

Dades de 2006. Representativitat: 79%

Quan analitzem la contractació de la plantilla d'inserció, no podem deixar de banda que la majoria d'EI són transitòries i que per tant no realitzen contractacions indefinides. Així és coherent que el 85,78% dels contractes siguin de tipus temporal. Cal destacar la baixa freqüència dels contractes de pràctiques o beques, que demostra l'esforç que han realitzat les EI per establir una relació contractual amb els seus treballadors.

Tot i això, el 14,22% dels contractes d'inserció són indefinits perquè part de les EI realitzen un tipus d'inserció que no té com a prioritat la transició al mercat ordinari, sinó que persegueix i fomenta la integració sociolaboral a través de la permanència indefinida a l'empresa.

Distribució per jornada laboral de la plantilla d'inserció

Tipus de jornada	Total	Percentatge
Temps complet	494	56,20%
Temps parcial	385	43,80%
Total	879	100,00%

Dades de 2006. Representativitat: 79%

La taula ens mostra com la distribució per jornada laboral del personal d'inserció està bastant equiparada, tot i haver-hi un lleuger predomini de la jornada a temps complet. Aquesta dada permet deduir l'esforç que fan les EI per ajustar la jornada laboral a les possibilitats de la plantilla d'inserció, atenent a la seva situació social i capacitat física.

5.6. Personal voluntari

Atès que les EI estan vinculades a entitats socials sense ànim de lucre, sovint tenen a la seva plantilla voluntaris que realitzen tasques diverses d'acompanyament o administració. El 45,45% de les empreses tenen personal voluntari i una mitjana de 2,6 voluntaris per empresa. De totes maneres, les dinàmiques de participació social a l'Estat varien segons el territori, per exemple en el cas de Catalunya, la mitjana augmenta fins a 5 voluntaris per entitat.

En alguns casos, quan es parla del voluntariat, algunes EI mostren una certa reserva a fomentar la seva participació en l'estructura empresarial. Les EI, per la seva missió, tendeixen a ocupar els llocs de treball disponibles per persones contractades preferentment.

La majoria de voluntaris realitzen diverses tasques en el si de l'empresa. És remarcable que només un 13,79% dels voluntaris ofereixen suport a l'acompanyament dels beneficiaris, fet que ens fa pensar que, en la majoria dels casos, són un tipus de tasques professionalitzades dutes a terme per un prospector/inseridor laboral contractat.

Activitats realitzades pel personal voluntari

Tasques realitzades	Nombre	Percentatge
Acompanyament inserció	12	13,79%
Assessorament general	22	25,29%
Tasques de gestió administrativa	26	29,89%
Suport en la línia productiva	23	26,44%
Altres	4	4,60%
Total	87	100%

Dades de 2006. Representativitat: 90%

Característiques de la plantilla de treballadors

- Les empreses d'inserció ocupen 1.681 treballadors d'estructura i 2.382 treballadors d'inserció
- Les EI tenen una mitjana de 21 treballadors, el 60% dels quals són treballadors en procés d'inserció
- Gairebé la meitat de la plantilla són dones
- El 25% dels treballadors d'inserció són d'origen immigrant, el 45,82% provenen d'Amèrica Llatina, el 31'41% del Magrib i el 17,87% de l'Àfrica subsahariana
- El 57,99% dels treballadors d'inserció tenen menys de 25 anys
- El 45,45% de les EI tenen voluntaris
- El nombre de treballadors d'estructura està creixent per damunt del nombre de treballadors d'inserció

6. INDICADORS ECONOMICOFINANCERS

La informació economicofinancera representa un dels blocs principals d'aquest estudi, ja que ens permet determinar quina és la presència en el mercat de les EI i alhora conèixer les característiques que configuren la seva activitat econòmica. Tal com s'ha fet al llarg de l'estudi, algunes de les dades presentades es compararan amb l'estudi de la FEEDEI per tal de conèixer-ne l'evolució.

La informació econòmica obtinguda es presenta a continuació distribuïda de la següent manera: en un primer apartat es presentaran les dades relatives a la capitalització i a la solvència de les EI (fons propis, facturació i despeses, nivell de solvència i beneficis, dependència d'ajuts públics); en el segon apartat s'analitzaran els factors relatius a la comercialització (tipologia de clients, estabilitat de la compra i valoració de l'impacte social per part del client) i finalment determinarem algunes pautes pel que fa a les seves perspectives de futur.

6.1. Indicadors de solvència econòmica

Hem volgut titular aquest apartat de manera que es destaquí una de les qüestions que determinen la realitat econòmica de les EI: la seva voluntat per ser solvents.

Exposarem tot seguit els resultats obtinguts a partir de l'anàlisi d'indicadors economicofinancers que, d'altra banda, serviran per comprendre la realitat de les EI, els seus obstacles i necessitats, però també els seus reptes de futur.

a) Capitalització de les EI

Els fons propis representen el conjunt de capital social, reserves i beneficis, d'una empresa i suposen el motor inicial de qualsevol activitat econòmica. En termes de valor agregat, el volum de fons propis per al conjunt de les

empreses que han participat en l'estudi és gairebé de 3 milions d'euros. Fent una estimació pel total d'EI, les EI han capitalitzat un total de 6 milions d'euros l'any 2006.

La mitjana de fons propis és de gairebé 50.000 € per entitat. Per precisar aquesta dada, hem determinat la seva dispersió, que es tradueix de la següent manera: tres empreses concentren el 50% del total dels fons propis. A causa d'aquesta elevada dispersió hem cregut adequat extreure una mitjana més significativa que no inclogui aquestes tres empreses, de tal manera que la mitjana resultant un cop corregida és aproximadament de 23.000 € de fons propis per EI, la meitat de la mitjana inicial.

El següent quadre ens indica la distribució de les EI segons l'interval de fons propis fixat.

Distribució per volum de fons propis

Fons propis	Nombre	Percentatge
Fons propis < 0	32	52,46 %
0 < FP < 50.000	9	14,75 %
50.000 < FP < 100.000	9	14,75 %
FP > 100.000	11	18,03 %
TOTAL	61	100,00 %

Dades de 2006. Representativitat : 52,89%

L'alt percentatge d'EI amb fons propis negatius indica la poca capitalització de les entitats, així com les pèrdues dels exercicis anteriors. Aquests fons propis negatius són el resultat de les pèrdues produïdes que no són compensades pel capital social de l'EI. Això pot comportar una certa inestabilitat financera per a l'empresa, així com problemes de liquiditat.

En el cas concret de les EI, aquest fenomen s'explicaria per dues raons.

La primera és que aquestes empreses es capitalitzen poc, ja que es consideren formes jurídiques instrumentals i es dota el capital mínim legal. Habitualment, els fons propis de l'entitat promotora són superiors als de l'EI i, quan és necessari, aquesta pot injectar capital a l'EI. La segona es tracta d'un fet conjuntural, ja que la majoria d'entitats són de recent creació i, per tant, encara no estan prou consolidades en el mercat per equilibrar les pèrdues dels primers exercicis. Els fons propis són, doncs, un indicador de la fase d'establiment i consolidació que caracteritzen el moment actual de les EI.

Finalment hem d'apuntar que, tot i l'elevada inestabilitat financera, l'evolució temporal ens indica que hi ha un creixement del volum de fons propis. La taxa de creixement del 2005 al 2006 indica un increment en els fons propis del 32%. Podem apuntar, per tant, a una lleugera millora en l'estabilitat financera i possiblement a un increment del capital social.

b) Situació dels comptes de pèrdues i guanys

En aquest apartat exposarem els resultats recollits a partir de l'anàlisi de la facturació i el pressupost de despesa anual que, en definitiva, determinen el nivell de solvència de l'EI.

La facturació indica l'import de la xifra de vendes de productes o serveis anuals. En termes agregats, el volum de facturació per les 90 EI que han participat en l'estudi és de gairebé 40 milions d'euros, però si apliquem una projecció lineal, la facturació agregada de totes les empreses és de 63,76 milions d'euros. Prenent les dades recollides en l'estudi de la FEEDEI,²⁰ la facturació agregada estimada era de 41,43 milions d'euros. S'ha donat, doncs, un creixement del 37,5% en els darrers 5 anys.

La mitjana de facturació per a l'any 2006 arriba a 442.000 € per empresa. Com en el cas anterior, les dades de facturació presenten una gran dispersió. En aquest cas, quatre empreses concentren el 50% de la facturació. La mitjana corregida és de 240.000 € per EI, pràcticament la meitat de la mitjana inicial.

20. Veure: FEEDEI, *op.cit.*, pàg. 114.

Distribució per volum de facturació anual

Facturació	Nombre	Percentatge
0 - 50.000	12	13,33%
50.000 - 250.000	17	18,89%
250.000 - 500.000	45	50,00%
Més de 500.000	16	17,78%
Total	90	100,00%

Dades de 2006. Representativitat: 75,21%

Examinada la taula, observem que el 50% de les EI tenen una facturació entre 250.000 € i 500.000 €, és a dir, se situen en l'interval que comprèn ambdues mitjanes (la corregida i la inicial). Tanmateix, s'aprecia que el 82,22% de les EI tenen una facturació inferior a 500.000 €, una xifra que, com veurem més endavant en la comparativa amb les empreses lucratives, és força reduïda. Tot i així, del 2004 al 2006 s'observa un creixement del 17,60% i això ens fa pensar en una tendència de millora en la facturació.

Per conèixer la solvència de les EI i un cop examinada la facturació, cal determinar el pressupost de despesa anual. En termes agregats, el conjunt de les EI tenen un pressupost de despesa que puja a gairebé 40 milions d'euros. Si fem l'estimació pel total d'EI, la despesa s'eleva al voltant dels 70 milions d'euros. La mitjana de la despesa anual és de gairebé 500.000 € i en aquest cas tres empreses concentren el 44% d'aquesta partida. La mitjana corregida que ens aproxima a una situació més real, i ens indica que la mitjana de despesa és de 275.000 € per empresa. Les despeses han experimentat un creixement del 22,31% de l'any 2004 al 2006, és a dir, que han tingut un creixement superior a la facturació, tal com s'analitzarà en l'apartat següent.

El quadre següent indica la distribució per empreses segons l'interval de despeses. Predominen clarament les empreses amb una despesa entre 250.000 i 500.000, que ja hem vist a través de la mitjana calculada.

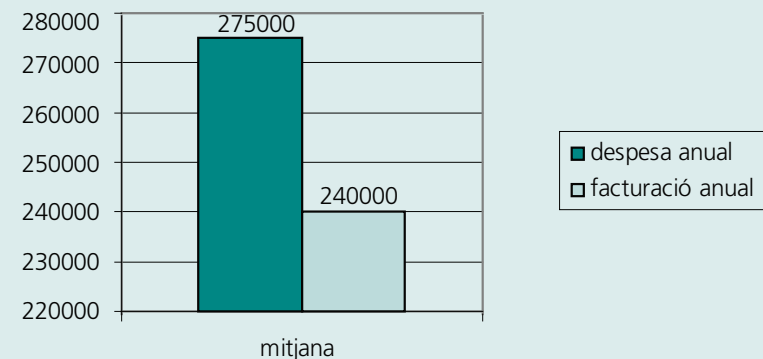
Distribució per despeses anuals

Despeses anuals	Nombre	Percentatge
0 - 50.000	8	10,00%
50.000 - 250.000	19	22,50%
250.000 - 500.000	36	45,00%
Més de 500.000	17	22,50%
Total	80	100,00%

Dades de 2006. Representativitat: 66,12%

Finalment, podem determinar la solvència de les EI a partir de les dades de facturació i despesa. En el gràfic observem que, comparant valors totals i mitjanes, la despesa és lleugerament superior a la facturació. Això significa que la facturació no aporta prou ingressos per cobrir les despeses i, per tant, es fa necessari que les EI disposin d'altres fonts d'ingressos.

Relació entre despesa i facturació

En la taula següent, es mostra el nivell de solvència empresarial, que es calcula dividint els dos indicadors analitzats anteriorment.

Nivell de solvència empresarial

Facturació mitjana per EI	442.819,02
Despesa mitjana per EI	500.000,00
Nivell de solvència empresarial	0,884

Aquest índex ens indica que la majoria d'aquestes empreses encara no han assolit el nivell de solvència necessari. L'índex de solvència mitjana de les EI se situa per sota de la unitat. Respecte de la distribució de les EI per a aquesta variable, un 35% són sostenibles, és a dir, que la seva facturació els permet cobrir les seves despeses. Pot semblar preocupant la situació i les perspectives de futur del 18% que es troben en una situació de molt poca sostenibilitat (els seus ingressos no justifiquen el 50% de les seves despeses). La majoria de les empreses d'inserció se situen a un nivell de solvència entre 0,5 i 0,99, és a dir, que necessiten alguns recursos externs per equilibrar els seus resultats.

Distribució per nivell de solvència

Nivell de solvència	Nombre	Percentatge
0 - 0,49	14	17,95%
0,5 - 0,99	37	47,44%
1 - 1,49	24	30,77%
Més d'1,5	3	3,85%
Total	78	100,00%

Dades de 2006. Representativitat : 35,54%

A més a més, la taxa de creixement del 2004 al 2006 de les despeses (22,31%) és superior al de facturació (17,60%). Aquest indicador ens fa pensar en dos escenaris possibles: una tendència negativa en l'evolució de la variable de solvència empresarial o bé una etapa de creixement de la producció. Si considerem aquesta última hipòtesi, voldria dir que les EI estan en una fase de creixement i, per tant, necessiten invertir en la seva activitat productiva, però encara no en treuen suficient rendiment per poder compensar la inversió completament.

c) Dependència econòmica: ajuts públics i privats

Tal com s'ha avançat anteriorment, l'índex de solvència econòmica posa de relleu la necessitat d'aquestes empreses per obtenir altres fonts d'ingressos, que generalment provenen de subvencions públiques o privades.

Quant al suport de l'AP, s'ha trobat que hi ha empreses que obtenen una mitjana del 15% d'ajuts públics sobre el total del pressupost.

Distribució per percentatge d'ajuts públics rebuts

Ajuts públics	Nombre	Percentatge
0	29	32,58%
0 - 20%	35	39,33%
20 - 50%	19	21,35%
Més de 50%	6	6,74%
Total	89	100,00%

Dades de 2006. Representativitat: 74,38%

No obstant això, hi ha un percentatge significatiu d'empreses (el 32,58%) que no disposen d'ajuts públics. També és cert que en els casos de les SL, el destinatari de l'ajuda sol ser l'entitat promotora i, per tant, no quedaria comptabilitzada en aquest quadre.

Distribució per percentatge d'ajuts privats

Ajuts privats	Nombre	Percentatge
0	45	51,72%
0 - 20%	26	29,89%
20 - 50%	9	10,34%
Més de 50%	7	8,05%
Total	87	100,00%

Dades de 2006. Representativitat: 72,73%

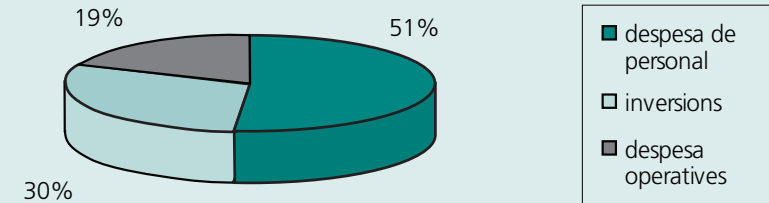
D'altra banda, les EI també recorren als ajuts privats. La mitjana d'ajuts privats sobre el total del pressupost és d'un 10%. Tanmateix, el percentatge d'empreses que no disposen d'aquest recurs és del 51,72%.

Finalment, el conjunt d'ajuts públics i privats representa de mitjana el 25% del total del pressupost. Aquest percentatge té un pes i un valor molt significatiu a l'hora d'analitzar l'equilibri d'aquestes empreses. Si tenim en compte que de mitjana el nivell de solvència és de 0,88 i de mitjana els ajuts són de 0,25, podem entendre que les EI poden assolir cert nivell de solvència. Sense aquests ajuts, doncs, no es podrien obtenir els fluxos d'ingressos necessaris per desenvolupar un funcionament viable de l'empresa. El problema és que la solvència no es pot basar únicament en les subvencions externes, ja que la continuïtat d'aquestes és variable.

Destinació dels ajuts públics i privats

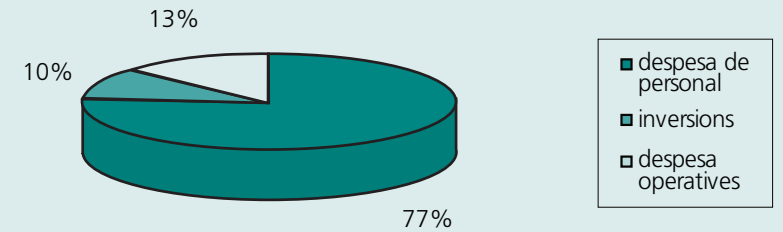
A banda del pes que tenen els ajuts sobre el pressupost total, també n'hem analitzat la destinació. Els gràfics següents mostren la destinació dels ajuts públics i privats cap a tres tipus de despeses: despeses de personal, inversions i despeses operatives (corrents). Comparativament els ajuts públics es destinen en un grau major que els privats a les despeses de personal, mentre que els privats es destinen en un grau major a inversions. El percentatge destinat a despeses operatives es manté bastant similar en els dos casos.

Destinació de les ajudes privades

Dades de 2006. Representativitat: 69,42%

Destinació de les ajudes públiques

Dades de 2006. Representativitat: 68,60%

d) Beneficis²¹

Distribució segons beneficis

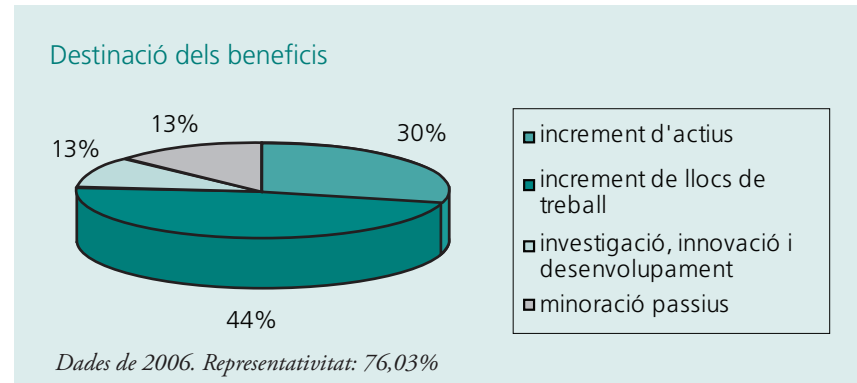
Beneficis	Nombre	Percentatge
Han obtingut beneficis	54	58,70%
No han obtingut beneficis	38	41,30%
Total	92	100,00%

Dades 2006. Representativitat: 73,03%

21. Tal com ja s'ha dit, les empreses d'inserció tenen l'obligació de reinvertir en l'activitat un determinat percentatge dels seus beneficis o la totalitat, segons la legislació autonòmica aplicable. Per tant, encara que es parli de beneficis, aquests no es reparteixen com a dividends.

El quadre ens mostra que gairebé el 59% de les entitats que hi han participat han obtingut beneficis. Malgrat que hem vist que només el 35% de les EI tenen un nivell de solvència superior a la unitat, una part important aconsegueix tenir beneficis gràcies a l'aportació de recursos externs. Aquesta dada ens explica la pervivència de les empreses del sector, tot i la seva dèbil situació financera.

El següent gràfic mostra en què s'han reinvertit els beneficis, que es destinen prioritàriament a incrementar els llocs de treball, principal objectiu de les EI. També és rellevant remarcar que el 30% dels beneficis es destinen a l'increment d'actius. Aquesta dada ens comunica la intenció d'aquestes empreses per guanyar estabilitat empresarial. Per altra banda, és interessant veure que el 13% dels beneficis es destinen a investigació, innovació i desenvolupament.

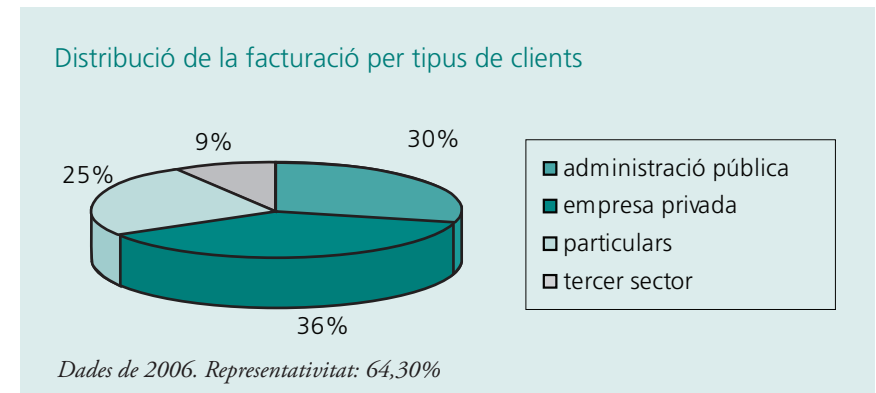

6.2. Comercialització

En aquest apartat estudiarem la cartera de clients de les EI, així com el valor que aquests donen al fet de ser empreses que, tot i tenir vocació de benefici, no busquen el lucre sinó que el seu estímul és incentivar la inclusió social de persones amb dificultats d'accés al mercat de treball.

a) Estructura de la cartera de clients

La cartera de clients de les EI està segmentada de la següent manera: empresa privada, administració pública, clients particulars i tercer sector social.

Aquest gràfic ens permet extreure quatre idees generals:

- Hi ha una elevada diversificació en la cartera de clients, ja que cap d'ells capta el 50% de la facturació.
- L'empresa privada és el client principal, amb un 36% de la facturació total.
- Hi ha un alt percentatge de clients particulars (client difícil de captar que, per tant, indica un alt nivell de professionalització d'aquestes empreses)

Tipologies de compra de l'administració pública i compra de l'empresa privada

En aquest apartat examinarem el tipus de compra de l'AP de serveis o productes determinants i en quina mesura es realitza a través de concurs públic. El 30% de les EI que van contestar que tenien compres de l'AP van vendre el producte o servei a l'AP a través de concurs públic. Aquest baix percentatge ens indica que la major part de la contractació pública és de baix import i inestable.

D'altra banda també és rellevant identificar quina és la distribució d'aquestes compres públiques segons el nivell d'administració. Tal com es pot observar en el quadre, l'administració amb un major pes de compra és la local, seguida de l'autonòmica i finalment l'administració central amb un pes molt reduït; fet que es dona per una qüestió d'accés, abast i capacitat.

Distribució segons el tipus d'AP

AP que efectua la compra	Nombre	Percentatge
Administració local	28	62,22 %
Administració autonòmica	16	35,56 %
Administració central	1	2,22 %
Total	45	100,00 %

Dades de 2006. Representativitat: 100%.

Pel que fa a la relació comercial establerta amb l'empresa privada, veiem com el tipus de compra predominant és la compra estable.

Distribució per tipus de compra de l'empresa privada

Tipus de compra de empresa privada	Percentatge
Compra estable	66,27 %
Compra puntual	33,73 %
Total	100,00 %

Dades de 2006. Representativitat : 100%

b) Valor social del producte

Aquí volem identificar si el valor afegit de les EI suposa un estímul de compra, és a dir, si els seus clients prenen en consideració la realitat no lucrativa d'aquestes empreses i el seu objectiu social, a l'hora d'escollir els seus productes o serveis. Així doncs, es va demanar a les empreses que determinessin en quina mesura creuen que aquest valor és important de cara a la comercialització dels seus productes i/o serveis.

Importància del valor social del producte per part del client

Valor social de producte	Nombre	Percentatge
molt important	21	23,08 %
bastant important	37	40,66 %
depèn del client	6	6,59 %
poc important	23	25,27 %
gens important	4	4,40 %
Total	91	100,00 %

Dades de 2006. Representativitat: 76,03 %

Cal afegir que algunes empreses ens van fer notar que el valor social del producte era rellevant segons el tipus de client: en el cas del tercer sector o l'AP és una vàlua presa en consideració, però en el cas de particulars o l'empresa privada les EI creuen que el seu valor afegit no només no suposa un motiu de compra, sinó que pot arribar a suposar un handicap.

Com s'observa a la taula, aproximadament el 64% de les EI consideren que el valor social del producte és molt o bastant important; per contra, més de la quarta part de les EI consideren que el valor social és gens o poc important per la compra. Com s'ha extret a través de les entrevistes, tot i que majoritàriament les empreses consideren que el valor afegit és un

al·licient per a la compra del producte, tenen clar que no és un criteri dominant en el mercat: els productes o serveis han de competir amb qualitat i preu i, per tant, les EI han de mobilitzar estratègies per aconseguir un segment del mercat.

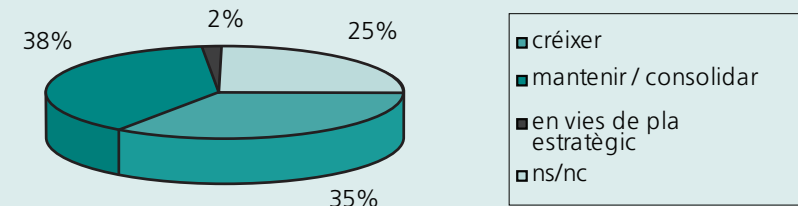
Pel que fa als canals de comercialització, la majoria d'entitats coincideixen en l'ús de recursos informals a l'hora de captar clients. El mitjà més usat és el "boca a orella", ja que suposa una via ràpida i econòmica per donar a conèixer i comercialitzar els productes o serveis. Altres canals emprats per captar clients són la premsa local o els mailings.

D'altra banda, un dels obstacles que han emergit en les entrevistes que condicionen l'activitat de les EI, sobretot en casos de les empreses més petites, és la dificultat per negociar amb el client i per mostrar-se competitives. Això posa de relleu el fet que cada vegada més, les EI han de recórrer a l'aplicació d'estratègies de mercat com la millora de la gestió del màrqueting o la comunicació, entre d'altres. En aquest sentit, es corrobora la idea que, més enllà del valor social afegit, les EI s'encaminen a la millora qualitativa dels seus productes i serveis amb l'objectiu d'assolir un nivell competitiu en el mercat.

6.3. Evolució de l'activitat econòmica

En aquest capítol parlarem de les perspectives de creixement d'aquestes empreses. En els gràfics següents es mostra el tipus de plantejament estratègic de futur que caracteritzen les EI, en relació amb els sectors d'activitat, l'àmbit territorial i l'evolució pel que fa als ingressos.

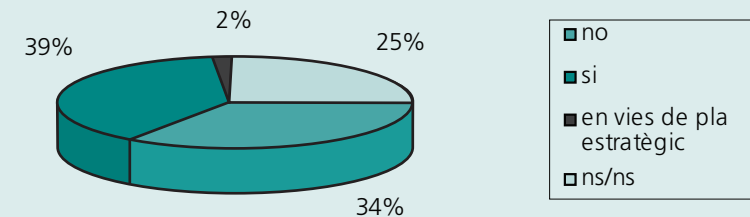
Perspectives de creixement en relació amb el sector productiu

Es pretén ampliar l'àmbit d'intervenció a nous territoris?

Dades de 2006. Representativitat: 75,21%

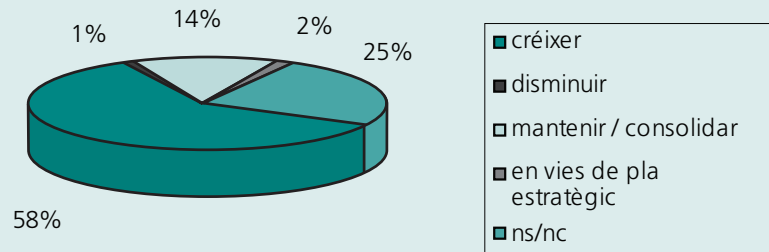
Perspectives de creixement en relació amb el territori d'actuació

Es pretén ampliar l'activitat a nous sectors?

Dades de 2006. Representativitat: 75,21%

Perspectives de creixement en relació amb la facturació

Es pretén ampliar la facturació?

Dades de 2006. Representativitat: 75,21%

La conclusió de l'anàlisi estratègica és que s'observa una perspectiva global de creixement. En la majoria de casos la tendència és créixer o bé mantenir-se.

Tot i així, s'observa que, mentre les perspectives pel que fa al sector productiu i l'àmbit territorial tenen un comportament similar, el cas de la facturació és divers. Les perspectives de creixement en facturació són força superiors a les de territori i sector. Aquest fet ens permet concloure que hi ha un nombre d'entitats que, mantenint el camp d'actuació territorial i sectorial, volen augmentar la facturació i que, per tant, el seu objectiu estratègic és ampliar la cartera de clients.

L'evolució de l'empresa en relació amb l'activitat econòmica, però també pel que fa a la gestió, va ser un dels ítems més tractats a les entrevistes en profunditat. Alguns gerents feien explícita la tensió apareguda a causa d'un creixement en la demanda de serveis i/o productes que comportava un cert desequilibri en l'empresa. En aquest sentit, es troben amb la necessitat de desenvolupar noves estratègies organitzatives per fer front a aquesta situació i per no desembocar en dinàmiques de sobrecàrrega de treball o de saturació. De fet, s'ha detectat una evolució en l'especialització. Es torna

imprescindible la necessitat de sistematització dels processos i de millora de l'organització (per exemple creant organigrames o pantant les funcions que ha de realitzar cada membre de l'empresa). Una de les debilitats de les EI, però, és que s'especialitzen a partir d'una necessitat organitzativa, però no com a estratègia de creixement, la qual cosa comporta urgència i dificultats generades pel canvi.

Tot seguit enumerarem diverses particularitats que, en part, defineixen aquesta transformació en l'activitat i gestió de l'empresa.

- Gestoria externalitzada: diverses empreses tenen gestors externs. En alguns casos analitzats, però, l'inseridor realitza part de la gestió econòmica, com per exemple el control de factures. Tanmateix, es capta un nou *modus operandi*, que tracta de derivar les tasques financeres pròpies de l'empresa a professionals.

- Equilibri entre producció i inserció: aquelles empreses de creació recent i amb pocs treballadors, es troben amb la necessitat d'equilibrar la producció a través dels treballadors: cal contractar treballadors més experimentats que marquin un bon ritme productiu al grup. Aquest aspecte suposa un dels canvis més rellevants en aquestes empreses, que sense deixar de banda el seu objectiu social, es plantegen millorar la producció per tal de ser més eficaçes i solvents econòmicament.

- Planificació estratègica: totes les empreses entrevistades recalquen la necessitat de planificar millor la seva activitat, voluntat que s'expressa amb més força en aquelles entitats petites que mantenen estructures organitzatives poc empresarials. Es percep una evolució al llarg del temps i en aquest sentit les reticències a adoptar estratègies empresarials, que serien transmises per la cultura d'entitat social, van quedant marginades en favor de la planificació.

- Gestió empresarial diversa: en relació amb la gestió empresarial, les empreses més grans tenen, com és natural, un control de l'activitat més sistematitzat. Tot i això, només una de les empreses utilitza un quadre de

comandament i té procedimentats tots els àmbits de l'empresa (productius, financers, comercials, de comunicació, etc.). Les empreses petites o de creació recent presenten estructures i hàbits empresarials incipients.

Característiques de l'activitat econòmica de les EI

- Les EI tenen una facturació anual total de 70.000.000€ i mitjana de 240.000 €
- Tenen un pressupost de despesa anual total de 40.000.000€ i mitjana de 275.000 €
- Tenen una cartera de clients diversificada, tot i que els clients principals són l'empresa privada i l'Administració pública
- El 15% del seu pressupost prové de les ajudes públiques
- Les ajudes privades suposen un 10% del pressupost
- El 58% de les EI tenen beneficis, i gairebé la meitat es destinen a incrementar llocs de treball

7. INDICADORS D'IMPACTE SOCIAL

Els indicadors d'impacte social ens serveixen per identificar els efectes generats per l'activitat social i econòmica de les EI. S'ha dividit aquest capítol en dos blocs: en el primer comentarem alguns indicadors dels resultats de la inserció laboral, des dels diversos tipus d'integració produïda fins als col·lectius d'inserció amb els quals treballen, i en el segon analitzarem els costos d'aquest impacte.

7.1. Anàlisi de la inserció laboral

a) Empresa transitòria versus empresa finalista

Per empresa transitòria entenem aquella que té per voluntat que les persones en procés d'inserció, després d'un període de treball a l'entitat, s'integrin al mercat laboral ordinari. Aquesta seria la fórmula que teòricament adopten la majoria de les EI, ja que el seu ideal és proporcionar els recursos i aprenentatges necessaris perquè els treballadors puguin integrar-se al mercat laboral ordinari a partir de l'experiència del treball real. A més, aquesta fórmula permet que un lloc de treball multipliqui el seu impacte per tal com hi passaran i se'n beneficiaran diverses persones al llarg del temps.

En canvi, les empreses finalistes són aquelles que tenen per objectiu que les persones en procés d'inserció consolidin el lloc de treball en la mateixa empresa. Aquestes parteixen del fet que els genera major rendiment mantenir i consolidar una plantilla de treballadors un cop han adquirit les competències particulars de l'activitat de l'empresa, tal com fan les empreses lucratives.

Distribució transitòria- finalista

	Total	Percentatge
Transitòria	66	54,55%
Mixta	45	37,19%
Finalista	10	8,26%

Dades de 2006. Representativitat: 100%

La majoria d'EI s'identifiquen com a transitòries, però un 37,19% es consideren mixtes, és a dir, que estan a cavall entre els dos extrems. Aquest tipus d'EI mantenen una voluntat de ser transitòries, però oferint llocs de treball estables en dues circumstàncies: quan hi ha una necessitat d'atendre a una situació greu d'exclusió i quan la persona treballadora aporta un capital humà important per a l'empresa, que decideix inserir-la a la mateixa estructura. De fet, com hem vist en les entrevistes, a pesar de la voluntat expressa de les empreses de ser transitòries, a la pràctica es troben amb la necessitat d'ajustar-se a les característiques dels seus treballadors per oferir-los una inserció positiva i favorable en cada circumstància particular.

Es donen alguns casos on la persona que realitza el procés d'inserció no està prou capacitada per enfrontar-se a les exigències d'una feina ordinària. Aleshores s'opta perquè aquesta persona segueixi treballant a l'empresa de forma indefinida. Com apuntava un dels gerents entrevistats, a vegades és millor proporcionar una inserció de qualitat dins la mateixa empresa, assumint que aquell lloc de treball no es multiplicarà, però evitant per altra banda que aquella persona es trobi isolada en un sistema de mercat competitiu i, sovint, deshumanitzat i pugui desembocar de nou en dinàmiques d'exclusió.

En l'altre extrem, tenim que un 8,26% de les EI s'autoidentifiquen com a finalistes. Aquestes són les que decideixen fer un camí semblant al de

l'empresa lucrativa, en el sentit que, un cop assolit un nivell d'equilibri en la productivitat, no es fomenta que els treballadors marxïn de l'EI. Es considera que els treballadors estan integrats al mercat, encara que treballin en una empresa que realitza un cert acompanyament.

Aquesta pregunta va permetre conèixer l'autoidentificació de les EI en una de les tres categories. Però també es volia analitzar aquesta situació a través d'un indicador més objectiu. Per això es va demanar el temps de permanència mitjà dels treballadors d'inserció a l'empresa. Examinada la taula, es confirma que les EI són majoritàriament transitòries: el 62,16% dels treballadors romanen a l'empresa entre 6 mesos i 2 anys de mitjana i només un 7,21% estan a l'organització més de 3 anys.

Temps de permanència a l'empresa

	Total	Percentatge
Menys de 6 mesos	6	5,41%
Entre 6 mesos i 1 any	40	36,04%
Entre 1 i 2 anys	29	26,13%
Entre 2 i 3 anys	28	25,23%
Més de 3 anys	8	7,21%
Total	111	100%

Dades de 2006. Representativitat: 91,74%

En resum, aquesta anàlisi ens serveix per determinar l'impacte de l'EI en la mesura que suposa una passarel·la, és a dir, una estructura transitòria cap al mercat, que afavoreix la integració d'aquells col·lectius més vulnerables.

b) Col·lectius beneficiaris de la inserció

Aquesta era una pregunta de resposta múltiple que ens permetia conèixer la distribució per tipus de col·lectius. Malgrat que es va preguntar pel col·lectiu majoritari, les entitats van marcar en molts casos tots els col·lectius amb els quals treballaven, tot i no ser majoritaris. Abans de presentar les dades, cal dir que el criteri utilitzat per a identificar aquelles empreses que treballen amb exclosos en general es marcava a partir de 4 tipologies de col·lectius beneficiaris.

Distribució dels treballadors d'inserció per tipus de col·lectius beneficiaris

Col·lectiu beneficiari	Total	Percentatge ²²
Alcohòlics	28	23,14%
Discapacitats físics	9	7,44%
Discapacitats psíquics	9	7,44%
Discapacitats sensorials	2	1,65%
Dones en risc d'exclusió	75	61,98%
Drogodependents	40	33,06%
Ètnia gitana / minories ètniques	38	31,40%
Immigrants / refugiats	65	53,72%
Joves i adolescents en risc d'exclusió	54	44,63%
Majors de 45 anys / aturats de llarga durada	60	49,59%
Menors tutelats	13	10,74%
Perceptors RMI	41	33,88%
Persones sense llar	22	18,18%
Persones seropositives	15	12,40%
Població penitenciària i exclosos	34	28,10%
Trastorns / malalties mentals	13	10,74%
Exclosos en general	60	49,59%
Total general	578	

Dades de 2006. Representativitat: 100%

22. Percentatge calculat sobre les 121 entitats que han participat en l'estudi.

Les EI treballen amb una mitjana de gairebé 5 tipologies de col·lectius en situació o risc d'exclusió. Aquesta diversificació és un fenomen creixent en les EI que ens indica que cada vegada més, l'exclusió social és una situació multiproblemàtica que no pot ser abordada des d'un sol punt de vista, sinó que consisteix en un fenomen en el qual convergeixen, simultàniament, diversos factors de desigualtat. De fet, les variables emergents d'aquesta taula operen més aviat de manera transversal i conjunta, és a dir, per si soles no han de determinar pas l'exclusió, però en interacció amb les altres poden suposar un risc d'exclusió.

Si examinem la taula veiem que el col·lectiu majoritari són dones en risc d'exclusió. Com ja hem anat comentant al llarg de l'estudi, el gènere suposa un factor condicionant de l'exclusió. El següent col·lectiu majoritari són les persones d'origen immigrant o refugiades, seguit de les majors de 45 anys/aturades i els joves i adolescents en risc d'exclusió.

En resum, les EI són empreses que treballen amb una gran diversitat de col·lectius i que, a més, realitzen una tasca d'intervenció per fer front a situacions d'exclusió severes (per exemple, un 18% treballa amb persones sense llar i un 10,74% amb persones amb trastorn mental). D'altra banda, aquesta tendència a treballar amb més d'un col·lectiu ha estat una de les transformacions més significatives quant a la gestió dels recursos humans que han tingut les EI al llarg dels anys. Aquesta diversificació dels beneficiaris ha significat un pas endavant per a moltes d'aquestes empreses quant a la millora del rendiment laboral així com de les dinàmiques que s'estableixen entre els seus treballadors. Així, moltes EI aposten per incrementar la productivitat tot ampliant la tipologia dels seus treballadors en procés d'inserció.

c) Impacte social per inserció a la plantilla d'estructura

El primer indicador d'impacte per la inserció pròpiament laboral que analitzarem és el nombre de treballadors d'inserció que han passat a la plantilla d'estructura. Tot i no ser l'objectiu principal de l'EI, podem valorar com una inserció d'èxit la que es produeix a la mateixa empresa un cop el treballador

deixa de formar part de la plantilla d'inserció i passa a un lloc de treball normalitzat en l'estructura de la mateixa empresa.

Les dades extretes a partir del qüestionari ens mostren que un 19,8% dels treballadors d'inserció passen a formar part de la plantilla d'estructura de l'empresa. Aquest és el cas dels treballadors que, a més d'adquirir les aptituds i competències laborals previstes, estan capacitats com qualsevol treballador per quedar-se en un lloc de treball ordinari, és a dir sense la necessitat de rebre un seguiment tutorial.

El creixement de les EI, doncs, es produeix en part gràcies a la integració dels treballadors d'inserció, que després d'assolir un nivell d'ocupabilitat apte, assumeixen un lloc de treball estable en la mateixa empresa.

d) Impacte social per inserció a l'empresa ordinària

La inserció dels treballadors al mercat ordinari es dona en el 50% dels casos aproximadament. D'altra banda, també es va analitzar la mitjana de treballadors que s'han inserit al mercat ordinari al mateix sector productiu de l'EI. L'any 2006 la mitjana és de 3 treballadors per EI. Aquesta mitjana s'ha calculat del total d'empreses que han contestat la pregunta, però per eliminar la dispersió provocada per 3 empreses que, amb un nombre molt elevat d'insercions, provocaven un biaix en la informació, finalment la mitjana real d'inserció en el mateix sector que l'EI és de 2,22 treballadors.

És a dir un 18,15% dels treballadors d'inserció passen a treballar al mercat ordinari en un sector d'activitat igual o similar al de l'EI. A banda d'aquesta mitjana, cal afegir que un 53,4% de les empreses que han participat en l'estudi han contestat que almenys un treballador s'ha inserit al mercat ordinari en el mateix sector productiu.

e) Treballadors d'inserció que han retornat a l'empresa d'inserció

En aquest apartat volem mesurar el nombre de treballadors d'inserció que, un cop finalitzat el seu procés d'inserció i inserits a l'empresa ordinària, havien tornat a l'EI per alguna raó.

Les dades analitzades ens mostren que el retorn de treballadors és molt baix. L'any 2006 només un 17% de les empreses han tingut algun treballador que ha retornat a l'empresa després de passar a l'empresa ordinària.

Per una banda, aquest baix retorn és un indicador de l'èxit del procés d'inserció tutoritzat per les EI, però al mateix temps aquest ens indica que compleixen una funció de contenció de la recaiguda en les dinàmiques d'exclusió, ja que ofereixen acollida a aquelles persones a qui és més difícil integrar-se al mercat ordinari. Fent un balanç social d'aquestes empreses, podem afirmar que compleixen una funció importantíssima a l'hora d'acompanyar els usuaris en el trànsit a una vida laboral estable, fins i tot quan ja no romanen a la mateixa empresa.

f) Abandonament del procés d'inserció

De la mateixa manera que en els casos de retorn, l'abandonament de l'itinerari d'inserció no és una tònica habitual en aquestes empreses. Només una mitjana de 2,36 treballadors abandonen l'EI abans de finalitzar el seu procés d'inserció. Són casos on no es compleixen els objectius previstos per alguna raó.

Les causes principals són les següents:

Causas d'abandonament de l'itinerari d'inserció laboral

Causas abandonament	Total	Percentatge
Contracte laboral amb una empresa ordinària	42	30,88%
Problemàtiques personals / recaiguda	63	46,32%
Retorn al país d'origen	8	5,88%
No es coneix	13	9,56%
Altres	2	1,47%
Total	136	100,00%

Dades de 2006. Representativitat: 89,26%

És interessant remarcar que el 30,88% dels treballadors que abandonen l'itinerari d'inserció abans d'hora ho fan perquè han trobat una feina a l'empresa ordinària.

En resum, si posem per cas una empresa de 10 treballadors, tenim la distribució següent:

- 1,5 es queda de manera indefinida a l'EI
- 2 passen a la plantilla d'estructura
- 3 s'insereixen a l'empresa ordinària
- 2 s'insereixen al mateix sector
- 1,5 abandonen el procés d'inserció

7.2. Anàlisi del sobrecost

Les EI tenen un sobrecost en comparació amb qualsevol empresa ordinària pel fet d'incorporar persones en procés d'inserció. No és el nostre objectiu en aquest treball fer un càlcul d'aquest sobrecost, sinó presentar els indicadors que s'hi refereixen. En primer lloc, es presentaran les dades relatives al personal d'acompanyament, és a dir, aquell personal que fa el seguiment de la inserció sociolaboral dels treballadors; en segon lloc, la taxa d'absentisme i la de menor productivitat, que són degudes a les diferents problemàtiques socials que pugui tenir el treballador.

a) Personal d'acompanyament de les persones en procés d'inserció

Quan parlem de personal d'acompanyament ens referim a les persones que tenen com a tasca principal fer el seguiment i tutorització dels treballadors en procés d'inserció. Aquests tècnics prospectors/inseridors compleixen una funció imprescindible a l'empresa, ja que s'encarreguen de vetllar per l'acompliment dels objectius establerts en l'itinerari d'inserció. Tenen la funció d'assegurar que l'aprenentatge de les competències laborals, així com dels hàbits transversals (autonomia, relació amb els companys i equip gerencial, compliment de l'horari, situació personal en general, etc.) s'assoleixi per a cada treballador.

Val a dir que cada empresa opta per una modalitat d'acompanyament diferent segons millor li convingui, tenint en compte el tipus de col·lectiu amb el qual treballa o les activitats productives que realitzen, que es pot concretar en un seguiment personalitzat més o menys intens, en un acompanyament integrat en els serveis oferts per la promotora, sessions de tutories en equip, etc.

La mitjana d'inseridors per entitat és d'1,75, és a dir, la ràtio resultant és d'1 inseridor per cada 13 treballadors/es d'inserció. En canvi, en l'estudi realitzat per la FEDEEI²³ la ràtio era d'1 a 10.

La taxa de creixement dels inseridors del 2004 al 2006 ha estat del 15,49%, però si tenim en compte el creixement total de la plantilla d'inserció (25%) veiem que la ràtio d'inseridors no creix proporcionalment a les necessitats de l'empresa. Aquest suposa un obstacle per al compliment dels itineraris d'inserció previstos, ja que generen una sobrecàrrega en els tècnics prospectors encarregats de vetllar per la intermediació laboral.

Si bé és cert que en algunes CA amb normativa com Madrid o Catalunya, la figura de l'inseridor té una línia de suport de l'AP, en aquelles comunitats sense una ajuda específica, algunes empreses poden tenir dificultats per contractar professionals especialitzats i fer la tasca d'acompanyament per manca de pressupost.

S'ha vist en les entrevistes, sobretot en el cas d'empreses petites, que l'inseridor pot arribar a encarregar-se de la gerència, comercialització i planificació. Només la meitat de les empreses entrevistades, tenen un esclarament de les funcions comercials i financeres i compten amb departaments especialitzats. En molts casos, el personal d'acompanyament realitza tasques de producció.

Despeses d'acompanyament

Les despeses d'acompanyament són les destinades al personal que té per funció l'acompanyament de treballadors/es d'inserció i que no treballin en l'activitat productiva. Per tant, formen part de les despeses de personal analitzades abans.

23. Veure: FEDEEI, *op. cit.*, pàg. 209.

L'import total resultant d'aquesta partida s'eleva a 1.300.000 €, que significa una mitjana de 23.000 € per empresa. D'acord amb les dades extretes de l'estudi, la despesa d'acompanyament suposa un 3,25% de la despesa total i un 5% de les despeses de personal.

Distribució segons volum de despeses d'acompanyament

Despeses d'acompanyament	Nombre	Percentatge
0	8	14,55%
0 - 30.000	33	60,00%
30.000 - 50.000	11	20,00%
Més de 50.000	3	5,45%
Total	55	100,00%

Dades de 2006. Representativitat: 48%

Del quadre s'ha de destacar que majoritàriament les EI tenen unes despeses d'acompanyament inferiors als 30.000 € anuals. Això s'explica pel nombre considerable d'EI que o bé tenen pocs tècnics d'acompanyament o bé aquests treballen per a l'entitat promotora i tenen salaris que hi estan vinculats.

b) Taxa d'absentisme²⁴

Com veiem, menys de la meitat de les EI tenen un absentisme similar al de l'empresa ordinària. En canvi, el percentatge restant (les EI que tenen una taxa d'absentisme alta o mitjana) són empreses que doblen o fins i tot tripliquen el nombre de dies perduts l'any de les empreses ordinàries.

24. La taxa d'absentisme baixa és aquella similar a l'empresa ordinària (aproximadament 6 dies perduts per treballador l'any); la taxa d'absentisme mitjana és aquella que duplica la de l'empresa ordinària (12 dies perduts per any), i la taxa d'absentisme alta és aquella que supera el 10% de dies laborables perduts l'any.

Taxa absentisme dels treballadors d'inserció

Taxa absentisme	Total	Percentatge
Baixa (igual o similar a l'empresa ordinària)	34	46,58%
Mitjana (el doble de l'empresa ordinària)	21	28,77%
Alta (el 10% o més d'absentisme)	20	27,40%
Total general	73	100,00%

Dades de 2006. Representativitat: 60,33%

Aquest major absentisme es dona principalment en aquells col·lectius d'incorporació recent a l'EI o bé que pateixen una situació multiproblemàtica amb vessants socials i sanitàries. Això explica que la meitat de les EI presentin un índex d'absentisme més elevat que el de l'empresa ordinària. Tanmateix, la majoria dels gerents i inseridors entrevistats consideraven que l'absentisme no era una problemàtica de la plantilla general i que en aquest sentit els treballadors compleixen els hàbits i obligacions laborals correctament.

En resum, a partir de les dades recollides en les entrevistes i en el qüestionari, podem afirmar que, si bé l'absentisme és un sobrecost per a les EI, és cert que aquest no suposa un gran obstacle per a l'activitat productiva de l'empresa.

c) Productivitat laboral

La ràtio de productivitat laboral indica la contribució de cada treballador en la facturació de l'empresa i, per tant, es calcula dividint la facturació pel total de la plantilla.

Càlcul de la productivitat per treballador

Facturació mitjana per EI	442.819,02
Plantilla de treballadors/es mitjana per EI	22,25
Productivitat mitjana per treballador	19.902

L'estudi de la FEEDEI²⁵ apuntava que la productivitat laboral era d'11.099 € per treballador; per tant, s'observa que el creixement de la productivitat (44%) és molt significatiu. Més endavant compararem les productivitats de l'empresa ordinària amb l'EI de tal manera que podrem determinar amb més detall el sobrecost d'aquestes empreses.

Com a contrapunt, volem compartir les reflexions aportades tant pels gerents i inseridors com pels treballadors d'inserció entrevistats. Tots ells van fer explícita la motivació dels empleats d'inserció en relació amb la seva experiència laboral i amb el seu procés d'aprenentatge. Així doncs, cal contrastar la flaqueza de la productivitat i del rendiment dels treballadors amb la fortalesa que suposa el fet que les EI generin un impacte directe en la millora de les expectatives laborals i de vida dels seus treballadors, així com de la seva autopercepció.

25. Veure: FEEDEI, *op. cit.*, pàg. 120.

Característiques de l'impacte social de les EI

- Les EI treballen amb una mitjana de 5 tipologies de col·lectius beneficiaris
- Els principals beneficiaris són les dones, les persones d'origen immigrant, majors de 45 anys/ aturats de llarga durada i joves i adolescents en risc d'exclusió
- El 54,55% de les EI són transitòries
- L'any 2006, 1667 treballadors d'inserció han trobat una feina
- 5 de cada 10 treballadors s'insereixen al mercat ordinari
- 2 de cada 10 s'integren a la plantilla d'estructura
- 1,5 de cada 10 estableixen la seva situació laboral a l'EI

8. ANÀLISI COMPARATIVA: LES EMPRESES D'INSERCIÓ EN RELACIÓ AL MERCAT DE PRODUCTES I SERVEIS

Per concloure l'anàlisi dels resultats d'aquest estudi, en aquest apartat procedirem a fer una comparativa entre indicadors comuns de les EI i les empreses lucratives, anàlisi que ens permetrà conèixer la situació de les EI en relació amb el mercat de productes i serveis.

El primer pas per a realitzar aquesta anàlisi ha estat identificar el tipus d'empreses lucratives més pròxim al perfil de les EI, partint d'un criteri base: la grandària de les empreses quant a nombre de treballadors. Per tant, en aquest context són les petites i mitjanes empreses (PIME) les que responen a un perfil més similar, més concretament s'estudiaran els indicadors econòmics de les petites empreses, que són aquelles que disposen de menys de 50 treballadors.

Un cop identificada la categoria més adient per fer la comparativa es va procedir a la recerca d'indicadors econòmics comuns. La font principal utilitzada en la realització d'aquesta comparativa ha estat el següent informe: *Resultados anuales de las empresas no financieras en el 2005* (Central de Balances del Banco de España)²⁶, que analitza la situació econòmica de les petites empreses espanyoles a través d'una sèrie d'indicadors economicofinancers.

Abans de començar, cal fer dues consideracions pertinents: en primer lloc, apuntar que les dades obtingudes de les petites empreses pertanyen a un estudi del 2005, mentre que les dades de les EI corresponen a l'any 2006. No obstant això, considerem que l'any de decalatge no desacredita la comparativa, atès que les diferències són molt poc significatives.

En segon lloc, cal assenyalar que les dades referents a les EI engloben el total de les 189 empreses existents a partir de la projecció lineal realitzada.

26. www.bde.es/informes/be/cb/cb05gs.pdf

Nombre d'empreses

Aquesta dada ens aproxima a la presència real de les EI en tot l'Estat. El total de petites empreses és 72.390 al costat de les 189 EI. Aquesta diferència ens dona una dimensió de les dues en relació amb el mercat.

Relació entre nombre d'EI i empreses lucratives

Indicadors	Petites empreses	EI
Nre. d'empreses	72.390	189

Nombre de treballadors²⁷

La mitjana de treballadors per petita empresa és de 6,1, mentre que en les EI és de 21. Com ja s'ha comentat, les EI treballen en sectors intensius en mà d'obra i per això superen en nombre de treballadors les petites empreses, que inverteixen en sectors intensius en capital.

Comparativa: mitjana de treballadors i taxa de creixement

Indicadors	Petites empreses	Taxa creix. (2004-2005)	EI	Taxa creix. (2004-2005)
Mitjana nre. de treballadors	6,1	0%	21	13,56%
% Treballadors fixos	62,90%		51,18%	

27. En la taula següent s'han utilitzat unitats de mesura diverses per cada indicador: la mitjana de treballadors de les EI s'ha fet sobre la plantilla global, mentre que el percentatge de treballadors indefinits s'ha calculat solament sobre la plantilles d'estructura, ja que els treballadors d'inserció tenen un índex de temporalitat *ad hoc*.

Si observem les taxes de creixement, veiem que la tendència de les EI és incrementar el nombre de treballadors, mentre que en les petites empreses han tingut un creixement igual a zero. Aquest fet ens indica, per una banda, que les EI compleixen el seu objectiu social creant nous llocs de treball i, per l'altra, que es troben en una fase de creixement i d'estabilització de l'estructura de recursos humans. Tanmateix, aquest fenomen pot comportar una sèrie d'obstacles que es reflecteixen en la productivitat laboral.

Pel que fa a la temporalitat dels treballadors, hi ha una dinàmica similar en els dos tipus d'empresa analitzats.

Facturació

Com s'observa en el quadre, les petites empreses doblen la mitjana de facturació de les EI. Però aquesta dada contrasta amb la taxa de creixement que presenten les EI en el període 2004-2005, que està per damunt de la taxa de les petites empreses. Això és la confirmació que les EI són empreses joves que encara es troben en procés d'expansió i que a poc a poc van consolidant posicions respecte del mercat.

Comparativa: facturació anual i taxa de creixement

Indicadors	Petites empreses	Taxa creix. (2004-2005)	EI	Taxa creix. (2004-2005)
Total facturació	37.538.000.000	3,51%	64.000.000	14,25
Mitjana facturació	518.552,29		240.000	

Despesa

Un cop més observem que les empreses lucratives doblen el pressupost de despesa de les seves homòlogues. En canvi, la taxa de creixement de despeses de les EI és superior a la de les petites empreses, de la mateixa manera que

la taxa de creixement de la facturació també era superior. El pressupost de despesa de les EI s'incrementa un 8% anual per sobre de les lucratives.

Comparativa: despesa anual i taxa de creixement

Indicadors	Petites empreses	Taxa creix. (2004-2005)	EI	Taxa creix. (2004-2005)
Total despesa anual	36.197.000.000	3,64%	70.000.000	11,40%
Mitjana despesa anual	500.027,63		275.000	

Nivell de solvència

El nivell de solvència ens indica la relació entre despesa i facturació. Les petites empreses tenen un nivell de solvència molt ajustat, la seva facturació els permet tot just cobrir les seves despeses, no necessiten recursos externs, però queda poc marge per als beneficis. Les EI, en canvi, no arriben a facturar prou per cobrir les seves despeses. Això comporta que, com ja hem esmentat, hagin de recórrer a ingressos extraordinaris com són el cas de les subvencions públiques o privades.

Comparativa: nivell de solvència empresarial

Indicadors	Petites empreses	EI
Nivell de solvència empresarial	1,037	0,884

Beneficis

Tots els indicadors examinats al llarg de la comparativa són, financerament parlant, més favorables per a les empreses lucratives. Per tant, si ens aturem a analitzar els beneficis, lògicament ens trobem que la majoria de les petites empreses tenen beneficis (82,84%) a diferència de les EI, que en tenen en un 58,70%. De totes maneres, aquest percentatge de beneficis que afecta una bona majoria d'aquestes empreses no seria tal sense el suport extern rebut.

Comparativa: nombre d'empreses amb beneficis

Indicadors	Petites empreses	EI
% empreses amb beneficis	82,84%	58,70%

Productivitat laboral

La productivitat laboral indica el rendiment dels treballadors a partir de la facturació de l'empresa. La productivitat en el cas de les petites empreses és més de 4 vegades superior a la de les EI. Aquest fet es deu a la incorporació de treballadors en procés d'inserció que tenen en molts casos una productivitat menor. Més enllà dels ajuts que puguin rebre, les EI hauran de desenvolupar mecanismes de millora de l'eficiència per tenir una activitat sostenible i compensar almenys parcialment aquest dèficit de productivitat.

En el cas de les EI, el creixement en treballadors (25,13%) és superior al creixement en facturació (17,69%); per tant, ens trobem davant una tendència negativa de la productivitat laboral. Si un increment del nombre de treballadors no és acompanyat per un increment proporcional en la facturació, es produeix una situació de productivitat negativa que òbviament

pot desembocar en una situació econòmica i financera ineficient. Per tal de corregir aquest dèficit, la taxa de creixement de la facturació hauria de ser superior a la de la mitjana de treballadors, d'aquesta manera milloraria la productivitat laboral. Però per ara les taxes de creixement indiquen el contrari: hi ha una tendència a incrementar la diferència entre facturació i nombre de treballadors i, per tant, a un descens de productivitat laboral.

Comparativa: productivitat laboral

Indicadors	Petites empreses	EI
Productivitat laboral: facturació/plantilla total	85.008,57	19.902

Fons propis

Pel que fa a la capitalització, el marge que separa les EI de les empreses lucratives és molt ampli. Aquestes últimes, tenen una mitjana de fons propis pràcticament deu vegades superior. Tot i saber que les EI estan capitalitzades en bona part per les empreses promotores, comparativament les EI tenen un xifra de fons propis molt inferior.

Aquesta diferència també es posa de manifest en la ràtio que relaciona els fons propis amb la facturació. Aquesta informació constata la idea presentada al llarg de l'estudi sobre la reduïda capitalització de les empreses d'inserció, que suposa una de les causes de la seva inestabilitat financera.

Tanmateix, com ocorre en el cas de la facturació, el creixement dels fons propis en el cas de les EI és gairebé cinc vegades superior al de les seves homòlogues; resultat que ens verifica que les EI estan millorant la seva situació financera.

Comparativa: fons propis i taxa de creixement

Indicadors	Petites empreses	Taxa creix. (2004-2005)	EI	Taxa creix. (2004-2005)
Total fons propis	16.554.000.000	7,22%	6.000.000	32%
Mitjana fons propis	228.677,99		23.000	
% fons propis/facturació	44,10%		9,38%	

9. CONCLUSIONS

En aquest últim capítol, farem referència a algunes reflexions que ens ajudaran a sistematitzar els punts clau que caracteritzen les EI i, alhora, identificar possibles escenaris de futur.

Impacte social de les EI

Quan es parla d'impacte social apareixen dues idees clau: d'una banda, l'existència en la nostra societat de fortes desigualtats que l'Estat i el mercat no són capaços de pal·liar i, de l'altra, les estratègies i accions per fer front a aquesta situació. Així doncs, quan parlem d'impacte social ens referim a una acció que incideix de manera favorable en la nostra societat. Més concretament en el cas que ens ocupa, el resultat més significatiu de la intervenció de les EI com a agents d'inclusió social és la capacitat per integrar laboralment persones que estan o tenen el risc de trobar-se en una situació d'exclusió social i laboral.

Com hem repetit sostingudament, l'objectiu de les EI és oferir una oportunitat laboral a persones que són especialment vulnerables davant la lògica del mercat de treball, i acompanyar-les quan s'hi incorporen. Les EI tenen, doncs, un impacte com a creadores d'ocupació per persones que pel seu recorregut vital, la situació econòmica o l'entorn social propis no tenen un accés fàcil a un lloc de treball, ni capacitats, aptituds i actituds personals i professionals suficients per mantenir una feina amb garanties d'èxit. En aquesta línia cal destacar que en els darrers anys aquestes empreses han incrementat clarament l'impacte pel que fa al nombre de treballadors d'inserció: l'any 2006, aproximadament 2.380 persones han pogut tenir una experiència de treball real, en ser contractades per algunes de les EI. Però aquest impacte social també queda reflectit en els col·lectius amb què treballen: les dones i els immigrants, que són un dels col·lectius més afectats pels processos d'exclusió social, tenen cada vegada més presència en les EI, però també altres col·lectius d'alt risc i vulnerabilitat com les persones en processos de rehabi-

litació de dependències (toxicomanies, alcohol, etc.), persones en situació de reclusió penitenciària o provinents de centres penitenciaris, persones sense llar, malalts mentals, etc.

Dues dades que reforcen la orientació d'aquestes organitzacions cap al creixement d'aquest impacte social són, per una banda, el fet que prop del 60% dels llocs de treball de les EI s'adrecen a persones en processos d'inserció i, per l'altra, que són empreses que destinen els beneficis a la creació de llocs nous de treball i que, per tant, reinverteixen els guanys generats per l'activitat productiva en acció social.

Però no podem aturar-nos a observar aquesta realitat sense pensar en els reptes de futur: ara per ara no coneixem amb dades suficientment objectives l'impacte real d'aquesta inserció. És a dir, no sabem de quina manera es mantenen en el mercat aquestes persones al llarg del temps, si realment estableixen la situació laboral, i per tant, si podem parlar d'una integració social plenament definitiva. Així doncs, pensem que seria del tot positiu impulsar els estudis que permetessin captar la qualitat d'aquesta inserció laboral a llarg termini i per tant, de l'impacte social consolidat.

L'altre element clau de l'impacte social és l'estalvi que comporta per a la societat l'acció de les EI. Des de fa algun temps es fan estudis aproximatius per captar l'estalvi econòmic d'aquestes empreses. Per una banda, l'estalvi que representa per a les administracions públiques que les EI contractin persones que en molts casos rebien algun tipus de subsidi social o d'atur, sumat a la despesa de l'acompanyament que rebien dels serveis socials corresponents (treballadors socials, educadors, etc.), cosa que redueix molt considerablement la despesa pública en ambdós sentits. Per altra banda, al tenir un contracte laboral, aquestes persones no només deixen de rebre el subsidi, sinó que a més, cotitzen a la Seguretat Social i aporten també a l'IRPF, de manera que passen de ser subjectes passius per l'economia pública a subjectes actius. Segons un estudi elaborat per la Fundació Engrunes i l'equip d'investigació del Parrac (publicació d'Aires) el 2002,²⁸ la contractació d'un treballador en procés d'in-

28. Parrac, núm 12, octubre del 2002.

serció estalvia a l'Administració pública i, per tant, a la societat un promig de 12.131,42 € l'any. En definitiva, la contractació de persones en situació o en risc d'exclusió social genera un estalvi al conjunt de la societat. És cert, però, que aquest estalvi social representa un sobrecost a l'EI, ja que l'aposta de contractar persones amb dificultats especials suposa assumir unes despeses d'acompanyament sociolaboral (inserirors, etc.) i menys productivitat laboral i, per tant, també un sobrecost econòmic per a l'organització.

Més enllà de l'estalvi econòmic i l'impacte produït per la inserció laboral de les persones treballadores, cal subratllar que aquestes empreses faciliten la cohesió social i rebaixen la tensió i el malestar que produeixen les dinàmiques d'exclusió social. Altres dades apunten també l'existència d'altres valors socials afegits de les EI: la orientació cap a estructures d'economia social, la igualtat en els salaris, l'aposta per sectors econòmics com el reciclatge, la gestió de residus, el comerç just i solidari, etc.

És per totes aquestes raons esmentades que les EI reclamen el suport de l'Administració pública, que consideren que hauria d'assumir, si no tot, part del sobrecost que han de suportar però sobretot partint també del fet que aquest sobrecost és, des del punt de vista de la tasca inclusiva, un estalvi públic.

Les EI com a agents econòmics

La voluntat d'impacte social de les EI no implica que aquestes empreses no tinguin voluntat per ser solvents econòmicament i obtenir beneficis. És a dir, que per bé que no són lucratives, no deixen d'apostar perquè tinguin una activitat econòmica rendible. En aquest sentit, el moment actual de les EI està lligat principalment a dos factors: l'aposta pel creixement i la recerca de solvència. Com hem pogut observar, l'augment de les despeses ens indica que estan en una fase d'inversió i de creixement de l'activitat.

El nombre de treballadors d'estructura creix per damunt de la plantilla d'inserció, és a dir, que les EI opten per consolidar la plantilla d'estructura, de manera que l'activitat de l'empresa no centri les forces en la línia productiva,

és a dir, a augmentar la plantilla de treballador d'inserció, sinó que desplaci energies cap a la consolidació de l'equip de gerència, d'administració, de producció i d'acompanyament a la inserció a fi de millorar l'eficàcia en termes empresarials i de gestionar un creixement en l'activitat.

L'anàlisi economicofinancera ens indica que són empreses poc capitalitzades, que no disposen d'estructures patrimonials i financeres similars a la resta d'empreses que els permetin accedir al mercat de capitals i que tenen un nivell baix de solvència. Aquesta realitat n'explica la dependència: les subvencions públiques o privades són, de moment, un suport necessari sense el qual l'activitat econòmica no es podria mantenir. Aquestes subvencions, però, no responen exactament a les necessitats de les EI. Els instruments de finançament més adequats per a la realitat actual de les EI són els que aporten capital i que permeten planificar, amb prou flexibilitat, inversions i creixements a mitjà i llarg terminis, enfront de la rigidesa i el curt termini de les subvencions i els ajuts puntuals.

La demanda d'un suport públic es fa evident amb l'anàlisi econòmica. La inestabilitat financera ve condicionada, en part, per les variables de sobrecost de les EI: una productivitat laboral quatre vegades inferior a la de l'empresa ordinària, una taxa elevada d'absentisme i unes despeses d'acompanyament afegides i alhora necessàries.

El tipus de suport extern que les EI haurien de rebre és el que capitalitzi l'entitat, partint d'estratègies d'aliança i de suport a llarg termini. En aquest sentit, el foment de les clàusules socials en els concursos públics, tan demandades pel sector, suposa una estratègia eficaç per igualar en condicions les empreses que tenen un dèficit de productivitat a causa del benefici social reportat. La protecció o tutela del mercat és una de les eines a l'abast de les administracions públiques per fer front de manera eficaç a l'exclusió social.

És important, doncs, el reconeixement institucional de les EI: que en tinguin en compte les particularitats i en reguli el funcionament, per tal de contribuir i fomentar-ne l'impacte social i promoure'n la solvència econòmica.

El debat sobre les clàusules socials i altres maneres de suport de l'Admi-

nistració pública encara continua vigent en un sector que ha rebut, fins fa relativament poc temps, poc suport global de les administracions públiques. En aquest sentit, l'estalvi social que suposen aquestes empreses i la capacitat per generar cohesió social i ocupació entre les persones més desfavorides són arguments inqüestionables per justificar l'exigència de polítiques públiques proactives a favor de les empreses d'inserció.

Algunes consideracions finals

Un cop revelada aquesta fotografia panoràmica que ens ha ajudat a comprendre el lloc que ocupen les EI, cal pensar en els escenaris de futur. Per tal de comprendre aquests escenaris, hem de partir de l'espai social que les emmarca, en configura les possibilitats i n'impulsa les capacitats. Les EI són organitzacions que se situen en un àmbit encara certament ambigu i especialment complex, ja que comparteixen uns objectius clarament socials i no lucratius però a la vegada segueixen una estructura d'activitat econòmica similar a la de les empreses ordinàries. Es troben, doncs, a cavall entre el sector social i el mercat. El tercer sector social, que segons la definició del *Llibre blanc del tercer sector civicosocial a Catalunya* són "les organitzacions amb personalitat jurídica i inscrites en un registre públic que no tinguin ànim de lucre i que, per tant, no reparteixin beneficis, i que siguin de titularitat privada",²⁹ és cada vegada més divers i heterogeni, i evoluciona cap a la creació d'activitats productives. Així, doncs, el sector social no se situa entre el públic i el privat lucratiu, sinó que assimila característiques de l'un i de l'altre, i es converteix en un espai on convergeixen, entitats sense ànim de lucre amb un objectiu social i organitzacions, com les EI, que des d'un objectiu missional d'impacte social tenen un impacte en el mercat mitjançant la producció de béns i serveis. Les potencialitats de les EI no han arribat al sostre, sinó que encara han de recórrer un llarg camí per tal de consolidar la situació i expandir-se, i això només pot ser amb la creació d'estratègies de col·laboracions i del treball en xarxa amb tots els agents socials que hi interactuen.

29. Llibre blanc del tercer sector civicosocial. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de la Presidència, Departament de Benestar, 2003, pàg. 42.

La constatació que aquestes empreses estan creixent en nombre però també en impacte social i que, a més, tenen voluntat de créixer en el mercat —d'ampliar-se en sectors d'activitat i d'estendre's al llarg del territori espanyol— ens confirma que el tercer sector social amplia les mires i es consolida com un espai transformador que no parteix del lucre però que busca una rendibilitat en les iniciatives que genera.

No podem acabar aquest estudi sense fer esment a la nova Llei d'empreses d'inserció que, paral·lelament a l'elaboració d'aquest document, es troba en procés d'aprovació pel Congrés dels Diputats. Aquesta llei estatal suposarà un nou marc normatiu que serà probablement un dels protagonistes d'un nou escenari diferent de l'actual. El procés de regulació d'aquestes empreses planteja la necessitat de definir-ne la pràctica, els objectius que poden dur a terme i la metodologia d'intervenció. És, doncs, aquest moment de canvi que possibilitarà conceptualitzar tots els debats que continuen oberts i que són, en definitiva, els que en construeixen la realitat. En aquest sentit, els estudis sobre aquestes organitzacions ens han permès veure i reconèixer l'activitat que duen a terme en el nostre país, però també han de poder clarificar els debats que resten oberts i definir les estratègies pertinents. Les EI han de resoldre encara qüestions com la orientació finalista o transitòria, la tensió entre la solvència econòmica i l'impacte social, el posicionament respecte de l'economia social, entre d'altres. L'anàlisi de la seva realitat ha de permetre avançar cap a posicionaments comuns en aquestes qüestions i en les noves que puguin sorgir.

Les EI tenen ja un pes considerable en l'economia espanyola, amb 189 empreses d'inserció i més de 4.000 persones treballadores. Esperem que en els propers anys encara n'incrementi més el nombre, especialment en els territoris en què tenen menys presència. L'etapa de creixement en què es troben les EI haurà de consolidar-se, així com els resultats quant a la solvència econòmica, per tal de mantenir-ne i incrementar-ne l'impacte social en la creació de llocs de treball per a persones en situació d'exclusió social.

10. ANNEXOS

Annex 1: Les empreses d'inserció i les polítiques actives d'ocupació a Catalunya: la rellevància de la compra de l'Administració pública

Les polítiques actives d'ocupació són les polítiques que intenten realitzar els ajustos necessaris en el mercat de treball per tal que oferta i demanda coincideixin i s'incrementi la ocupació o es redueixi l'atur. Les EI poden formar part de les polítiques actives d'inclusió, ja que treballen amb col·lectius en situació o en risc d'exclusió social, els ofereixen feina, fan la intermediació amb el mercat ordinari i mantenen contractats els treballadors que no es poden inserir. Per tant, contribueixen a crear ocupació, però també a inserir persones excloses en el mercat de treball.

L'Administració té diferents maneres de donar suport a les EI, com ara la compra pública, que és una de les millors vies ja que incorpora la dimensió social en la dinàmica d'activitat habitual. A més té un impacte positiu sobre els resultats econòmics d'aquestes organitzacions. La Generalitat de Catalunya va ser la primera administració de l'Estat espanyol que va incorporar clàusules socials en els concursos. L'any 1996 es va implantar el programa "Posa't a punt", sota el qual es van incorporar clàusules socials en els concursos d'Adigsa, l'empresa pública que administra i gestiona els habitatges socials públics de la Generalitat de Catalunya per rehabilitar i mantenir aquest parc d'habitatges. En aquell moment, Adigsa depenia del Departament de Benestar Social³⁰, el Servei d'Inserció Laboral del qual havia dissenyat una metodologia per seguir l'itinerari d'inserció dels treballadors des de l'empresa pública.

En aquest annex analitzarem els efectes de la compra pública en els resultats de les EI. També s'analitzaran diferents variables per tal de caracteritzar aquesta compra pública. Les dades analitzades són les del qüestionari anterior per a l'any 2006, però en aquest cas es consideraran només les EI catalanes.

30. Actualment Adigsa depèn del Departament de Medi Ambient i Habitatge

a) La importància de la compra de l'Administració pública

En primer lloc, s'analitzarà la rellevància de la compra pública per diferents variables, com el nombre de treballadors, el volum de facturació i els resultats econòmics (beneficis i sostenibilitat).

Taula A1. Mitjanes de vendes per tipologies de clients segons el nombre de Treballadors

Total de treballadors 2006		
De 0 a 10	Mitjana del % de venda a AP	15,20
	Mitjana del % de venda a empresa privada	19,35
	Mitjana del % de venda a particulars	42,65
	Mitjana del % de venda al tercer sector	22,80
De 11 a 35	Mitjana del % de venda a AP	23,55
	Mitjana del % de venda a empresa privada	40,85
	Mitjana del % de venda a particulars	25,77
	Mitjana del % de venda al tercer sector	9,83
De 36 a 50	Mitjana del % de venda a AP	44,28
	Mitjana del % de venda a empresa privada	6,32
	Mitjana del % de venda a particulars	49,40
	Mitjana del % de venda al tercer sector	0,00
Més de 50	Mitjana del % de venda a AP	67,19
	Mitjana del % de venda a empresa privada	29,53
	Mitjana del % de venda a particulars	3,27
	Mitjana del % de venda al tercer sector	0,00
Total de les EI	Mitjana del % de venda a AP	25,39
	Mitjana del % de venda a empresa privada	33,19
	Mitjana del % de venda a particulars	29,14
	Mitjana del % de venda al tercer sector	12,27

En la taula A1 hi ha les mitjanes del percentatge de venda a cada tipus de client segons el nombre de treballadors. Les EI que tenen més de 50 treballadors venen, de mitjana, el 67,19% del que facturen a l'Administració pública. El percentatge de vendes a l'Administració pública és molt més petit per a la resta d'EI, al voltant de la mitjana total (25,39%) per a les EI que tenen entre 11 i 50 treballadors i molt inferior (15,20%) per a les més petites. D'altra banda, les vendes que tenen més pes per a les EI més petites són a particulars i a entitats del tercer sector i per a

les EI mitjanes (les que tenen d'11 a 50 treballadors), a diferents tipus de clients.

Per tant, les vendes a l'Administració pública són un element important per millorar l'impacte social d'aquestes organitzacions, ja que estan relacionades amb la contractació de més treballadors. Tot seguit s'analitzarà si el pes de les vendes a l'Administració pública també influeix en el volum de facturació.

Taula A2. Mitjanes de vendes per tipologies de clients segons el volum de facturació

Facturació anual 2006		
De 0 a 50.000€	Mitjana del % de venda a AP	7,18
	Mitjana del % de venda a empresa privada	41,79
	Mitjana del % de venda a particulars	15,20
	Mitjana del % de venda al tercer sector	35,83
De 50.001€ a 250.000€	Mitjana del % de venda a AP	14,82
	Mitjana del % de venda a empresa privada	38,62
	Mitjana del % de venda a particulars	35,71
	Mitjana del % de venda al tercer sector	10,85
De 250.001€ a 500.000€	Mitjana del % de venda a AP	55,81
	Mitjana del % de venda a empresa privada	9,92
	Mitjana del % de venda a particulars	27,80
	Mitjana del % de venda al tercer sector	6,48
Més de 500.000€	Mitjana del % de venda a AP	59,62
	Mitjana del % de venda a empresa privada	29,07
	Mitjana del % de venda a particulars	3,42
	Mitjana del % de venda al tercer sector	7,90
Total de les EI	Mitjana del % de venda a AP	25,39
	Mitjana del % de venda a empresa privada	33,19
	Mitjana del % de venda a particulars	29,14
	Mitjana del % de venda al tercer sector	12,27

Realitzant la mateixa anàlisi que en l'apartat anterior, però amb la variable de l'import de facturació en comptes del nombre de treballadors, s'obtenen resultats similars. Les EI amb més volum de facturació (més de 250.000 €) són les que tenen més de la meitat del volum de vendes a l'Administració Pública. En les EI de menor facturació (menys de 50.000€) els dos clients principals són l'empresa privada i el tercer sector. En les EI que tenen un volum de facturació

mitjà, entre 50.000 € i 250.000 € anuals, els clients principals són l'empresa privada i els particulars.

Cal destacar, en les taules A1 i A2, el pes de les vendes a entitats del tercer sector per a les EI petites. Les EI amb menys volum de negoci i menys treballadors tenen un percentatge de vendes a entitats del tercer sector superior a la mitjana del total d'EI. Segurament aquestes vendes són d'entitats que es troben en un mateix territori, que es coneixen i que, per tant, decideixen comprar a les EI. Les grans organitzacions no lucratives (ONL) que contracten serveis per imports elevats tenen pendent fer aquesta reflexió sobre les compres que fan, una reflexió a l'estil de les de responsabilitat social corporativa que està fent l'empresa privada. Les grans ONL comencen a tenir en compte la incorporació de criteris ètics en les compres de consum intern. Però aquesta reflexió encara no està assumida i posada en pràctica. Segurament el dia que ho estigui, el patró de percentatge de vendes de les EI a entitats del tercer sector tindrà una altra dinàmica i aquestes vendes donaran la base a algunes EI per créixer. De moment, el fet que els percentatges més elevats de vendes a entitats del tercer sector estigui entre les EI més petites ens indica que són volums de vendes petits, potser poc freqüents o estacionals, que probablement es basen en la coneixença mútua i en la proximitat o el veïnatge.

Les EI amb més treballadors i més volum de facturació són les que venen més a l'Administració pública. Es realitza un creuament de tres variables per analitzar les relacions entre els beneficis i el nivell de sostenibilitat, amb les compres de l'Administració pública i amb el volum d'ajuts públics.

Els resultats més importants que es deriven d'aquestes dades són:

Taula A3. Creuament entre vendes a l'AP i ajuts públics amb el nivell de sostenibilitat i amb l'obtenció de beneficis

- Del total d'EI que tenen beneficis, el 66,66% té algun tipus de compra de l'AP i el 75%, algun tipus d'ajuts públics.
- Del total d'EI que no tenen beneficis, el 31,25% té compres de l'AP i el 81,25%, ajuts públics.
- De les EI que no tenen beneficis i que tenen un nivell de sostenibilitat inferior a la unitat, el 71,42% no té compres de l'AP.
- De les EI amb un nivell de sostenibilitat per sobre d'1, el 76,92% té algun tipus de compra de l'AP i el 69,23%, d'ajuts de l'AP.
- De les entitats amb compres de l'AP per més del 60% de la facturació, el 57,14% té un nivell de sostenibilitat superior a la unitat

Entre les EI que tenen beneficis, la majoria té compres de l'Administració pública, mentre que entre les que no tenen beneficis, poc més del 30% té compres de l'Administració pública. Respecte del nivell de sostenibilitat, trobem tendències similars. Així, s'estableix una relació clara entre tenir compres de l'Administració pública i tenir beneficis i un nivell de sostenibilitat per sobre de la unitat. Respecte dels ajuts públics, la tendència és contrària i fins i tot les EI que tenen pitjors resultats econòmics obtenen més sovint ajuts públics. Potser aquest darrer fet es deu que aquestes són més actives en la recerca de subvencions per equilibrar els comptes de resultats.

b) Característiques de la compra de l'Administració pública

La compra de l'Administració pública pot ser de dos tipus: o bé una contractació de serveis o compra de producte o bé la gestió d'un servei públic mitjançant la concessió d'un concurs. En el segon cas és més fàcil que aporti estabilitat i possibilitats de creixement econòmic i territorial a l'empresa.

La compra pública també pot ser diferent segons si ve de l'Administració local, autonòmica o central. En l'apartat següent analitzarem les característiques d'aquesta compra. En primer lloc, es veurà en quin àmbit territorial s'efectua la compra.

Taula A4. Pes de la compra pública en les vendes de l'EI segons el tipus d'administració que efectua la compra

Percentatge de compra de l'Administració pública	AP que efectua la compra				Total de les EI
	Administració local	Administració local i autonòmica	Administració local, autonòmica i central	NS / NC	
De 0,1% a 25%	33,33%	18,18%	42,86%	16,67%	27,27%
De 26% a 50%	22,22%	27,27%	14,29%	0,00%	18,18%
De 51% a 100%	33,33%	27,27%	14,29%	0,00%	21,21%
NS/NC	11,11%	27,27%	28,57%	83,33%	33,33%

El resultat de la taula A4 més destacat és la rellevància de la compra local i autonòmica, que està majoritàriament per sobre del 26% de la facturació total. De fet, si creuem el tipus d'administració que efectua la compra amb la facturació de les EI, obtenim que la responsable del 71% de les vendes de les EI que facturen més de 500.000 € l'any és l'Administració local i autonòmica. Entrant més en detall, un terç de la compra de l'Administració local és de baix pes percentual i un altre terç és d'alt volum. Segurament les compres de l'Administració local combinen dues casuístiques, a saber, de les compres de petits ajuntaments que per proximitat fan encàrrecs a les EI i dels concursos públics que s'adjudiquen a EI. Tal com es veurà en la taula A5, aquest terç de compres de l'Administració local que és superior al 50% de les vendes de l'empresa s'atorga per concurs públic. Les EI que aconsegueixen vendre a tots els nivells de l'Administració són poques i és majoritàriament una compra d'un percentatge baix del total de vendes (el 42,86% dels casos per vendes inferiors al 25% del volum de facturació de l'empresa).

Així, les administracions més accessibles perquè comprin a les EI són l'autonòmica i la local. Aquests dos tipus de compres són molt diferents; les més freqüents són aquestes dues situacions: d'una banda, les compres en què l'EI gestiona un servei públic de cert abast, que permet a les empreses tenir un volum important i, de l'altra, les empreses petites, sovint de creació recent, que gestionen algun petit servei públic de caràcter local o que reben suport de l'ajuntament en forma de petits contractes. Atès que el volum de facturació és baix, les compres de l'Administració pública de seguida assolixen una proporció important. Aquest suport local molt sovint està vinculat amb la capacitat de l'EI d'absorbir part de les persones en situació o en risc d'exclusió del municipi.

Sobre la compra pública no només és rellevant l'Administració pública que efectua la compra sinó que també és cabdal si es vehicula mitjançant concurs públic. En aquest cas, la contractació és molt més estable i de més import. Tot seguit s'analitzaran alguns creuaments de dades addicionals per tal de concretar una mica més les característiques de la compra de l'Administració pública mitjançant concurs públic.

Taula A5. Compra pública mitjançant concurs segons l'AP que efectua la compra

	Concurs públic?	
	Sí	No
Administració local	41,94%	58,06%
Administració autonòmica	37,50%	62,50%
Administració central	0,00%	100,00%

El 41,94% de les compres de l'Administració pública local són en forma de concurs públic, el 37,50% de les compres de l'Administració autonòmica són mitjançant concurs públic i cap de les entitats gestiona un concurs públic de l'Administració central. Malgrat que no es va preguntar en el qüestionari, és molt probable que tots aquests concursos incorporessin una clàusula social. Per tant, es reafirma la idea de la gran importància de les clàusules socials i de l'ús que concretament els ajuntaments catalans i la Generalitat de Catalunya n'han fet ja que han proporcionat mercats segurs en què les EI poden tenir una activitat productiva amb impacte social durant un període de temps llarg i amb certes garanties.

Si es creuen la compra pública mitjançant concurs i la facturació de l'EI, el 73% de les EI que facturen més de 250.000 € anuals tenen aprovades concessions públiques mitjançant concursos.

Quan la compra de l'Administració pública es realitza mitjançant concurs, representa gran part de les vendes de l'EI, tal com es demostra en la taula A6.

Taula A6. Compra pública mitjançant concurs segons el pes que té en les vendes de l'EI

Percentatge de compra de l'Administració pública	Concurs públic?		
	Sí	No	NS / NC
De 0,1% a 25%	22,22%	66,67%	11,11%
De 26% a 50%	66,67%	33,33%	0,00%
De 51% a 100%	100,00%	0,00%	0,00%
NS/NC	18,18%	36,36%	45,45%
Total de les EI	45,45%	36,36%	18,18%

Segons aquestes dades, quan les entitats tenen més del 50% de les compres de l'Administració pública fan totes les vendes per concessió d'un concurs públic. Les entitats que tenen percentatges baixos de compres de

l'Administració pública les fan majoritàriament sense concurs (i són, per tant, de baix import i menys estables).

c) Alguns apunts sobre la importància de la compra de l'Administració pública per a les empreses d'inserció

La compra de l'Administració pública és un element positiu perquè les EI es consolidin. Les entitats amb més compra pública són les que tenen més persones que hi treballen, més volum de facturació, més beneficis i millors resultats de sostenibilitat. De fet, entre les EI amb un nivell de sostenibilitat per sobre la unitat, gairebé el 77% té algun tipus de compra de l'Administració pública.

Les administracions responsables d'aquesta compra pública són principalment la local i l'autonòmica, amb un pes de l'Administració central gairebé inexistent. La compra pública no sempre es fa mitjançant concurs públic: en el cas de l'Administració local, el 42% es realitza mitjançant concurs públic i el 37,5% en el cas de l'Administració autonòmica. La compra pública mitjançant concurs públic és important ja que garanteix uns ingressos elevats i estables. De fet, el 73% de les EI que facturen més de 250.000€ anuals tenen concessions públiques.

De la relació entre facturació i compra pública no se'n pot extreure una relació de causalitat: les EI són més grans perquè la gestió de serveis públics els ofereix un nivell de facturació estable i important i els demana tenir una plantilla gran o bé aquestes organitzacions han pogut guanyar el concurs competint amb altres empreses privades perquè tenen volum per fer-ho? Amb les clàusules socials, les EI tenen avantatge per presentar-se a un concurs, però han d'aconseguir tenir un cert volum de totes maneres, ja que habitualment els concursos demanen un àmbit d'intervenció ampli. Independentment de quina és la causa i quina la conseqüència, és innegable que moltes EI han crescut gràcies a la gestió de serveis públics i l'estabilitat d'ingressos que proporciona guanyar un concurs.

Veient els percentatges de presència dels concursos públics en la compra de l'Administració a les EI, queda clar que encara poden ampliar-se. Per moltes EI, l'accés a la compra pública ha brindat la oportunitat per créixer. Les EI que han decidit apostar per aquest camí i que han tingut la possibilitat de fer-ho han obtingut bons resultats. Per tant, la incorporació de les EI com a proveïdores de béns o serveis a l'Administració pot resultar una bona pràctica. I aquesta té beneficis en les dues direccions: incorpora elements d'inclusió social en l'activitat ordinària de l'Administració i ajuda l'EI a consolidar l'activitat i l'impacte social.

Paral·lelament, les EI hauran de fer un esforç per diversificar la cartera de clients, ja que s'ha observat que les EI amb més facturació tenen una dependència elevada de les compres de l'Administració pública (més de la meitat de les vendes). La compra pública pot tenir efectes positius, però si les EI en depenen massa també pot tenir inconvenients. Així, caldrà diversificar la cartera de clients mitjançant campanyes comercials. Les entitats del tercer sector poden ser un objectiu efectiu, ja que són sensibles a l'activitat social de les EI i actualment representen un petit percentatge de les vendes de les EI.

Les EI tenen marge per ampliar el mercat, malgrat que es trobin en una situació de competència amb les empreses lucratives però en unes condicions productives molt diferents. El suport que puguin rebre de l'Administració pública en forma de contractacions ha d'anar acompanyat d'un esforç comercial de captació de nous clients. Així podran ampliar el seu volum. El suport públic no ha de generar dependència, sinó que ha de ser un ajut que impulsi el creixement.

Annex 2: directori de les empreses d'inserció d'Espanya

	NOM EMPRESA D'INSERCIÓ	NOM ENTITAT PROMOTORA	SECTOR	ADREÇA	LOCALITAT	TELÈFON	EMAIL
ALABA							
1	GARIBINGURU, SERVICIOS MEDIOAMBIENTALES, S.L.U.	Instituto de Reintegración Social de Álava (IRSE Alava)	Jardineria; neteja i manteniment de boscos	Arkaute 23	Arkaute	945120109	info@garbinguru.com
2	GESTIÓN DE RECURSOS Y SERVICIOS ISLADA S.L.	Asociación ISAM	Bugaderia; serveis a les persones	Portal de Gamarra 1 (Oficina 203)	Vitoria	945271661	islada@islada.net
3	GIZARLINE, TELECOMUNICACIÓN COMUNITARIA S.L.	Asociación Sartu Álava (Federación Sartu)	Serveis a les empreses	Landaburu 15 bajos dcha.	Amurrio	945890983	info@gizarline.com
4	IKATZBIZI S.L.	Fundación Beti Gizartean	Serveis a les persones	Bolivia 1 1º C-D	Vitoria	945213810	ikatzbizi@mujer.e.telefonica.net
5	KOMUNIKA DIGITAL S.L.L.	Federación Sartu	Serveis a les empreses	Adriano VI 14-16 ofic. 13	Vitoria	945136030	info@komunikadigital.com
6	TINKO GARBIKETAK S.L.	Fundación Beti Gizartean	Serveis a les empreses i a les persones	Senda Valentín de Foronda 8-9 D	Vitoria	945213810	tinko@mujer.e.telefonica.net
7	ZABALTEGI JUDIZMENDI S.L.U.	Instituto de Reintegración Social de Álava (IRSE Alava)	Catering, restauració, hostaleria	Avda. Judimendi 15 bajo (Parque de Judimendi)	Vitoria	945256932	ilde@irse.euskalnet.net
8	AMAYADIGITAL S.L.U.	Instituto de Reintegración Social de Álava (IRSE Alava)	Arts gràfiques	Olaguibel 61 bajo	Vitoria	945265480	info@amayadigital.com
ALBACETE							
9	RECUPERACIÓN Y RECICLAJE R QUE R SC DE CLM		Reciclatge i recuperació	Poligono Industrial Campollano calle F 22	Albacete	967523688	rquer@rquer.es
Alacant							
10	ASOCIACIÓN PROYECTO LÁZARO	Asociación Proyecto Lázaro	Comerç; reciclatge i recuperació	Prolongación Rosa de los Vientos 5	Alacant	965204060	proyectolazaro@telefonica.net
11	ASOCIACIÓN EL CEREZO	Asociación Amig@s del Cerezo	Construcció	Avda.Canal de Confito 60	Villena	965979170	
ALMERIA							
12	MULTISERVICIOS ZAHORÍ S.L.	Asociación de inserción sociolaboral Zahorí	Construcció; catering, restauració, hostaleria; serveis a les persones; altres	Avda. Mare Nostrum s/n.	Almeria	950227129	administracion@zahori.com.es
ASTÚRIES							
13	RIQUIRRAQUE EMAÚS S.L.U.	Fundación Social Emaús	Reciclatge i recuperació; comerç	Avda. del Llano 51	Gijon	985164612	riquirraque@telecable.es
14	SERVINTEGRAL	Asociación Amigos contra la Droga	Construcció; fusteria	Piqueros de Abajo 14	Avilés	985550183	acdaviles@terra.es
Badajoz							
15	CÁTERING CAPARRA	Caritas Diocesana de Plasencia	Catering, restauració, hostaleria	Avda. de la Vera 1 1º	Plasencia	927411553	caritasdio.plasencia@terra.es
Barcelona							
16	AFMA	AFMA	Neteja i manteniment	Gran de Gràcia 167 principal	Barcelona	932177154	afma@afmainsercio.org
17	BCN IDEAS Y EMPLEO 2005 EL S.L.	Asociación Promoción Empleo y Desarrollo	Catering, restauració, hostaleria; serveis a les empreses	Carmen 38	Barcelona	934814418	ricardofernandez@empleo-desarrollo.org

	NOM EMPRESA D'INSERCIÓ	NOM ENTITAT PROMOTORA	SECTOR	ADREÇA	LOCALITAT	TELÈFON	EMAIL
18	CAN ENSENYA EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.	Can Ensenya SAL	Fusteria; construcció i serveis a la administració pública	Ctra. Alta de Roquetes 156	Barcelona	934277750	info@canensenyacom.com
19	CORINSERT	Coressa S.A.	Construcció	Pau Claris 14	Sant Boi Llobregat	936525219	corinsert@coressa.com
20	DIMAS, ASSOCIACIÓ PER A LA INTERVENCIÓ SOCIAL INTEGRAL	DIMAS	Construcció; reciclatge i recuperació; jardineria; altres	Guayaquil 72	Granollers	938466282	pine@associació-dimas.org
21	DRAPAIRES D'EMAÚS	Associació Drapaires d'Emaús	Reciclatge i recuperació; comerç	Bosch i Cardellach 68	Sabadell	937272716	emaus@emaus.es
22	ED ASSOCIACIÓ EDUCATIVA SÒCIOLABORAL	Associació Educativa Sociolaboral	Fusteria; manipulats	Passeig Torrent Estadella, Nau A	Barcelona	933050380	social.ed@arrakis.es
23	E.I. CODEC S.L.	Fundació Cares	Manipulats; serveis a les empreses	Artic 136	Barcelona	932624270	cares@fundacioncares.com
24	E.I. GD'AI S.L.	GEDI SCCL	Catering, restauració, hostaleria; neteja i manteniment de boscos	Llull 27-39	Barcelona	933096281	areaempresarial@gedi.org
25	EMPRESA DE INSERCIÓ NO A L'ATUR (EINA)	Fundació Concepció Juvanteny	Arts gràfiques; comerç i manipulats	Aprestadora 172	L'Hospitalet de Llobregat	932634493	eina_pme@yahoo.es
26	EN-LLAÇ	Cooperativa Enllaç	Agricultura; construcció, catering, restauració, hostaleria, altres	Pontons	Torrelles de Foix		
27	FOMENT DEL TREBALL COL·LECTIU	APIP	Construcció; jardineria; serveis a les empreses	C/Carme 16	Barcelona	933180967	apipb@redestb.es
28	FORMA 21 EL, S.L.	Associació Social Forma 21	Construcció; fusteria	Xifré 54 pral.	Barcelona	934551662	info@forma21.com
29	FORMACIÓ I TREBALL EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.	Formació i Treball, Fundació Privada	Reciclatge i recuperació; comerç; serveis a les empreses	Cristobal de Moura 126	Barcelona	933034100	fite@formacioit treball.org
30	FUNDACIÓ ARSIS	Associació ARSIS	Catering, restauració, hostaleria	Llefià 1	Badalona	902888607	info@arsis.org
31	FUNDACIÓ CATALANA PRISSA	Fundació Catalana PRISSA	Bugaderia; reciclatge i recuperació	Carders 18	Barcelona	933102354	fundacio@prisba.org
32	FUNDACIÓ ENGRUNES	Fundació Engrunes	Reciclatge i recuperació; construcció i comerç	Roca Plana 14-16	Montcada i Reixac	902360387	magea@engrunes.org
33	FUNDACIÓ SANTA MAGDALENA	Fundació Santa Magdalena	Bugaderia; reciclatge i recuperació; tèxtil i confecció	Pare Miquel 1	Esplugues de Llobregat		
34	FUNDACIÓ TRINIJOVE	Fundació Trinijove	Jardineria; reciclatge i recuperació	Turó de la Trinitat 17	Barcelona	933459224	fundacio@trinijove.org
35	FUTUR JUST EL S.L.	Fundació Futur	Catering, restauració, hostaleria; comerç	Hèrcules 3	Barcelona	933021927	futur@futur.cat
36	INTEGRALBA	Associació ALBA	Neteja i manteniment de boscos; jardineria	Pl. Doctor Robert 1	Terrassa	937314845	associacio.alba@drac.com
37	I.S.V., E.I. PLECINPRES	Actuavallès-ACTUEM	Arts gràfiques	Mossèn Gaietà 9	Sabadell	937263464	info@plecinpres.com
38	JARDINET SCCL	Jardinet SCCL	Jardineria	Afores 58, local 1-2	Ripollet	935800029	jardinet-sccl@terra.es
39	L'ARCA DEL MARESME EMPRESA INSERCIÓ S.L.L.	L'Arca del Maresme, S.L.L.	Construcció; reciclatge i recuperació; transports i mudances	Amics d'Argentona 4	Argentona	937905560	arca@cmaresme.es
40	NOU SET SCCL	Ajuntament de Vilafranca	Serveis a les empreses	Cabanyes 21	Vilafranca del Penedès	938180942	jesteve@entrem-hi.com

	NOM EMPRESA D'INSERCIÓ	NOM ENTITAT PROMOTORA	SECTOR	ADREÇA	LOCALITAT	TELÈFON	EMAIL
41	ONA NOVA, PROJECTES, SERVEIS, CULTURA I OCI	Ona Nova, projectes, serveis, cultura i oci	Catering, restauració, hostaleria; serveis a les persones; comerç	Plaça del Mig de Can Clos 7	Barcelona	932239289	onanova@telefonica.net
42	PASSAR VIA, EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.	Fundació El Tres Turons	Serveis a les empreses; construcció; neteja i manteniment de boscos; altres	Farnès 15	Barcelona	934204394	passarvia@terra.es
43	PRÒXIMS SERVEIS A DOMICILI E.I.	Fundació FIAS/ Grup CIREM	Construcció, servei a les persones i empreses	Travessera de les Corts 39-43 2ª planta	Barcelona	934499239	proxims@cirem.org
44	RAUXA SCCL. E.I.	Associació Rauxa	Catering, restauració, hostaleria; construcció; serveis a les persones; altres	Doctor Rizal 14 baixos	Barcelona	934156298	asrauxa@rauxa.org
45	RAVALTEXT	SURT	Tèxtil i confecció	Sant Oleguer 2-4	Barcelona	933290482	surt@surt.org
46	RECIBAIX EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.	Coordinadora Contra la Marginació	Reciclatge i recuperació; transports i mudances	Garraf s/n.	Cornellà de Llobregat	933767528	recibaix@recibaix.com
47	SALTA EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.U.	Fundació Privada Ared	Tèxtil i confecció; catering, restauració, hostaleria i comerç	Zamora 103-105 soterrani 1-2	Barcelona	933513865	salta@fundacioared.org
48	SERVEIS AL MERCAT SOCIAL (SMS)	Cooperativa Trèvol i Associació APASSOS	Transport i mudances	Antonio Ricardos 24	Barcelona		info@mercasol.net
49	SERVEIS INTEGRALS CLARIANA	Fundació Clariana	Serveis a les empreses i a les persones	Gran Via Corts Catalanes 657 5è. B	Barcelona	934120778	coordinacio@clariana.org
50	SOLIDANÇA E.I.S.L.	Associació Solidança	Reciclatge i recuperació; transport i mudances; tèxtil i confecció; altres	Disseminats 25	Sant Joan Despí	933738922	solidan@teleline.es
51	TAULAJUSTA E.I.S.L.	Taulajusta associació	Reciclatge i recuperació; comerç; transport i mudances; altres	D'Avall 12	Arenys de Mar	937922604	taulajusta@taulajusta.org
52	TERRANOVA	Caritas Diocesana de Barcelona	Jardineria	Pl.Sant Salvador 15	Sabadell	932687910	
53	ANDRÒMINES EINES ASSOLIDES E.I.S.L.	Associació Andromines	Comerç; reciclatge i recuperació; serveis a les persones; altres	Irlanda 27-29 baixos 2	Barcelona	932740627	andromines@andromines.org
54	APRISE CATALUNYA E.I.S.L.	APRISE - Promocions	Construcció; neteja i manteniment de boscos; serveis a les empreses; altres	Bernat Metge 38	Mollet del Vallès	935706593	info@aprise-promocions.org
55	ART INTEGRAT EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.	Fundació Mercè Fontanilles	Construcció; fusteria	Via Laietana 54 1er	Barcelona	932682222	artintegrat@sinergia.org
56	ASSOCIACIÓ ARCA PER A LA INSERCIÓ	Associació Arca per la Reinserció	Artesania	Avda. Diagonal 369 pral. 2ª	Barcelona		arca@fundarca.com
57	ASSOCIACIÓ RECURSOS SOLIDARIS	Fundació Iniciatives Solidàries	Arts gràfiques; construcció; reciclatge i recuperació; altres	Consell de Cent 145-147 local 2	Barcelona	934241441	administracio@recursosei.org
58	ASSOCIACIÓ TAPIS	Associació Tapis	Bugaderia; manipulats i reciclatge	Adoberies 9	Vic	938861834	tapisvic@telefonica.net
BISCAIA							
59	EUSKARRI S. COOP.	Aurrerantz S. Coop.	Serveis a les persones	Padre Lojendio 1, portal oficinas	Bilbao	944792389	euskarri@ssi.bilbao.net
60	AGITSAS S.L.	Asociación Agiantza Elkartea	Construcció, servei a les persones i empreses	Dos de Mayo 20 baixos	Bilbao	944154988	coe@agiantza.org
61	ALKAR BIZIZ S.L.	Asociación Lanberri	Serveis a les persones	Hernani 5, bajos	Bilbao	944155723	info@alkarbiziz.com

	NOM EMPRESA D'INSERCIÓ	NOM ENTITAT PROMOTORA	SECTOR	ADREÇA	LOCALITAT	TELÈFON	EMAIL
62	ASUAKALDE S.L. (JANIBAI JATETXEA)	Bagabiltza Fundazioa	Catering, restauració, hostaleria	Torretxu Bidea 2 (Pol. Ind. Sondikalde)	Sondika	944538853	
63	BEROHI S.COOP. I.S.	Rezikleta, S. Coop. I.S. Asociación Lanberri	Reciclatge i recuperació	Polígono Torrelarragoiti planta 6 D	Zamudio	944523374	berohicooperativa@berohi.com
64	BILEKOMEN	Asociación Agiantza	Transport i mudances	Bailén 11, bajos	Bilbao	944154199	oraintxebi@oraintxebi.com
65	DREAM FACTORY S. COOP. I.S.	Asociación Aurkilan	Arts gràfiques	Barrio San Vicente s/n.	Zarátamo		info@dfcreaciones.com
66	EFICIENT SERVICIOS GENERALES INTEGRADOS S.L.	Fundación Integrando	Serveis a les empreses i a les persones	Ibarra 7 dpto. 2	Erandio	944175720	info@limpiezaseficient.com
67	EKIBER S. COOP. I.S. (EMAÚS)	Rezikleta S. Coop. I.S, Behori S. Coop. I.S., Asociación Lanberri	Reciclatge i recuperació	Hernani 5 bajos	Bilbao	944167400	ekiber@rezikleta.com
68	EKOTOPIA GARBI ENERGIAK S.L.	Asociación Agiantza Elkartea	Serveis a les empreses i a l'administració pública	Dos de Mayo 20 bajos	Bilbao	944154988	coe@agiantza.org
69	ELKAR PROTEO S. COOP. I.S.	Agintzari S. Coop. I.S.	Serveis a les empreses	Ramón y Cajal 48 1º D	Bilbao	944168896	emaus@emausnet.com
70	EMAÚS BILBAO S. COOP. I.S.	Traperos Emaus Bilbao	Reciclatge i recuperació	Avda. Sabino de Arana 42	Bilbao	944167400	emaus@emausnet.com
71	EMAÚS EZKERRALDEA S.L.U.	Emaús Bilbao S. Coop. I.S.	Reciclatge i recuperació	Prim 64	Bilbao	944168896	emaus@emausnet.com
72	ERAKUS-GOIZTIRI S.L.	Asociación Goiztiri Erakus S.L.	Manipulats	Polígono Martiartu calle 1, nave 32	Arrigorriaga	944780541	webmaster@goiztiri.euskalnet.net
73	GOILURRA S.L.	Asociación Goiztiri	Reciclatge i recuperació	Landaburu 20 sótano 3	Barakaldo	944780541	goilurra@goiztiri.org
74	ITURRITEK S.L.	Fundación Peñasal Zunbeltz S. Coop.	Construcció	Pl. Belategui 1, lonja	Bilbao	944103755	txusma@ubera.com
75	JANTZIPREST S.L.U.	Fundación Aldauri	Bugaderia; tèxtil i confecció	Bilbao la Vieja 6, lonja	Bilbao		aldauri@euskalnet.net
76	KAIALURKO S.L.U.	Emaús Bilbao S. Coop. I.S.	Transport i mudances	Mazustegui 21	Bilbao	944168896	emaus@emausnet.com
77	KEIMA ANIMAZIOA S.L.	Asociación Gaztaroa (Federación Sartu)	Oci i animació	Bailen 7 1º Dpto. 3	Bilbao	944792255	keima@sartu.org
78	KIDETZA KOLOR S.L.L.	Asociación Gaztaroa	Construcció	Bailen 5 sotano izq.	Bilbao	944167904	kidetzacolor@sartu.org
79	KRIKETA S.L.	Asociación Sartu Vizcaya	Tèxtil i confecció	Andra Mari 37 entreplanta 12	Larrabetzu	944557135	kriketa@kriketa.com
80	KUPELAN KENTUCKY COOP.	Aurkilan	Catering, restauració, hostaleria	Perez Galdós 22	Bilbao	944395655	imintegui@campus-web.com
81	KUTTUN, SERVICIO DE CANGUROS S.L.	Asociación Lanberri	Serveis a les persones	Santa María 10	Bilbao		kuttun@kuttun.org
82	LIBURKI S.L.L.	Asociación Bizitegi	Arts gràfiques	Uribarri 1 bajo	Bilbao	944462279	liburki@euskalnet.net
83	LOGICART S. COOP	Aurkilan	Reciclatge i recuperació; comerç	Malabrigo 2 A	Zalla		anskarportillo@hotmail.com
84	MONTAKETAK S.L.	Fundación Peñasal	Manipulats	Polígono Lapatzeta Lapatzeta nave 10	Basauri	946710057	juanjo@montaketak.com
85	RESTAURANTE BILBAO, SERVICIOS DE HOSTELERÍA S.L.	Fundación Peñasal Zunbeltz S. Coop.	Catering, restauració, hostaleria	Ctra. Larrastiku 2	Bilbao	944703194	restaurantebilbao@ubera.com
86	REZIKLETA, COOPERATIVA INICIATIVA SOCIAL (EMAUS)	Asociación Rezikleta	Reciclatge i recuperació	Polígono Rorrelarragoiti - Barrio San Martín 142	Zamudio	944523374	rezikleta@rezikleta.com

	NOM EMPRESA D'INSERCIÓ	NOM ENTITAT PROMOTORA	SECTOR	ADREÇA	LOCALITAT	TELÈFON	EMAIL
87	SERVICIOS TEC. REHABILITACIÓN Y ACONDICIONAMIENTO S.L.L.	ASLE - Can Ensenya - Emaús	Construcció	Obispo Orueta 1 1º	Bilbao	944354730	ipl@asle.es
88	SOKAIRE SERVICIOS DE LIMPIEZA S.L.	Asociación Gaztaroa (Federación Sartu)	Serveis a les empreses i a les persones	Bailén 5 sotano izda.	Bilbao	944167904	sokaire@sartu.org
89	SUKALPREST S.L.	Invesco Inversiones Arrasate Gaztaroa (Federación Sartu)	Construcció	Ledesma 4 4º	Bilbao	944232612	autoempleo@invesco-consulting.com
90	TXUKUNBERRI GARBIKETAK S.L.	Asociación Zabaltzen	Neteja i manteniment de boscos	Murueta Torre 8 bajos F-G	Durango	946200449	txukunberri@txukunberri.com
91	ZURTEK S.L.	Fundación Peñascal Zumbeltz S. Coop.	Fusteria; manipulats	Ctra. Yurre - Dima s/n.	Dima	946311747	info@zurtek.net
BURGOS							
92	CEISLABUR S.L.	Fundación Lesmes	Bugaderia; construcció; serveis a les empreses	Pza. San Juan Bautista s/n.	Burgos	947244511	ceislabur@fundacionlesmes.org
93	GRM S.L.	Fundación Lesmes	Reciclatge i recuperació	Poligono Industrial Villalonquéjar Naves TOR	Burgos	947298151	grm@fundacionlesmes.org
94	REUSAD S.L.	Fundación Lesmes	Catering, restauració, hostaleria; serveis a les persones	Pza. San Juan Bautista s/n.	Burgos	947461501	reusad@fundacionlesmes.org
CADIS							
95	NUFAN S.L.	Asociaciones Nueva Juventud de Trille y Nivel	Serveis a l'administració pública	Trille 40 1º planta	Cadis	956261428	nufan@telefonica.net
CANTÀBRIA							
96	CÀTERING COORCOPAR	Coordinadora Contra El Paro	Catering, restauració, hostaleria	Barrio Los Caseríos s/n.	Torrelavega	942806032	catering@coorcopar.com
CASTELLÓ							
97	AGRICULTURA ECOLÒGICA	Fundació Tots Units	Agricultura	Senda Pescadors 62	Vilareal	964525486	fundacio@totsunits-org
98	RECIPLANA RECUPERACIONES	Fundació Tots Units	Reciclatge i recuperació	Miralcamp 81	Vilareal	964533876	reciplana@totsunits.org
99	ROBA TOTS UNITS	Fundació Tots Units	Tèxtil i confecció; comerç	Senda Pescadors 58	Vilareal	964525486	fundacio@totsunits-org
CÒRDOVA							
100	SOLEMCCOR S.L.U.	Caritas Diocesana de Cordoba	Reciclatge i recuperació	Pérez de Castro 3	Còrdova	957470921	empleo@caritascordoba.e.telefonica.net
101	SUPLA MULTISERVICIOS S.L.	Asociación Encuentro en la Calle	Construcció, servei a les persones i empreses	Don Lope de Sosa 20 local	Còrdova	957761269	suplasi@suplasi.es
102	ZOVECO S.L.	ADSAM	Construcció i jardineria	Priego de Cordoba s/n.	Còrdova	957203851	adsam@alcavia.net
GIRONA							
103	CENTRO ASISTENCIAL CANAAN	Centro Asistencial Canaan	Reciclatge i recuperació	Muralla 42	Banyoles	972582757	centrocanaan@terra.es
104	ECONOMIA SOLIDÀRIA EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.U.	Caritas Diocesana de Girona	Construcció; reciclatge i recuperació; serveis a les empreses	Pujada de la Mercè 8	Girona	972204980	caritas@caritasgirona.cat

	NOM EMPRESA D'INSERCIÓ	NOM ENTITAT PROMOTORA	SECTOR	ADREÇA	LOCALITAT	TELÈFON	EMAIL
105	EI, ADAD-L'ENCANT S.L.U.	ADAD	Jardineria; reciclatge i recuperació, comerç	Fluvià 18-20	Olot	972269908	encant@garrotxa.com
106	E.I. BROT SERVEIS INTEGRALS DE JARDINERIA S.L.	Fundació Obra Social Comunitaria de Bellvitge	Agricultura; neteja i manteniment de boscos; jardineria	Zona Sant Medir s/n.	Sant Gregori	972206516	brot@oscobe.com
107	GARBET SCCL	ESCALER SCCL	Construcció; jardineria; serveis a les persones	Sant Joan Baptista 4	Figueres	972505951	garbet@garbet.coop
108	GRUP HORITZÓ DEL BERGUEDA	Grup Horitzó del Berguedà	Serveis a les persones	Plaça Europa 3 baixos	Berga	938212072	ghberga@terra.es
109	ASSOCIACIÓ RECICLA GIRONA	Associació Recicla Girona	Reciclatge i recuperació	Major 285	Salt	972244004	recikla@eresmas.com
GRANADA							
110	BIOGRANADA, GESTIÓN DE RESIDUOS		Reciclatge i recuperació	Camino de En medio s/n.	Macarena	958412009	mbaena@biogranada.net
111	EL REMIENDO GENIL	Sierra Nevada SCA	Tèxtil i confecció	Albahaca Local 14	Granada	958159846	
112	GESTIÓN ECOLÓGICA DE RESIDUOS AVALON	Asociación Avalón	Reciclatge i recuperació	Carretera de Cúllar Vega 3	Granada	958210200	geravalon@yahoo.es
113	OPRODE S.L.	Sierra Nevada SCA	Construcció; jardineria	Ledaña 2 bajos	Granada	958291813	oprode@oprode.com
GUIPÚSCOA							
114	BIDEBARRI ENPLEGU ZENTRUA S.L.	Ayuntamiento de Oñati	Comerç	Zubillaga 20	Oñati		bidebarri@terra.es
115	EMAÚS BIDASOA	Emaús Fundación Social	Reciclatge i recuperació	Aguerre 1	Irún	943367534	fundacion@emaus.com
116	EMAÚS COMERCIO JUSTO S.L.	Emaús Fundación Social	Reciclatge i recuperació	Plaza Centenario 3	Donostia	943367534	erein@emaus.com
117	EMAÚS DONOSTIA S. COOP. I.S.	Emaús Fundación Social	Reciclatge i recuperació	Camino de Uba 43	Donostia	943367534	donostia@emaus.com
118	OARSOTEK S.L.	Oarsoaldea S.A.	Industria	Astigarraga Bidea 2	Oiartzun	943494129	oarsoaldea@oarsoaldea.net
119	URDANETAKOAK S.L.	Escuela medioambiental Itsasgela (Aula de Mar)	Reciclatge i recuperació	Euskadi Etorbidea s/n (Edificio Ciriza)	Pasaia		guipuzcoa@cibergestion.net
120	AMUITZ BERRIKUNTZAK/MARGOTU	Asociación Erroak (Federación Sartu)	Construcció	Paseo Bizcaia 15-16 baixos	Donostia	943472426	berrikuntza@amuitz.com
121	AMUITZ AHOLKULARITZA S.L.U.	Asociación Erroak (Federación Sartu)	Consultoria	Paseo Bizcaia 15-16 baixos	Donostia	943454889	amuitz@amuitzaholkularitza.com
122	AMUITZ MARGOTU BERRIA S.L.U.	Asociación Erroak (Federación Sartu)	Construcció	Paseo Bizcaia 15-16 baixos	Donostia	943472426	margotuberria@amuitz.com
HUELVA							
123	HB 11 DIGITAL S.L.	Asociación Tierra Nueva	Arts gràfiques	Santiago Apostol 25	Huelva	959258485	direccion@hb11digital.com
124	PINTURAS Y DECORACION CAPSUR, S.L.	Asociación Tierra Nueva	Construcció	C/ gladiolo s/n	Huelva	959821372	gestion@valdocco.org
ILLES BALEARNS							
125	FUNDACIÓ DEIXALLES	Fundació Deixalles	Arts gràfiques	Son Gibert 8 A	Palma de Mallorca	971472565	deixalle@reasnet.com

	NOM EMPRESA D'INSERCIÓ	NOM ENTITAT PROMOTORA	SECTOR	ADREÇA	LOCALITAT	TELÈFON	EMAIL
JAÉN							
126	SERVISUR PARA LA INSERCIÓN S.L.	Asociación Jaen Objetivo Vida	Serveis a les persones	Avda. Senda de los Huertos 5 bajos	Jaen	953241463	jccalan@jaenobjetivovida.com
LA RIOJA							
127	EL TRASTERO S. COOP. LTDA.	Asociación Labor	Reciclatge i recuperació; transports i mudances	Villegas 12	Logroño	941232156	eltrastero@teleline.es
128	ASOCIACIÓN CHAVICAR	Asociación Chavicar	Reciclatge i recuperació	Velez de Guevara 25-27	Logroño	941213720	chavicar@telefonica.net
LES CANÀRIES							
129	ECATAR CANARIAS	Fundación Ataretaco	Reciclatge i recuperació; manipulats; fusteria	Polígono Industrial El Mayorazgo calle diez, nave A	Santa Cruz de Tenerife	922202100	info@ataretaco.com
130	FUNCASOR	FUNCASOR	Manipulats	Carretera General La Laguna - Punta del Hidalgo Km. 8,1	Tegueste	922544052	funcasor@funcasor.org
131	ISONORTE EMPLEO S.L.	Fundación Canaria Isonorte	Comerç; jardineria; agricultura	Avda. El Puente 29 Ofic. 26	La Palma	922414059	gerenciaempresa@isonorte.org
132	TASGASTE S.L.	ACAFAM	Agricultura; jardineria	Ledesma 4 4º	La Palma	922512055	tasgate@eresmas.com
133	ASOCIACIÓN BENÉFICA SOCIAL MAIN (MANTENIMIENTO Y LIMPIEZA)	CEMAIN (Instituto Hijas de Maria Auxiliadora)	Bugaderia; serveis a les persones; serveis a les empreses	San Ignacio 42	Las Palmas de Gran Canaria	928436830	iauxili@step.es
LLEIDA							
134	AGRUPA'T	AGRUPA'T	Construcció; serveis a les persones; transports i mudances	Ramón y Cajal 14, 3er. 1ª	Lleida	973211597	agrupat@lleida.org
135	ASPROS	Fundació Aspros	Jardineria; reciclatge i recuperació	Avda. de Madrid 21	Lleida	973278087	aspros@aspros.org
136	EMPRESA D'INSERCIÓ TROBALLE	Associació d'Inserció Socio Laboral Troballes	Bugaderia; reciclatge i recuperació	Turó de Gardeny Edif. 8 A	Lleida	973289074	ctroballes@caritaslleida.com
137	FUNDACIÓ VOLEM FEINA	Càritas Arxiprestal de Solsona	Reciclatge i recuperació; serveis a les persones; transports i mudances	Avda. Sant Jordi 23	Solsona	973481162	volem fe@terra.es
MADRID							
138	ASOCIACIÓN LA KOMA JOVEN	Asociación La Koma Joven	Fusteria; comerç	Cardenal Herrera Oria 334	Madrid		lakomajoven@telefonica.net
139	BIOMUEBLE S.L.	Asociación Emaná	Fusteria	Luis I 22	Madrid	913808571	biomueble@jet.es
140	ECOLÍNEA PRODUCTOS Y SERVICIOS AMBIENTALES S.L.	Asociación Candelita	Comerç; reciclatge i recuperació; tèxtil i confecció	Husillo 71	Collado Villalba	915912336	ecolinea@ecolinea.org
141	EMAÚS M-SUR	Emaús Fundación Social	Comerç; reciclatge i recuperació; serveis a les empreses	Ana María 3	Madrid	916949688	madrid-sur@emas.com
142	EMPRESA DE INSERCIÓN EL ZAGUÁN S.L.	Fundación B. San Martín de Porres	Arts gràfiques; tèxtil i confecció	Vía Carpetana 47	Madrid	914717262	elzaguan@elzaguan.org.es
143	GRINVIL S.L.	Fundación Tomillo	Serveis a les persones	Albuñuelas 15	Madrid	913698201	carmen.comendador@tomillo.org

	NOM EMPRESA D'INSERCIÓ	NOM ENTITAT PROMOTORA	SECTOR	ADREÇA	LOCALITAT	TELÈFON	EMAIL
144	INICIATIVAS COMUNITARIAS PARA EL EMPLEO (LA PERLA)	Plan Comunitario de Carabanchel Alto	Catering, restauració, hostaleria	Alfonso Fernández 6	Madrid	915080390	plancomcalto@retemail.es
145	IROKO MOBILIARIO Y MONTAJES S.L.	Asociación Cultural La Kalle	Fusteria	Torre de Don Miguel 12	Madrid	913805480	carpinteriairoko@lakalle.com
146	JARDINERIA MULTICOLOR	Transformando	Jardineria; serveis a les persones	Valverde 13 5º	Madrid		jm.menendez@transformando.org
147	MADRETIERRA-EL EDIFICIO	Asociación Semilla	Catering, restauració, hostaleria	Paseo Alberto Palacios 13	Madrid	917987269	madretierra@madretierra.semilla.net
148	METAS	Asociación Semilla	Tèxtil i confecció	Paseo Alberto Palacios 13	Madrid		metas@metas.semilla.net
149	MILHISTORIAS	Fundación RAIS (Red de Apoyo a la Integración Sociolaboral)	Agricultura; comerç	Ardemans 42 bajo	Madrid	917241363	huertaecologica@milhistorias.es
150	ROMIHILO	Asociación Centro de Animación Sociocultural de Madrid C.A.S.M.	Tèxtil i confecció; reciclatge i recuperació	Almagro 28	Madrid	913086519	romihilo@yahoo.es
151	TALLER 99 S.L.	Fundación Labora Caritas Madrid	Tèxtil i confecció	Francisco Silvela 32	Madrid	913110251	cm-taller99@caritasmadrid.org
152	ZOCO INICIATIVAS DE EMPLEO S.L.	Asociación Iniciativas		Embajadores 35 local 6	Madrid	915308706	enredalaboral@hotmail.com
153	ALTEA LIMPIEZAS INTEGRALES	Asociación Candelita	Serveis a les empreses	Montera 10-12 3º 5º	Madrid	913718748	candeli@telefonica.net
154	ASISCAR S.L.	Fundación Labora Caritas Madrid	Serveis a les empreses; transports i mudances	Francisco Silvela 32	Madrid	913557059	asiscar.gerencia@caritasmadrid.org
155	ASMUM S.L.	Asociación Promoción Mujer Caleidoscopio	Catering, restauració, hostaleria; serveis a les empreses	Camijno Humanes 16	Móstoles	916465042	A-P-M-C-@terra.es
MÚRCIA							
156	ASOCIACIÓN NACIONAL PROYECTO ABRAHAM	Asociación Nacional Proyecto Abraham	Reciclatge i recuperació	Carril Baezas 1. Puente Tocinos	Múrcia	968200008	ong.abraham@telefonica.net
157	FUNDACIÓN DIAGRAMA INTERVENCIÓN PSICOSOCIAL	Fundación Diagrama	Arts gràfiques	Avda. Ciudad de Almería 10	Múrcia	968344344	murcia@fundaciondiagrama.es
NAVARRA							
158	ELKARTE METAL	Fundación Elkartea	Construcció	Avda. San Jorge 42, nave 2	Pamplona	948250599	metal@elkartea.org
159	FUNDACIÓN EUROLAN	Fundación Eurolan	Arts gràfiques	Avda. Sa Jorge 81 bajos trasera	Pamplona	948198113	eurolan@eurolan.org.es
160	FUNDACIÓN ILUNDAIN	Asociación Haritz Berri	Fusteria; jardineria	San Juan s/n.	Ilundain	948339004	fundacion@fundacionilundain.com
161	NASERMO S.L.	Asociación PM40	Indústria; manipulats	Polígono Noain-Esquiros, zona 5-26	Noain	948324700	info@nasermo.grupogureak.com
162	SERVICIOS Y CONSTRUCCIONES INSERLANTXO S.L.	Asociación Lantxotegi	Construcció	San Lorenzo 22 4º	Iruña		inserlantxo@terra.es
163	VARAZDÍN	Asociación Nuevo Futuro	Reciclatge i recuperació	Pol. Ind. Talluntxe Naves B84/C41/B60	Noain	948311576	varazdin@varazdin.es

	NOM EMPRESA D'INSERCIÓ	NOM ENTITAT PROMOTORA	SECTOR	ADREÇA	LOCALITAT	TELÈFON	EMAIL
OURENSE							
164	AGROBROCAL PRODUCTOS ECOLOGICOS DE OURENSE S.L.	Caritas Diocesana de Ourense	Agricultura	Lugar Santa Eulalia de Beiro	Ourense	988236819	agrobrocal@hotmail.com
SALAMANCA							
165	LA ENCINA SERVICIOS INTEGRALES S.L.U.	Caritas Diocesana de Salamanca	Jardineria; serveis a les empreses i a les persones	Hoces del Duratón 57 Polígono El Montalvo II	Salamanca		laencina ei@infonegocio.com
SEVILLA							
166	GARELLI MULTISERVICIOS S.L.		Reciclatge i recuperació; serveis a les persones	Salesianos 1	Sevilla	954422511	garellimultiser@navegalia.com
167	IDEPSUR S.L.L.	Feansal	Serveis a les empreses; construcció	Avda. Hytasa Plaza Alegre 41	Sevilla		gerencia@idepsur.com
168	SAITMA	Asociación Círculo Nuevos Ceramistas	Artesania	Rodrigo de Triana 9	Sevilla	954086646	saitma@saitma.com
TARRAGONA							
169	APTOS TARRAGONA EMPRESA DE INSERCIÓN S.L.	APTOS	Jardineria; serveis a les empreses; industria	Pol. Ind. Riu Clar, carrer Estany s/n. Parc. 5.1.5. Local 32-34	Tarragona	977241786	informacion@grupoaptos.org
TOLEDO							
170	ASAYMA PVT CONSTRUCCIÓN	ASAYMA (Asociación de Ayuda al Marginado)	Construcció	San Marcos 10	Toledo	925255697	asaymatoledo@hotmail.com
SARAGOSSA							
171	AIVICA S.L.	Fundación Integración y Empleo	Comerç; manipulats; serveis a les empreses	Monasterio de las Huelgas 23, nave 2	Saragossa	976475981	
172	CELTADIA	Fundación El Tranvía	Serveis a les persones	Sol 27	Saragossa	976410430	celtadia@terra.es
173	CONSOLIDA OLIVER S.L.	Fundación Adunare	Construcció; jardineria	Juan Gallart 13	Saragossa	976536969	consolida@adunare.org
174	INSERCIÓN Y TRABAJO S.L.	Fundación Federico Ozanam	Construcció; fusteria; serveis a les empreses	Ramón y Cajal 24	Saragossa	976443366	inserta@ozanam.com
175	MAPISER S.L.	Fundación Picarral	Jardineria; serveis a les empreses; transports i mudances; altres	Pol. Ind. Alcalde Caballero, Monasterio de las Huelgas 23	Saragossa	976204191	info@mapiser.com
176	MAS MANOS	Fundación Adunare	Serveis a les persones	Checa 33-35 local	Saragossa	976270541	masmanos@adunare.org
177	REFUGIO REINSECCION S.L.U.	Hermana del Refugio	Reciclatge i recuperació; manipulats	Ctra. Catellón km. 227 Polígono Prides	Cartuja Baja	976454545	reinserc@terra.es
178	TIEBEL S. COOP	Grupo Sercoval y Fundación El Tranvía	Serveis a les persones	Fray Luis Urbano 27 local 2	Saragossa	976596758	tiebel@tiebelcooperativa.com
179	TRANVIASER S.L.	Fundación El Tranvía	Reciclatge i recuperació	Fray Luis Urbano 11	Saragossa	976498904	ftranvia@ftranvia.org
180	ARAPACK S.L.	Fundación Picarral	Manipulats	Monasterio de las Huelgas 23, nave 3	Saragossa	976479064	info@arapack.s.l.
VALÈNCIA							
181	ASOCIACIÓN EL RASTRELL	Asociación El Rastrell	Reciclatge i recuperació; transport i mudances	Flora 10, b	València	963623509	rastrell@ctv.es
182	ECOESPAI SERVICIOS MEDIOAMBIENTALES S.L.U.	Obra Mercedaria de Valencia	Jardineria	Botánico 22 bajos	València	963924902	ecoespaijardineria@telefonica.net

	NOM EMPRESA D'INSERCIÓ	NOM ENTITAT PROMOTORA	SECTOR	ADREÇA	LOCALITAT	TELÈFON	EMAIL
183	IMPAR MANTENIMIENTOS S.L.	Iuna Promotora Social S.A.	Jardineria	Silla s/n.	Paterna	961382666	iuna@iuna.org
184	LA IMPRENTA IMAGINÀRIA S.L.	Asociación Àmbit	Arts gràfiques	Alcossebre 1 bajo	València	963712712	contactar@imaginaria.es
185	MARIOLA DELS SORELLS S.L.	Luna Promotora Social S.A.	Construcció	Silla s/n.	Paterna		mariolasorells@ina.org
186	PLATAFORMA DE INICIATIVAS SOCIALES	Coordinadora de Colectivos	Serveis a l'administració pública; jardineria	Poeta Miguel Hernández 14	Alfajar	963760790	mireion@hotmail.com
187	@RROPA	Fundación Josep, Maria Haro-INTRA	Reciclatge i recuperació	Santisimo Cristo 98 (Barrio del Cristo)	Quart de Poblet	963153513	fundacio jmh@terra.es
VALLADOLID							
188	HORTOJARDIN	ACLAD, Asociación de Ayuda al drogodependiente	Jardineria	Puente la Reina 10	Valladolid	983306466	hortojardin@hortojardin.com

Agricultura

26 EN-LLAÇ
97 AGRICULTURA ECOLÒGICA
106 E.I. BROT SERVEIS INTEGRALS DE JARDINERIA S.L.
131 ISONORTE EMPLEO S.L.
132 TASGASTE S.L.
149 MILHISTORIAS
164 AGROBROCAL PRODUCTOS ECOLOGICOS DE OURENSE S.L.

Artesania

56 ASSOCIACIÓ ARCA PER A LA INSERCIÓ
168 SAITMA

Arts gràfiques

8 AMAYADIGITAL S.L.U.
25 EMPRESA DE INSERCIÓ NO A L'ATUR (EINA)
37 I.S.V., E.I. PLECINPRES
57 ASSOCIACIÓ RECURSOS SOLIDARIS
65 DREAM FACTORY S. COOP. I.S.
82 LIBURKI S.L.L.
123 HB 11 DIGITAL S.L.
125 FUNDACIÓ DEIXALLES
142 EMPRESA DE INSERCIÓ EL ZAGUÁN S.L.
157 FUNDACIÓ DIAGRAMA INTERVENCIÓ PSICOSOCIAL
159 FUNDACIÓ EUROLAN
184 LA IMPRENTA IMAGINÀRIA S.L.

Bugaderia

2 GESTIÓN DE RECURSOS Y SERVICIOS ISLADA S.L.
31 FUNDACIÓ CATALANA PRISSA
33 FUNDACIÓ SANTA MAGDALENA
58 ASSOCIACIÓ TAPIS
75 JANTZIPREST S.L.U.
92 CEISLABUR S.L.
133 ASOCIACIÓN BENÉFICA SOCIAL MAIN (MANTENIMIENTO Y LIMPIEZA)
136 EMPRESA D'INSERCIÓ TROBALLE

Catering, restauració i hostaleria

7 ZABALTEGI JUDIZMENDI S.L.U.
12 MULTISERVICIOS ZAHORÍ S.L.
15 CÀTERING CAPARRA
17 BCN IDEAS Y EMPLEO 2005 EL S.L.
24 E.I. GD'AI S.L.
26 EN-LLAÇ
30 FUNDACIÓ ARSIS
35 FUTUR JUST EL S.L.
41 ONA NOVA, PROJECTES, SERVEIS, CULTURA I OCI

44 RAUXA SCCL. E.I.
47 SALTA EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.U.
62 ASUAKALDE S.L. (JANIBAI JATETXEA)
80 KUPELAN KENTUCKY COOP.
85 RESTAURANTE BILBAO, SERVICIOS DE HOSTELERÍA S.L.
94 REUSAD S.L.
96 CÀTERING COORCOPAR
144 INICIATIVAS COMUNITARIAS PARA EL EMPLEO (LA PERLA)
147 MADRETIERRA-EL EDIFICIO
155 ASMUM S.L.

Comerç

10 ASOCIACIÓN PROYECTO LÁZARO
13 RQUIRRAQUE EMAÚS S.L.U.
21 DRAPAIRES D'EMAÚS
25 EMPRESA DE INSERCIÓ NO A L'ATUR (EINA)
29 FORMACIÓ I TREBALL EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
32 FUNDACIÓ ENGRUNES
35 FUTUR JUST EL S.L.
41 ONA NOVA, PROJECTES, SERVEIS, CULTURA I OCI
51 TAULAJUSTA E.I.S.L.
53 ANDRÒMINES EINES ASSOLIDES E.I.S.L.
83 LOGICART S. COOP
99 ROBA TOTS UNITS
105 EI, ADAD-L'ENCANT S.L.U.
114 BIDEBARRI ENPLEGU ZENTRUA S.L.
131 ISONORTE EMPLEO S.L.
138 ASOCIACIÓN LA KOMA JOVEN
140 ECOLÍNEA PRODUCTOS Y SERVICIOS AMBIENTALES S.L.
141 EMAÚS M-SUR
149 MILHISTORIAS
171 AIVICA S.L.

Construcció

11 ASOCIACIÓN EL CEREZO
12 MULTISERVICIOS ZAHORÍ S.L.
14 SERVINTEGRAL
18 CAN ENSENYA EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
19 CORINSERT
20 DIMAS, ASSOCIACIÓ PER A LA INTERVENCIÓ SOCIAL INTEGRAL
26 EN-LLAÇ
27 FOMENT DEL TREBALL COL·LECTIU
28 FORMA 21 EL, S.L.
32 FUNDACIÓ ENGRUNES
39 L'ARCA DEL MARESME EMPRESA INSERCIÓ S.L.L.
42 PASSAR VIA, EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
43 PRÒXIMS SERVEIS A DOMICILI E.I.
44 RAUXA SCCL. E.I.
54 APRISE CATALUNYA E.I.S.L.

55 ART INTEGRAT EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
57 ASSOCIACIÓ RECURSOS SOLIDARIS
60 AGITSAS S.L.
74 ITURRITEK S.L.
78 KIDETZA KOLOR S.L.L.
87 SERVICIOS TEC. REHABILITACIÓN Y
ACONDICIONAMIENTO S.L.L.
89 SUKALPREST S.L.
92 CEISLABUR S.L.
101 SUPLA MULTISERVICIOS S.L.
102 ZOVECO S.L.
104 ECONOMIA SOLIDÀRIA EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.U.
107 GARBET SCCL
113 OPRODE S.L.
120 AMUITZ BERRIKUNTZAK/ MARGOTU
121 AMUITZ AHOLKULARITZA S.L.U.
122 AMUITZ MARGOTU BERRIA S.L.U.
124 PINTURAS Y DECORACION CAPSUR, S.L.
134 AGRUPA'T
158 ELKARTE METAL
162 SERVICIOS Y CONSTRUCCIONES INSERLANTXO S.L.
167 IDEPSUR S.L.L.
170 ASAYMA PVT CONSTRUCCIÓN
173 CONSOLIDA OLIVER S.L.
174 INSERCIÓN Y TRABAJO S.L.
185 MARIOLA DELS SORELLS S.L.

Fusteria

14 SERVINTEGRAL
18 CAN ENSENYA EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
22 ED ASSOCIACIÓ EDUCATIVA SÒCIOLABORAL
28 FORMA 21 EL, S.L.
55 ART INTEGRAT EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
91 ZURTEK S.L.
129 ECATAR CANARIAS
138 ASOCIACIÓN LA KOMA JOVEN
139 BIOMUEBLE S.L.
145 IROKO MOBILIARIO Y MONTAJES S.L.
160 FUNDACIÓN ILUNDAIN
174 INSERCIÓN Y TRABAJO S.L.

Industria

118 OARSOTEK S.L.
161 NASERMO S.L.
169 APTOS TARRAGONA EMPRESA DE INSERCIÓN S.L.

Jardineria

1 GARBINGURU, SERVICIOS MEDIOAMBIENTALES, S.L.U.
20 DIMAS, ASSOCIACIÓ PER A LA INTERVENCIÓ SOCIAL INTEGRAL
27 FOMENT DEL TREBALL COL·LECTIU

34 FUNDACIÓ TRINIJOVE
36 INTEGRALBA
38 JARDINET SCCL
52 TERRANOVA
102 ZOVECO S.L.
105 EI, ADAD-L'ENCANT S.L.U.
106 E.I. BROT SERVEIS INTEGRALS DE JARDINERIA S.L.
107 GARBET SCCL
113 OPRODE S.L.
131 ISONORTE EMPLEO S.L.
132 TASGASTE S.L.
135 ASPROS
146 JARDINERIA MULTICOLOR
160 FUNDACIÓN ILUNDAIN
165 LA ENCINA SERVICIOS INTEGRALES S.L.U.
169 APTOS TARRAGONA EMPRESA DE INSERCIÓN S.L.
173 CONSOLIDA OLIVER S.L.
175 MAPISER S.L.
182 ECOESPAI SERVICIOS MEDIOAMBIENTALES S.L.U.
183 IMPAR MANTENIMIENTOS S.L.
186 PLATAFORMA DE INICIATIVAS SOCIALES
188 HORTOJARDIN

Manipulats

22 ED ASSOCIACIÓ EDUCATIVA SÒCIOLABORAL
23 E.I. CODEC S.L.
25 EMPRESA DE INSERCIÓ NO A L'ATUR (EINA)
58 ASSOCIACIÓ TAPIS
72 ERAKUS-GOIZTIRI S.L.
84 MONTAKETAK S.L.
91 ZURTEK S.L.
129 ECATAR CANARIAS
130 FUNCASOR
161 NASERMO S.L.
171 AIVICA S.L.
177 REFUGIO REINSERCIÓN S.L.U.
180 ARAPACK S.L.

Neteja i manteniment de boscos

1 GARBINGURU, SERVICIOS MEDIOAMBIENTALES, S.L.U.
16 AFMA
24 E.I. GD'AI S.L.
36 INTEGRALBA
42 PASSAR VIA, EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
54 APRISE CATALUNYA E.I.S.L.
90 TXUKUNBERRI GARBIKETAK S.L.
106 E.I. BROT SERVEIS INTEGRALS DE JARDINERIA S.L.

Oci i animació

77 KEIMA ANIMAZIOA S.L.

Reciclatge i recuperació

9 RECUPERACIÓN Y RECICLAJE R QUE R SC DE CLM
10 ASOCIACIÓN PROYECTO LÁZARO
13 RIQUIRRAQUE EMAÚS S.L.U.
20 DIMAS, ASSOCIACIÓ PER A LA INTERVENCIÓ SOCIAL INTEGRAL
21 DRAPAIRES D'EMAÚS
29 FORMACIÓ I TREBALL EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
31 FUNDACIÓ CATALANA PRISSA
32 FUNDACIÓ ENGRUNES
33 FUNDACIÓ SANTA MAGDALENA
34 FUNDACIÓ TRINIJOVE
39 L'ARCA DEL MARESME EMPRESA INSERCIÓ S.L.L.
46 RECIBAIX EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
50 SOLIDANÇA E.I.S.L.
51 TAULAJUSTA E.I.S.L.
53 ANDRÒMINES EINES ASSOLIDES E.I.S.L.
57 ASSOCIACIÓ RECURSOS SOLIDARIS
58 ASSOCIACIÓ TAPIS
63 BEROHI S.COOP. I.S.
67 EKIBER S. COOP. I.S. (EMAÚS)
70 EMAÚS BILBAO S. COOP. I.S.
71 EMAÚS EZKERRALDEA S.L.U.
73 GOILURRA S.L.
83 LOGICART S. COOP
86 REZIKLETA, COOPERATIVA INICIATIVA SOCIAL (EMAUS)
93 GRM S.L.
98 RECIPLANA RECUPERACIONS
100 SOLEMCCOR S.L.U.
103 CENTRO ASISTENCIAL CANAAN
104 ECONOMIA SOLIDÀRIA EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.U.
105 EI, ADAD-L'ENCANT S.L.U.
109 ASSOCIACIÓ RECICLA GIRONA
110 BIOGRANADA, GESTIÓN DE RESIDUOS
112 GESTIÓN ECOLÓGICA DE RESIDUOS AVALON
115 EMAÚS BIDASOA
116 EMAÚS COMERCIO JUSTO S.L.
117 EMAÚS DONOSTIA S. COOP. I.S.
119 URDANETAKOAK S.L.
127 EL TRASTERO S. COOP. LTDA.
128 ASOCIACIÓN CHAVICAR
129 ECATAR CANARIAS
135 ASPROS
136 EMPRESA D'INSERCIÓ TROBALLEES
137 FUNDACIÓ VOLEM FEINA
140 ECOLÍNEA PRODUCTOS Y SERVICIOS AMBIENTALES S.L.
141 EMAÚS M-SUR

150 ROMIHILO
156 ASOCIACIÓN NACIONAL PROYECTO ABRAHAM
163 VARAZDÍN
166 GARELLI MULTISERVICIOS S.L.
177 REFUGIO REINSERCIÓN S.L.U.
179 TRANVIASER S.L.
181 ASOCIACIÓN EL RASTRELL
187 @RROPA

Serveis a l'administració pública

18 CAN ENSENYA EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
95 NUFAN S.L.
186 PLATAFORMA DE INICIATIVAS SOCIALES

Serveis a les empreses

3 GIZARLINE, TELECOMUNICACIÓN COMUNITARIA S.L.
5 KOMUNIKA DIGITAL S.L.L.
6 TINKO GARBIKETAK S.L.
17 BCN IDEAS Y EMPLEO 2005 EL S.L.
23 E.I. CODEC S.L.
27 FOMENT DEL TREBALL COL·LECTIU
29 FORMACIÓ I TREBALL EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
40 NOU SET SCCL
42 PASSAR VIA, EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
43 PRÒXIMS SERVEIS A DOMICILI E.I.
54 APRISE CATALUNYA E.I.S.L.
69 ELKAR PROTEO S. COOP. I.S.
88 SOKAIRE SERVICIOS DE LIMPIEZA S.L.
92 CEISLABUR S.L.
101 SUPLA MULTISERVICIOS S.L.
104 ECONOMIA SOLIDÀRIA EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.U.
133 ASOCIACIÓN BENÉFICA SOCIAL MAIN (MANTENIMIENTO Y LIMPIEZA)
141 EMAÚS M-SUR
153 ALTEA LIMPIEZAS INTEGRALES
154 ASISCAR S.L.
155 ASMUM S.L.
167 IDEPSUR S.L.L.
169 APTOS TARRAGONA EMPRESA DE INSERCIÓN S.L.
171 AIVICA S.L.
174 INSERCIÓN Y TRABAJO S.L.

Serveis a les empreses i a l'administració pública

68 EKOTOPIA GARBI ENERGIK S.L.

Serveis a les empreses i a les persones

49 SERVEIS INTEGRALS CLARIANA
60 AGITSAS S.L.
66 EFICIENT SERVICIOS GENERALES INTEGRADOS S.L.
165 LA ENCINA SERVICIOS INTEGRALES S.L.U.

Serveis a les persones

2 GESTIÓN DE RECURSOS Y SERVICIOS ISLADA S.L.
4 IKATZBIZI S.L.
6 TINKO GARBIKETAK S.L.
12 MULTISERVICIOS ZAHORÍ S.L.
41 ONA NOVA, PROJECTES, SERVEIS, CULTURA I OCI
43 PRÒXIMS SERVEIS A DOMICILI E.I.
44 RAUXA SCCL. E.I.
53 ANDRÒMINES EINES ASSOLIDES E.I.S.L.
59 EUSKARRI S. COOP.
61 ALKAR BIZIZ S.L.
81 KUTTUN, SERVICIO DE CANGUROS S.L.
88 SOKAIRE SERVICIOS DE LIMPIEZA S.L.
94 REUSAD S.L.
101 SUPLA MULTISERVICIOS S.L.
107 GARBET SCCL
108 GRUP HORITZÓ DEL BERGUEDA
126 SERVISUR PARA LA INSERCIÓN S.L.
133 ASOCIACIÓN BENÉFICA SOCIAL MAIN (MANTENIMIENTO Y LIMPIEZA)
134 AGRUPA'T
137 FUNDACIÓ VOLEM FEINA
143 GRINVIL S.L.
146 JARDINERIA MULTICOLOR
166 GARELLI MULTISERVICIOS S.L.
172 CELTADIA
176 MAS MANOS
178 TIEBEL S. COOP

Tèxtil i confecció

33 FUNDACIÓ SANTA MAGDALENA
45 RAVALTEXT
47 SALTA EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.U.
50 SOLIDANÇA E.I.S.L.
75 JANTZIPREST S.L.U.
79 KRIKETA S.L.
99 ROBA TOTS UNITS
111 EL REMIENDO GENIL
140 ECOLÍNEA PRODUCTOS Y SERVICIOS AMBIENTALES S.L.
142 EMPRESA DE INSERCIÓN EL ZAGUÁN S.L.
148 METAS
150 ROMIHILO
151 TALLER 99 S.L.

Transports i mudances

39 LARCA DEL MARESME EMPRESA INSERCIÓ S.L.L.
46 RECIBAIX EMPRESA D'INSERCIÓ S.L.
48 SERVEIS AL MERCAT SOCIAL (SMS)
50 SOLIDANÇA E.I.S.L.
51 TAULAJUSTA E.I.S.L.
64 BILEKOMEN
76 KAIALURKO S.L.U.
127 EL TRASTERO S. COOP. LTDA.
134 AGRUPA'T
137 FUNDACIÓ VOLEM FEINA
154 ASISCAR S.L.
175 MAPISER S.L.
181 ASOCIACIÓN EL RASTRELL

11. BIBLIOGRAFIA

- AYLLÓN, S.; MERCADER, M.; RAMOS, X. et al (2005). “Estructura social i desigualtats a Catalunya”. Vol. II *Pobresa, salut, joventut, habitatge i llengua*. Fundació Jaume Bofill, Barcelona: Editorial Mediterrània.
- AIRES, 3E Consultors (2006). “El treball en xarxa: una estratègia contra l'exclusió social (Pla estratègic d'AIRES)”, AIRES-plataforma catalana d'empreses d'inserció, Barcelona.
<<http://www.airescat.net/cgi-bin/as00.asp>> [Consulta: setembre 2007]
- ALVIRA MARTIN, F (2004). “Cuadernos metodológicos”, Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS).
- CASTIÑEIRA, A. (coord.) (2003). *Llibre Blanc del Tercer Sector Civico-social*, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de la Presidència, Centre d'Estudis de Temes Contemporanis (CETC)
- CORBETTA, P. (2002). *Metodología y técnicas de investigación social*, Madrid: Mc Graw-Hill.
- CLAVER, NÚRIA; VIDAL, ISABEL (noviembre 2003). “Las empresas sociales en el ámbito de la integración por el trabajo”, *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, núm. 46, pàg. 39-62.
- ESTIVILL, J.; BERNEY, J; DE LA HOZ, J. M. (noviembre 1995). *Las empresas sociales en España (las cooperativas sociales y las empresas de inserción)*, Barcelona: Gabinet d'estudis socials.

- Federación Española de Entidades de Empresas de Inserción (2003). *Identificación y diagnóstico integral de las empresas de inserción en España*, Madrid: Editorial Popular.
- Fundació Un Sol Món (2006). *Generant il·lusions promovent canvis. 5 anys de suport a projectes d'inserció laboral*, Barcelona: Fundació Un Sol Món
- Fundació Lluís Vives (2005). "Tercer Sector en Espanya". *Revista Espanyola del Tercer Sector*. Núm 1.
- Fundación Gaztelán. "Manual de Cláusulas Sociales", http://gaztelan.org/archivos_pdf/Capitulo1.pdf [consulta agost 2007]
- "Les empreses d'inserció: una alternativa a l'exclusió, Barcelona, 24 d'abril de 1995", Ajuntament de Barcelona, Gerència de l'àmbit de benestar social.1996
- "Las empresas de inserción en Aragón: características, evolución y futuro", Carmen Marcuello, Ana Bellostas, Juan Camón, Chaime Marcuello, José Mariano Moneva, Fundación Economía Aragonesa FUNDEAR, Documento de Trabajo nº 15/05, 2005.
<<http://www.fundear.es/fotosbd/809578212rad27EFA.pdf>> [Consulta: 10 novembre 2006]
- LÓPEZ ARANGUREN L. M. (2002). *Las empresas de inserción en España: un marco de aprendizaje para la inserción laboral*, Madrid, Consejo Económico y social.
- MORALES, J.L (coord.); Rodríguez, E.L (2001). *La inserción sociolaboral: reflexiones sobre la práctica*, Madrid: Editorial Popular.

- MIGUEL, G. (coord.) (2003). "Las empresas de inserción: su acceso a la contratación pública", Caja de Burgos.
- OBSERVATORIO ANDALUZ DE EMPRESAS DE INSERCIÓN (2004). "Las empresas de inserción en Andalucía: hacia un balance social", Huelva: Observatorio Local de Empleo. Centro de Investigación de la Universidad de Huelva <<http://www.ole.uhu.es/>> [Consulta: 10 novembre 2006]
- SUBIRATS, J. (dir.) (2004). *Pobreza y exclusión social. Un análisis de la realidad española y europea*, Colección Estudios Sociales. Volum 16. Fundació "La Caixa".
- SUBIRATS, J. (dir.) (2005). *Perfils d'exclusió social urbana a Catalunya*, Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona
- VIDAL, I. (coord.) (1996). "Inserción social por el trabajo. Una visión Internacional", Barcelona: Centro de Investigación de Economía y Sociedad (CIES).
- VV.AA. (noviembre 1999). "Empresas de Inserción", *Políticas sociales en Europa*, núm. 6, Editorial Hacer.
- VV.AA. (octubre-diciembre 1999 y enero-marzo 2000). "Las empresas de inserción a debate. Economía Social e Inserción por lo Económico", *Documentación social*. Revista de estudios Sociales y de Sociología aplicada. "Las empresas de inserción a debate. Economía Social e Inserción por lo Económico" Núm. 117-118 (octubre-diciembre 1999 y enero-marzo 2000).

Ponències

- *Políticas de empleo y empresas de inserción: marco normativo y social*. Eduardo Rojo Torrecilla. Jornadas Regionales: *Las empresas de inserción en la economía social*. Burgos, 2004.

Pàgines web consultades

- Central de Balances del Banco de España, Resultados anuales de las empresas no financieras, 2005. <www.bde.es/informes/be/cb/cb05gs.pdf> [Consulta: 20 de març de 2007].

- Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarial (CIDEM). <www.cidem.com/>. [Consulta: 25 de març de 2007].

- Compra Social <http://www.comprasocial.net/> [Consulta: de novembre 2006 a setembre 2007].

- Dirección General de Política de la PYME. <www.ipyme.org> [Consulta: 21 de març de 2007].

- Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya <<http://www.gencat.cat/treball/>>. [Consulta: 22 de març de 2007].

- Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya (2005). *Informe anual de l'empresa catalana* (IAEC). <http://www.gencat.net/economia/doc/doc_71034990_1.pdf> [Consulta: 2 d'abril de 2007].

- Empresas de Inserción y Solidarias en la Comunidad Autónoma Vasca. Catalogo 2006 <http://catalogosocial.net/pdf/catalogocastellano.pdf> [Consulta: de novembre 2006 a setembre 2007].

- Instituto Nacional de Estadística (INE). <<http://www.ine.es/>>. [Consulta: 19 de juny de 2007].

- Institut d'Estadística de Catalunya. <www.idescat.net> [Consulta: 21 de març de 2007].

- Ministerio de Industria, Turismo y Comercio. <<http://www.mityc.es/>> [Consulta: 25 de març de 2007].

- Pimec. <<http://www.pimec.es>>. [Consulta: 26 de març de 2007].

Federacions d'empreses d'inserció

- Asociación Madrileña de entidades y empresas de inserción
www.ameei.org

- Associació Intersectorial de Recuperadors i Empreses Socials de Catalunya (AIRES)
www.airescat.net

- Associació Catalana d'Empreses d'Inserció (ACEI)
www.acei-cat.org

- Asociación de Empresas de Inserción de Andalucía (EIDA)
www.eida-andalucia.com

- Federación Española de Entidades y Empresas de Inserción (FEDEEI)
www.fedei.org

- Federación Castellano Leonesa de Empresas de Inserción
<http://www.feclei.org/>

Normativa legal consultada

- LLEI 27/2002 de 20 de desembre de 2002, sobre mesures legislatives per a regular les empreses d'inserció sociolaboral. DOGC núm. 3793 de 3 de gener de 2003, pàg. 53. <<https://www.gencat.net/diari/3793/02353042.htm>> [Consulta: agost 2007]

- DECRET 277/2003, de 4 de novembre, de funcionament i competència del Registre administratiu d'empreses d'inserció de Catalunya. DOGC núm. 4013 de 22 de novembre de 2003, pàg. 22616. <<https://www.gencat.net/diari/4013/03300040.htm>> [Consulta: agost 2007]

- DECRETO 32/2003 de 13 de marzo de 2003, BOCM núm. 70 de 24 de marzo de 2003

- Ordre TRE/120/2007, de 17 d'abril, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió d'ajuts del Departament de Treball per a la inserció laboral de les persones en situació o greu risc d'exclusió mitjançant empreses d'inserció laboral, DOGC, núm. 4878 de 8 de maig de 2007, pàg. 15832. <www.gencat.net/diari/4878/07103016.htm>[Consulta: agost 2007]